

วารสาร

วิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๓

กระทรวงศึกษาธิการ
ISSN 1513-0096

“...การสอนคนให้เก่งนี้ ถ้าดูเฉพาะบางแง่บางมุม อาจเห็นว่าดี ว่าสอดคล้องต้องกับสมัยเร่งรัดพัฒนา. แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนรอบด้านแล้ว จะเห็นว่าการมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่างๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย. ที่สำคัญก็มี

ข้อหนึ่ง บกพร่องในความคิดพิจารณาที่รอบคอบและกว้างไกล เพราะใจร้อน เร่งจะทำการให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การทำงานผิดพลาด ขัดข้อง และล้มเหลว.

ข้อสอง บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือตนว่าเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักก่อความขัดแย้ง ทำลายไมตรีจิตมิตรภาพ ตลอดจนความสามัคคีระหว่างกัน.

ข้อสาม บกพร่องในความมัวลึกลับพอเหมาะพอดีในการกระทำทั้งปวง เพราะมุ่งหน้าแต่จะทำตัวให้เด่น ให้ก้าวหน้า เป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอาใจเอาเปรียบ.

ข้อสี่ บกพร่องในจริยธรรมและความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริตได้ โดยไม่รู้สึกละดุ้งสะเทือน.

ผู้ที่มีจุดบกพร่องดังกล่าวนี้ เห็นกันอยู่ว่ามักจับเหตุจับผล จับหลักการไม่ถูก. ส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาและความผิดพลาด ไม่อาจสร้างความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนแท้จริงให้แก่ตนแก่บ้านเมืองได้ตามเป้าหมาย. ดังนั้น นอกจากจะสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย. ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพพร้อม คือทั้งเก่งทั้งดี มาเป็นกำลังของบ้านเมือง กล่าวคือให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังประคับประคองหนุนนำความเก่ง ให้เป็นไปในทางที่ถูก ที่ควร ที่อำนวยผลเป็นประโยชน์อันพึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว...”

พระราชดำรัส ในพิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ของ ๕ สถาบัน

ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต

วันอังคาร ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๓๒

บทบรรณาธิการ

เปิดเทอมใหม่ปีนี้ ทุกโรงเรียนทั่วประเทศ คงได้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ลักษณะที่สำคัญของหลักสูตร คือ มีความยืดหยุ่นสูงที่ให้โอกาสโรงเรียนได้นำเอาบริบทของท้องถิ่นและกระแสการเปลี่ยนแปลงมาสู่การจัดการเรียนรู้ ที่จะให้นักเรียนได้เริ่มคิดวิเคราะห์ ตั้งแต่ในวัยเรียน และทำให้การเรียนรู้มีความหมายเพิ่มขึ้น

อีกเรื่องที่อยู่ในกระแสความสนใจของคนทั่วโลก คือ ภาวะโลกร้อนที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น หลายท่านคงได้รับผลกระทบไม่มากนักน้อย จะเห็นได้จากหน้าร้อนปีนี้อากาศร้อนมากกว่าทุกๆ ปีที่ผ่านมา จนบางพื้นที่ของประเทศมีอุณหภูมิสูงถึง ๔๒ องศาเซลเซียส และฤดูฝนก็ทิ้งช่วงนานกว่าปกติ ทางกองบรรณาธิการขอฝากถึงเพื่อนครูในการบูรณาการเรื่องภาวะโลกร้อนเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย เพื่อให้โลกใบนี้ยังคงความสวยงามและอยู่ยั่งยืนตลอดไป

สำหรับฉบับนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้กำหนดให้ ปี ๒๕๕๒-๒๕๖๑ เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน ทางกองบรรณาธิการจึงขอแนะนำห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน จำนวน ๓ โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต โดยท่านสามารถติดตามภาพความสำเร็จของโรงเรียนดังกล่าวได้ในบทสัมภาษณ์พิเศษ และเนื้อหาในเล่มยังมีบทความดีๆ มาฝากผู้บริหาร เพื่อนครู และบุคลากรทางการศึกษาเช่นเคย แล้วพบกันฉบับหน้า

สารบัญ

๒๒	บทสัมภาษณ์พิเศษ
๑๐	นโยบายการศึกษาของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
๑๖	การเรียนรู้ผ่านกระบวนการค่าย
๒๑๐	ตามไปดูการเรียนการสอนที่ท้าทายในสไตล์ KIWI
๒๒๕	มหัศจรรย์ตัวอักษรและตัวเลข...กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
๓๒๒	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และคิดเป็น ด้วยการสอนบูรณาการภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ในโรงเรียนขนาดเล็ก
๓๓๙	จากใจ...ยอดครูผู้มีอุดมการณ์ ผู้ได้รับรางวัลโครงการ “ตามรอยเกียรติยศครูผู้มีอุดมการณ์ และจิตวิญญาณครู ประจำปี ๒๕๕๓”
๔๔๔	การสอนด้วยวิธีโฟกัสกับการอ่านสำหรับเด็ก LD
๔๔๙	การบริหารจัดการหลักสูตรในโรงเรียน : บริการให้เป็น จัดการให้ดี
๖๐	การจัดการเรียนรู้ เส้นทางสู่ความสำเร็จ ในการนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียน
๖๔	เด็กดีมีที่เรียนในมหาวิทยาลัย โครงการที่รื้อการพัฒนามาในหลายมิติ
๓๑๐	ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓๒๕	การพัฒนาทักษะการคิดและสร้างความสนใจในตนเองในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ที่สอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning)
๘๐	การเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
๘๓๗	หลากหลายหนังสือดี
๘๘๙	บอกกล่าวสู่บ้าน
๙๔๔	เรียงร้อยถ้อยกวี

บทสัมภาษณ์พิเศษ

ห้องสมุดมีชีวิต

กาส อ่านถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถด้านการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่านนั้น จะต้องปลูกฝังและสร้างทัศนคติให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการอ่าน โดยสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้คนไทยหันมาสนใจการอ่านมากขึ้นนั้น คือ การมีหนังสือที่ดีเป็นที่ต้องการของผู้อ่าน และสถานที่อ่านหนังสือที่มีบรรยากาศดี ในลักษณะของห้องสมุดมีชีวิต ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายมาร่วมกันพัฒนา

ฉบับนี้ขอแนะนำแนวคิดในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) เพื่อให้โรงเรียนเหล่านี้เป็นแบบอย่างและแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนเป็นห้องสมุดมีชีวิต รวมทั้งกระตุ้นให้โรงเรียน ชุมชนเห็นความสำคัญของห้องสมุดมีชีวิตในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๓ (บ้านลาดตะเคียน) จังหวัดปราจีนบุรี

Q : โรงเรียนมีเทคนิคหรือวิธีการอย่างไร จึงสามารถดึงให้ครู ชุมชน นักเรียนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิต

A : มีการจัดประชุมครู ผู้ปกครอง ประชาสัมพันธ์ทางแผ่นพับ และจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยการนำของ นายกิตติศักดิ์ หงส์วิไล ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๓ (บ้านลาดตะเคียน)

Q : ความรู้สึกของนักเรียนกับห้องสมุดใหม่

“

หนูอยากเข้าห้องสมุดมาก ห้องสมุดมีสีสันสะดุดตา มีอุปกรณ์เฟอร์นิเจอร์พร้อม
อยากเข้าไปนั่ง โปนอนอ่าน หนังสือก็มีใหม่ๆ สีสันสวยงามน่าอ่าน น่าเปิดดูค่ะ

”

“

หนูอยากอ่านหนังสือ หนังสือรูปภาพน่าอ่าน สีสันสวยงาม และอยากเข้ามานั่งโต๊ะ
เก้าอี้ใหม่ๆ ที่มีสีสันสวยงามน่านั่ง และมีคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานด้วยค่ะ

”

Q : ความรู้สึกของชุมชนและผู้ปกครองถึงเหตุผลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดครั้งนี้

“

การที่โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๓ (บ้านลาดตะเคียน) ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาห้องสมุด
มีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนนั้น ผมเห็นว่าเป็นผลดีกับลูกหลานของผมที่มาเรียนโรงเรียน
แห่งนี้ เพราะห้องสมุดน่าเข้ามาอ่านหนังสือ มีหนังสือเพิ่มมากขึ้น น่าอ่าน และเป็น
แหล่งรวบรวมความรู้ต่างๆ ไว้ในห้องสมุดนี้ มีกิจกรรมดีๆ ที่ส่งเสริมลูกหลานของผม
ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และยังบริการเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุดด้วย

”

Q : โรงเรียนมีแนวคิดอย่างไรจึงจะทำให้ห้องสมุดมีความยั่งยืน และยังคงความเป็นห้องสมุดที่มีคุณภาพต่อไป

- A :
- รักษาระดับมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนให้อยู่ในระดับดีมาก
 - จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนได้ทั่วถึงทุกคน
 - ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพของครูบรรณารักษ์ให้มีความรู้ดีขึ้น
 - สามารถเป็นห้องสมุดตัวอย่างให้กับโรงเรียนต่างๆ ได้มาเยี่ยมชม
 - เปิดให้บริการอย่างทั่วถึง

Q : สิ่งที่ยากฝากถึงโรงเรียนอื่นๆ ในการพัฒนาห้องสมุด

- A :
- ขอให้มีความรักในการทำงานห้องสมุด และภูมิใจที่ได้เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุด เพราะเป็นการให้ความรู้กับ
ลูกศิษย์อย่างหาค่ามิได้ ถึงแม้ขาดงบประมาณก็ขอให้นำสิ่งที่มีอยู่มาปรับปรุง ซ่อมแซม ทำอย่างพอเพียง
ในส่วนโรงเรียนอื่นที่จะมาขอรับบริการ ทางโรงเรียนยินดีที่จะให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ โรงเรียนที่มา
ขอรับบริการ

โรงเรียนโนนอุดมวิทยาคาร รัชมังคละภิเษก จังหวัดชัยภูมิ

ปรับปรุงบรรยากาศดีนี้เริ่มต้น บริการคั่นสือดีที่หลากหลาย
บรรณารักษ์ดีพร้อมให้ทั้งใจกาย ล้วนเอื้อให้ใฝ่เรียนรู้ทุกคน

Q : โรงเรียนมีเทคนิคหรือวิธีการอย่างไร จึงสามารถดึงให้ครู ชุมชน นักเรียนและผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิต

A : ชี้แจงในที่ประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องสมุดที่ยังขาดสื่อ หนังสือดีๆ และมีหนังสือไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน โดยยกกรณีตัวอย่างเช่น

- ทางโรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวร่วมกับสโมสโรลออนส์ ภาค ๓๑๐ อี ผลปรากฏว่านักเรียนได้เป็นตัวแทนจังหวัดขอนแก่นเข้าแข่งขันรอบที่ ๒ ทั้งๆ ที่โรงเรียนมีหนังสือให้นักเรียนอ่านเพื่อสอบแข่งขันเพียง ๓ เล่มจากจำนวน ๕ เล่ม จึงทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ ร่วมใจกันบริจาคซื้อหนังสือสารานุกรมไทยจนครบชุดและมีการบริจาคหนังสืออย่างต่อเนื่องตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา
- นักเรียนยุวบรรณารักษ์จัดเสียงตามสายร่วมกับหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะห้องสมุด รายงานผลงานการแข่งขันทักษะทางวิชาการดีเด่นของนักเรียนที่เกิดจากการอ่าน
- นักเรียนกลุ่มยุวบรรณารักษ์สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านผ่านกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่เข้าสู่ชุมชนและครอบครัว

Q : ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดใหม่

เด็กหญิงจริยา ธาตุบุรณย์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

“ดิฉันที่มีห้องสมุดใหม่ที่สวยงาม มีสีสันทัน มีมุมต่างๆ ที่ส่งเสริมต่อการเรียนมากขึ้น เมื่อก้าวเข้ามาได้สัมผัสถึงความรักความอบอุ่น มิตรภาพและไมตรีจิตที่ทุกคนมีต่อกัน เพราะในห้องสมุดทุกคนที่เข้ามาใช้บริการและอ่านหนังสือได้มานั่งแบ่งปันความรู้กันอย่างมากมายจึงทำให้บรรยากาศดูอบอุ่น ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส ดิฉันจึงชอบเข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุด เพราะทำให้ดิฉันมีความสุขมาก ดิฉันดีใจที่มีห้องสมุดดีๆ เช่นนี้ ที่เป็นทั้งที่ให้ความรู้ ความสนุก และความสุขแก่ดิฉัน”

นายศิริสิทธิ์ จุลนัน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

“ผมเคยคิดว่าห้องสมุดคือแหล่งรวบรวมหนังสือไว้ให้เราไปค้นคว้าเวลาที่คุณครูสั่งงาน หรือเราอยากรู้เรื่องต่างๆ เท่านั้น แต่มาวันนี้เมื่อผมได้สัมผัสกับห้องสมุดมีชีวิตในโรงเรียน ความคิดของผมจึงต่างไปจากเดิม ห้องสมุดไม่ใช่เป็นเพียงที่เก็บหนังสืออีกต่อไป เพราะห้องสมุดมีชีวิต ทำให้เราได้เรียนรู้รอบด้าน เราสามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆ อย่างรวดเร็วทั้งมีหนังสือที่หลากหลาย มีกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านที่น่าสนใจมาให้ได้ร่วมทำกิจกรรมตลอด มีอินเทอร์เน็ตและสื่อต่างๆ มากมาย และที่สำคัญคือก็บอกนะครับว่าห้องสมุดมีชีวิต บรรยากาศก็มีชีวิตตามไปด้วย ทำให้เราไม่เบื่อ น่าอยู่ น่าค้นคว้ามากๆ ผมคิดว่า ห้องสมุดมีชีวิตนี้แหละครับคือ แหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร และมีชีวิตจริงๆ”

นางสาวสุภาวดี เจริญโว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

“ดิฉันชอบมากค่ะ ชอบบรรยากาศและสีสันทัน เหมือนกับเรานั่งอยู่ในร้านหนังสือในตัวเมือง ดูทันสมัย มีคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นสารสนเทศ ทั้งอินเทอร์เน็ตก็เร็วขึ้น การหาข้อมูลค้นคว้าหาหนังสือก็สะดวกสบายขึ้น การจัดมุมหนังสือก็เป็นระเบียบขึ้น และดิฉันก็รู้สึกว่าการยืมหนังสือสะดวกและรวดเร็วขึ้น แหล่งเรียนรู้ที่ครบครันและที่สำคัญคือ ห้องสมุดเป็นห้องสมุดที่มีชีวิตจริงๆ เพราะเรามีกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ที่สามารถเคลื่อนที่ให้ความรู้กับประชาชนทั่วไปได้ค่ะ”

Q : ความรู้สึกของชุมชนและผู้ปกครองถึงเหตุผลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดครั้งนี้

“บรรยากาศภายในห้องสมุดเอื้ออำนวยและเหมาะสมแก่การศึกษาหาความรู้เป็นอย่างยิ่ง สะอาด จัดมุมต่างๆ ดูสวยงาม มีหนังสือมากมายและหลากหลายรูปแบบ มีบรรณารักษ์ตัวเล็กๆ ช่วยแนะนำหนังสือต่างๆ มีหนังสือที่มีประโยชน์ที่จะศึกษาหาความรู้ เรามีลูกเรียนที่นี่ทั้งหมด ๓ คน คนโตจบไปทำงานแล้ว คนที่ ๒ จบ ม.๖ ปีนี้ คนที่ ๓ อยู่ ม.๔ ลูกของเราสอบติดมหาวิทยาลัย ๓ แห่ง มี มข. มทส. และ มมส. ทั้งๆ ที่ไม่ได้ไปเรียนพิเศษที่ไหน ก็ได้อาศัยห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ต้องขอบคุณทางโรงเรียนที่จัดแหล่งเรียนรู้ดีๆ ให้เด็กด้วยโอกาสได้พัฒนาตัวเอง ยามว่างดิฉันก็มาใช้บริการ ดิฉันเคยบริจาคเงินสมทบทุนซื้อหนังสือสารานุกรมฯ เข้าห้องสมุดให้เด็กได้อ่าน ทำให้รู้สึกเป็นเจ้าของและรู้สึกภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมแม้จะเพียงเล็กน้อยก็ตาม”

นางประยงค์ และ นายทองเพชร ชชาติพล ผู้ปกครองนักเรียน

Q : โรงเรียนมีแนวคิดอย่างไรจึงทำให้ห้องสมุดมีความยั่งยืน และยังคงความเป็นห้องสมุดที่มีคุณภาพต่อไป

- A :
- สร้างเครือข่ายห้องสมุดที่มีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนกับโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการและโรงเรียนที่สนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาห้องสมุดให้เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ
 - วางแผนปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงาน ให้ได้ตามมาตรฐานของห้องสมุด ๓ ดี และมาตรฐานของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
 - สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน ผู้ปกครอง ด้วยการเชิญชวนให้เข้ามาใช้บริการห้องสมุด การให้เป็นสมาชิกห้องสมุด และการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่สู่ชุมชน
 - ประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ในเขตและนอกเขตพื้นที่บริการ เชิญชวนสมัครเป็นสมาชิกให้ใช้บริการห้องสมุด และขอความอนุเคราะห์งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สื่อที่จำเป็นต่อการส่งเสริมการอ่าน เพื่อที่จะพัฒนาห้องสมุดให้ยั่งยืนและมีคุณภาพต่อไป

Q : สิ่งที่ยากฝากรถึงโรงเรียนอื่นๆ ในการพัฒนาห้องสมุด

- A :
- สร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารเห็นความสำคัญของห้องสมุด
 - การสร้างทีมงานและการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ระดมความคิดเริ่มจากการพัฒนาจากก้าวเล็กๆ ปรับและประยุกต์ใช้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แล้วค่อยพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ
 - สร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน และสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็งเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และบริการชุมชน
 - มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เช่น ครูบรรณารักษ์และยุวบรรณารักษ์
 - มีการนิเทศติดตาม ประเมินผลเป็นระยะและต่อเนื่อง พร้อมสรุปรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีการศึกษา

โรงเรียนแม่ทวีกวิทยา จ.นวลำพูน

Q : โรงเรียนมีเทคนิคหรือวิธีการอย่างไร จึงสามารถดึงให้ครู ชุมชน นักเรียนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิต

A : เริ่มแรกของการดำเนินงานคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแจ้งครูให้รับทราบเพื่อขยายผลต่อนักเรียนในการร่วมกันวางแผนในการพัฒนาตามทิศทางความต้องการของส่วนรวม รวมทั้งสร้างความตระหนักในการจัดกิจกรรมและพัฒนาบรรยากาศของแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์โครงการสู่ชุมชน ผ่านทางผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้การขับเคลื่อนมีการสนองตอบและเป็นไปตามความต้องการของสังคมในชุมชน ซึ่งเน้นให้ผลเกิดขึ้นโดยตรงกับเด็กนักเรียนและเยาวชนให้มีความรักการอ่าน มีความกระตือรือร้นในการใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จากนั้นแบ่งหน้าที่และมอบหมายความรับผิดชอบให้กับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ และมีนักเรียนเป็นตัวขับเคลื่อนในการทำกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งด้านกายภาพ การจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นกับตนเองโดยการแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของร่วมในองค์กร นำมาซึ่งความรักความผูกพัน อยากเห็นความเจริญก้าวหน้าของแหล่งเรียนรู้ โรงเรียน และชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง ประกอบกับโรงเรียนแม่ทวีกวิทยาได้มีแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ได้รับการคัดเลือกจาก สพฐ. ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านอิงถิ่นฐานที่มีการรวบรวมโบราณวัตถุเป็นสมบัติอันมีค่าของชุมชน และเป็นมรดกตกทอดที่มีผู้บริจาคเพื่อเก็บไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้และสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนสืบไป จึงนับได้ว่าโรงเรียนแม่ทวีกวิทยามีต้นทุนอันทรงคุณค่า ก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกับทางชุมชน และผู้ปกครองที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดขึ้น เมื่อโรงเรียนแม่ทวีกวิทยาได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนจึงก่อให้เกิดการตื่นตัว และต้องการที่จะให้ชุมชนของตนเองมีแหล่งเรียนรู้ทั้งทางด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน แล้วยังต้องการให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่มีความทันสมัย เพื่อให้โรงเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการและสืบสานอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่นของตนเองอย่างเป็นเอกลักษณ์สืบต่อไป

Q : ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดใหม่

นางสาวกุลกัญญา ทำบุญ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๑

“ดิฉันดีใจมากที่ทาง สพฐ. และ TK Park ได้มอบชีวิตใหม่ให้กับพวกเราชาวแม่ทาวีห์ จากเดิมมีห้องสมุดเก่าๆ บรรยากาศอึดอัด ไม่น่าอยู่ มีหนังสือเก่าๆ ไม่น่าอ่าน พัฒนาปรับเปลี่ยนให้ห้องสมุดมีชีวิตขึ้นมาใหม่ ทั้งน่าอยู่ มีหนังสือมากมายหลายชนิด มีคอมพิวเตอร์เข้ามาให้บริการ สร้างความเพลิดเพลิน อยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความสนใจในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ทำให้นักเรียนมีความรู้ มีความสนใจที่จะอ่านหนังสือ เพราะเป็นหนังสือที่ดีที่เด็กๆ ชอบ มีคุณครูบรรณารักษ์ที่ให้ความสนใจ ดูแลเอาใจใส่ จัดกิจกรรมสนุกๆ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย ดิฉันขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้ห้องสมุดของโรงเรียนมีชีวิตขึ้นมาจริงๆ เสียายที่ดิฉันต้องออกจากโรงเรียนนี้ไปเพราะจบการศึกษาเสียแล้ว แต่ถ้ามีโอกาสดิฉันจะเข้ามาใช้บริการที่นี่อีกแน่นอน ขอขอบพระคุณค่ะ”

นายศักดิ์สิทธิ์ คำภีระ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕/๑

“ดีใจมากที่ได้ห้องสมุดใหม่ มีสีสันสวยงามกว่าเดิม บรรยากาศก็ดีอากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นห้องสมุดที่ดูแล้วสวยที่สุดที่เคยเห็นมา ทำให้นักเรียนแต่ละคนมีความสนใจในการอ่านหนังสือมากขึ้น และยังจัดตกแต่งมุมได้สวยมีความสมดุล มีสื่อ ICT คอมพิวเตอร์ให้สืบค้นข้อมูลต่างๆ และยังมีมุมที่ผมชอบมากที่สุดอีกด้วยคือ มุมที่จัดเป็นธรรมชาติ มีทั้งน้ำตกและปลามากมายหลายชนิด ขอขอบคุณที่ สพฐ. และ TK Park ได้จัดทำโครงการมอบห้องสมุดใหม่ให้กับทางโรงเรียนของเรา ทำให้เพื่อนๆ และน้องๆ ต่างหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการเข้าใช้บริการห้องสมุด และทุ่มเทเวลาให้การอ่านหนังสือมากขึ้น เวลาว่างๆ อยู่ข้างนอกอากาศร้อนก็สามารถเข้ามาใช้บริการห้องสมุดได้ พร้อมหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านวันละเล่มก็เพิ่มความรู้ได้อีกมาก และอาจจะพัฒนาจนมีนิสัยรักการอ่านได้ในที่สุด”

Q : ความรู้สึกของชุมชนและผู้ปกครองถึงเหตุผลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดครั้งนี้

นางสุทธิพร พรหมมาตั้ง ผู้ปกครองของนางสาวกุลกัญญา ทำบุญ

“รู้สึกดีใจมากที่ทางโรงเรียนได้พัฒนาห้องสมุดในรูปแบบใหม่ ที่มีสีสันสวยงาม น่าอยู่ น่าใช้บริการ ดีใจแทนเด็กๆ ทุกคนที่มีโอกาสได้ใช้บริการห้องสมุดที่ทันสมัย มีครูคอยเอาใจใส่ดูแลและคอยสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์ เป็นการใช้เวลาว่างที่มีค่ามาก รู้สึกดีใจ และสบายใจมากที่เห็นทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของเด็ก และยังเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาใช้บริการอย่างทั่วถึง ขอเป็นแรงใจและพร้อมจะสนับสนุนกิจกรรมของทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจค่ะ”

Q : โรงเรียนมีแนวคิดอย่างไรจึงจะทำให้ห้องสมุดมีความยั่งยืน และยังคงความเป็นห้องสมุดที่มีคุณภาพต่อไป

A : การขับเคลื่อนห้องสมุดเคลื่อนที่สู่ชุมชนโดยความร่วมมือกับทางโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอแม่ทา ซึ่งมีทั้งหมด ๑๕ โรงเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการ เพื่อเป็นการสร้างและพัฒนาโดยมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นตั้งแต่เด็กเล็ก เป็นการปูพื้นฐานและสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการ “ฟีสอนน้อง” ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ยุวบรรณรักษ์ได้ออกไปจัดกิจกรรมตามฐานต่างๆ ตามโรงเรียนในพื้นที่บริการ พร้อมทั้งเชิญชวนและเปิดโอกาสให้น้องๆ ได้เข้ามาสัมผัสกับบรรยากาศของห้องสมุดภายในโรงเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งนับว่าเป็นการแนะแนวทางการศึกษาเพื่อรณรงค์ให้นักเรียนเข้ามาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาไปพร้อมกับการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีประโยชน์เอื้อหลายทาง

Q : สิ่งที่ยากฝากถึงโรงเรียนอื่นๆ ในการพัฒนาห้องสมุด

A : ก่อนอื่นต้องเปิดใจให้กว้าง เพื่อเตรียมความพร้อมและยอมรับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคสมัยปัจจุบัน ทั้งผู้บริหาร และคุณครู พร้อมทั้งจะร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์กับเยาวชนยุคปัจจุบันที่มีความอิสระทางความคิด เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา ๓ ดี ซึ่งมีกรอบแนวคิดเพื่อให้การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ มีทักษะการดำรงชีวิตที่เกิดจากการฝึกหัดตนเองจนสามารถใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และประกอบอาชีพที่เหมาะสม มีคุณธรรมจริยธรรมมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และนำเอานโยบายห้องสมุด ๓ ดี เข้ามาบริหารจัดการเพื่อเป็นการสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนใฝ่รู้ อันเป็นคุณสมบัติของผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านอย่างแท้จริง

การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนขณะนี้ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ ๓ แล้ว รวมทั้งได้มีการขยายไปทั่วประเทศ เพื่อให้โรงเรียนต่างๆ เหล่านี้สามารถเป็นตัวอย่างให้กับโรงเรียนในจังหวัดได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้มีชีวิตต่อไป โรงเรียนได้ออกมาทราบบัณฑิตเพื่อไปเยี่ยมชม ศึกษาดูงาน สามารถติดต่อขอข้อมูลได้ที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

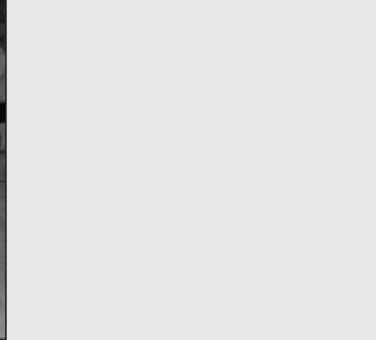
ศกุนตลา/พินดา สัมภาษณ์

นโยบายการศึกษาของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เรียบเรียงโดย... กิรเมยา อินทรกำแหง

นักวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท

สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ ๘

คณะรัฐบาลชุดปัจจุบันที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรีต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ณ กระทรวงการต่างประเทศ ส่วนหนึ่งของนโยบายด้านสังคมและคุณภาพชีวิตมี นโยบายที่สำคัญต่อการลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นอย่างมาก นั่นก็คือ **นโยบายทางการศึกษา** กล่าวได้ว่านโยบายของรัฐบาล เป็นกรอบใหญ่ในการดำเนินงาน ที่ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนต้องถือปฏิบัติตรง จากนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทของรัฐธรรมณูญ ก็ว่าได้ ต่อจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวง ทบวง กรม และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องแปลงนโยบายไปสู่ การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

สำหรับนโยบายทางการศึกษาของรัฐบาลชุดนี้ มีทั้งหมด ๘ ข้อสำคัญ ข้อที่มีผู้คนให้ความสนใจ มากที่สุดและอยู่ในกระแสของสังคมตามที่ได้กำหนด ไว้ว่า...จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการ**ศึกษาฟรี ๑๕ ปี** ตั้งแต่ระดับอนุบาล ไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิด ความเสมอภาค และความเป็นธรรมในโอกาสทางการ ศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกาย และสติปัญญา และชนต่าง วัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ในชุมชน...

นโยบายการศึกษาฟรี ๑๕ ปี : เป้าหมาย
นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปีอย่างมีคุณภาพ

นักเรียน : นักเรียนเรียนฟรี รวม ๑๕ ปี ตั้งแต่นักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ - ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ ๖ และประกาศนียบัตรวิชาชีพ ๓

ระยะเวลา : นโยบายเรียนฟรีนี้ถือเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่มีเป้าหมายให้เกิดขึ้นครั้งแรกในปีการศึกษา ๒๕๕๒ คือเปิดเทอมใหม่ของเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒

รายการให้ฟรี : รวม ๕ รายการ ประกอบด้วย ๑) ค่าเล่าเรียน ๒) ตำราเรียนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ๓) อุปกรณ์การเรียน ๔) เครื่องแบบนักเรียน โดยให้ฟรี ๒ ชุด/คน/ปี และ ๕) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยในส่วนของค่าเครื่องแบบนักเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน กำหนดให้มีการจัดสรรเงินให้ผู้ปกครองไปจัดซื้อจัดหาเอง ส่วนค่าแบบเรียนให้โรงเรียนเป็นผู้จัดซื้อสำหรับแจกให้นักเรียนตามวงเงิน ดังนี้

ระดับชั้น	ค่าเครื่องแบบนักเรียน	ค่าอุปกรณ์การเรียน	ค่าแบบเรียน (บาท)
ระดับก่อนประถมศึกษา	๓๐๐ บาท (๒ ชุดต่อคน)	๑๐๐ บาท/ภาคเรียน	๒๐๐
ระดับประถมศึกษา	๓๖๐ บาท (๒ ชุดต่อคน)	๑๙๕ บาท/ภาคเรียน	-
ประถมศึกษาปีที่ ๑			๔๘๓.๒๐
ประถมศึกษาปีที่ ๒			๓๔๗.๒๐
ประถมศึกษาปีที่ ๓			๓๖๕.๖๐
ประถมศึกษาปีที่ ๔			๕๘๐
ประถมศึกษาปีที่ ๕			๔๒๔
ประถมศึกษาปีที่ ๖			๔๙๖
มัธยมศึกษาตอนต้น	๔๕๐ บาท (๒ ชุดต่อคน)	๒๑๐ บาท/ภาคเรียน	-
มัธยมศึกษาปีที่ ๑			๗๓๙.๒๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๒			๕๖๔.๘๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๓			๕๖๐
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๕๐๐ บาท (๒ ชุดต่อคน)	๒๓๐ บาท/ภาคเรียน	-
มัธยมศึกษาปีที่ ๔			๑,๑๖๐.๘๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๕			๘๐๕.๖๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๖			๗๖๓.๒๐

และเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของปีการศึกษา ๒๕๕๒ การบริการจากภาครัฐต่อการจัดการเรียนฟรีก็เกิดผลเป็นรูปธรรม บางครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยก็ได้สละสิทธิ์ให้รัฐนำเงินไปจัดสรรเพิ่มขึ้นให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก

นโยบายโอกาสทางการศึกษา โดยการเรียนฟรี ๑๕ ปี ถือว่าเป็นนโยบายหลักที่เป็นผลดีต่อเยาวชน

ของชาติอย่างแท้จริงในการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เราชาวการศึกษาทุกคนคงพร้อมที่จะได้ร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนกันไป เพราะผลการประเมินความพึงพอใจนโยบายรัฐบาลเมื่อได้ทำงานครบ ๑ ปีปรากฏว่า นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปีได้รับการชื่นชมมากที่สุดเป็นอันดับ ๑

สิ่งที่เป็นนโยบายด้านการศึกษาที่สำคัญยิ่งอีกเรื่องก็คือการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษา

รอบที่ ๒ ซึ่งกำหนดให้อยู่ระหว่างช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑ หลังจากมีการปฏิรูปผ่านมาแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ นับถึงขณะนี้รวม ๑๐ ปีแล้ว นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลชุดนี้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ซึ่งเรื่องนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ทั้งนี้สืบเนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าควรมีการทบทวนสภาพการจัดการศึกษา แล้วกำหนดภาพรวมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบใหม่ โดยกำหนด ธงชัยไว้ว่า ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ **คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ** และการที่จะให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพจำเป็นต้องกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาให้เป็นเข็มทิศ หรือแผนที่ในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ไร้ทิศทาง การนำธงชัยที่ปักไว้ไปสู่การปฏิบัติได้จำเป็นต้องมีกลไกขับเคลื่อนแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ที่มีเป้าหมายร่วมทุกระดับ ๓ ด้าน คือ

- ๑) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๒) การขยายโอกาสทางการศึกษา
- ๓) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร

และการจัดการศึกษา

ภายใต้ยุทธศาสตร์ ๔ ใหม่ ได้แก่

- ๑) การพัฒนาคนไทยยุคใหม่
- ๒) การพัฒนาครูยุคใหม่
- ๓) การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้

ยุคใหม่

๔) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ทั้งคณะกรรมการรับนโยบายและคณะกรรมการระดับการขับเคลื่อน

ในการนี้รัฐบาลได้กำหนดกลไกขับเคลื่อนข้อเสนอแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสองให้เกิดการบริหารจัดการไปสู่การปฏิบัติ โดยให้อยู่ภายใต้แนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ ๓ ระดับ ดังนี้

๑. แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง

(พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙) ที่ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. ๒๕๕๕) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ นโยบายของรัฐบาล และให้สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้มีแนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานให้ไว้เป็นแม่บท ดังนี้ คือ

- ๑) พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา
- ๒) การสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และ
- ๓) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้

๒. แผนพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัด

เป้าหมายของแต่ละกลุ่มจังหวัด รวม ๑๒ กลุ่มจังหวัดให้มีการบูรณาการการศึกษาแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น กลุ่มจังหวัดที่ ๑ (เชียงใหม่) เน้นการจัดการศึกษาพื้นที่สูง กลุ่มจังหวัดที่ ๖ (ภาคตะวันตก) เน้นเด็กไร้สัญชาติและเด็กชายขอบ หรือกลุ่มจังหวัดที่ ๑๐ (ฝั่งอันดามัน) เน้นการท่องเที่ยวและการบริการ เป็นต้น

๓. แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด

นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติภายใต้ตัวชี้วัดที่กำกับไว้ ไปสู่เป้าหมายร่วมกันทุกจังหวัดที่ต้องพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายดังนี้

๓.๑ ตัวชี้วัดเป้าหมายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวชี้วัดการศึกษาโดยเฉลี่ยของประชากรซึ่งกำหนดไว้ ๒ ช่วงอายุ และอัตราการเข้าเรียน ให้บรรลุเป้าหมายภายในปี ๒๕๕๖

: การศึกษาโดยเฉลี่ย	ปัจจุบัน	ใหม่
อายุ ๑๕ - ๓๕ ปี	๑๐.๖	๑๑.๙
อายุ ๔๐ - ๕๕ ปี	๗.๗	๙.๒
: อัตราการเข้าเรียน	ปัจจุบัน	ใหม่
อายุ ๓ - ๒๑ ปี	๘๑ %	๘๖ %

๓.๒ ตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวม ๗ ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

๓.๒.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนในแต่ละวิชาหลัก ให้ถือปฏิบัติโดยพัฒนา ไปสู่เป้าหมายให้ได้ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ดังนี้

ชั้น	ปัจจุบัน	ปรึบใหม่
ป.๖	๔๖.๑๔ %	๕๕.๖๒ %
ม.๓	๓๗.๕๕ %	๔๖.๙๖ %
ม.๖	๓๖.๐๘ %	๔๕.๗๖ %

๓.๒.๒ สถานศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ร้อยละ ๙๗.๐๙ ของจำนวนสถานศึกษาที่ถูกประเมิน สำหรับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา จะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนสถานศึกษาที่ถูกประเมิน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๖

๓.๒.๓ คุณภาพมาตรฐานการศึกษา ต้องทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี และต้องมีการประเมินโดย ใช้นโยบาย 3D เป็นหลัก (Democracy Decency and Drug Free)

๓.๒.๔ ผู้เรียนต้องมีความสุขและ ภูมิใจในความเป็นไทย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้เรียน จะต้องมีความสุขและภูมิใจในความเป็นไทยเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๕๒.๘ เป็นร้อยละ ๗๒.๘

๓.๒.๕ ห้องสมุดในสถานศึกษาต้อง พัฒนาเป็นห้องสมุด ๓ ดี ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ ๘,๐๙๐ แห่ง ทั่วประเทศ แต่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จะต้องไม่น้อยกว่า ๓๐,๗๔๖ แห่ง

๓.๒.๖ ตัวเลขผู้ไม่รู้หนังสือจะต้อง ลดลง โดยปัจจุบันมีผู้ไม่รู้หนังสือประมาณร้อยละ ๒.๘๗ ของจำนวนประชากร แต่ภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จะต้อง ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๗

๓.๒.๗ ผู้เรียนมีความรู้เรื่องภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๓.๓ ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ได้แก่ สัดส่วนของนักเรียน ๒ ลักษณะ จะต้องบรรลุ เป้าหมายภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ คือ

สัดส่วน	ปัจจุบัน	ใหม่
สัดส่วนนักเรียนรัฐต่อ เอกชน	๘๑ : ๑๙	๗๑ : ๒๙
สัดส่วนนักเรียน สายสามัญต่อสายอาชีพ	๖๒ : ๓๘	๕๓ : ๔๗

ขณะนี้ระยะเวลาของการปฏิรูปการศึกษา รอบที่ ๒ ได้ผ่านมาแล้ว ๑ ปี มีการนำเสนอประเด็น การนำนโยบายที่สำคัญเพื่อผลักดันไปสู่การปฏิบัติ อย่างน่าสนใจ สรุปดังนี้

การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกกระบบและ ตามอัธยาศัย ตั้งแต่ระดับปฐมวัย-ระดับอุดมศึกษา

๑. ศูนย์เด็กเล็กปฐมวัย มีการนำเสนอประเด็น การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทั้งหมด ๒๐,๐๐๐ แห่ง จะให้

มีการกำหนดกรอบมาตรฐานการจัดการ แยกเป็น ๕ มาตรฐาน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านคุณภาพเด็กเล็ก และ ด้านการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม โดยแต่ละด้านจะมีตัวชี้วัดกำกับคุณภาพ ขณะเดียวกันยังได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์เด็กเล็กต้องมีวุฒิทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี เอกอนุบาลศึกษา ผู้ดูแลเด็ก ต้องมีวุฒิการศึกษาอย่างน้อย ม.๓ และให้มีการอบรม ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อยทุก ๒ ปี รวมทั้ง จัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย มีการตรวจสอบ สุขภาพ หรือมีภาวะโภชนาการดี

๒. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปฏิรูป การศึกษาทั้งระบบ เช่น

- **การปฏิรูปการเรียนรู้** ในส่วนของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการลดความซ้ำซ้อนของ เนื้อหาสาระลงร้อยละ ๓๐ นั่นก็คือการปรับเนื้อหา ที่ซ้ำซ้อนลง ลดจำนวนตัวชี้วัดจากเดิมในช่วงเวลาเรียน ๑๒ ปี ที่มีกว่าสี่พันตัวชี้วัด ให้ลดลงเหลือสองพันกว่า ตัวชี้วัด เป็นต้น ในส่วนของการเรียนรู้ของนักเรียน ให้มีหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอก ห้องเรียน โดยนักเรียนต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือการคิดระดับสูง ซึ่งทักษะการคิดนักเรียนต้อง สามารถหาความหมายได้ คิดวิเคราะห์แยกแยะอย่าง มีเหตุผลที่ถูกต้อง คิดสังเคราะห์ คิดตัดสินใจได้ คิด แก้ปัญหาในรูปแบบต่างๆ **การวัดและประเมินผล**โดย ข้อเสนอมาตรฐานกลางของสำนักทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ (สทศ.) ที่สามารถตัดสินคุณภาพทางการศึกษา ไปในทิศทางเดียวกันอย่างได้มาตรฐานทั้งประเทศ และเป็นประกันคุณภาพทางการศึกษาโดยการใช้ ทั้งข้อสอบ O-NET สำหรับระดับชั้น ป.๓ ป.๖ ม.๓ และ ม.๖ ข้อสอบ V-NET สำหรับระดับอาชีวศึกษา และข้อสอบ N-NET สำหรับการศึกษาอนการะบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อสอบทุกวิชาควรมี ข้อสอบอัตนัยเพื่อให้นักเรียนเขียนเป็น ไม่ใช่เพียงแค่ กากบาทในตัวเลือกที่มีให้สำเร็จแล้ว

- **การปฏิรูปการสอนของครู** ครูจะต้อง ปรับกระบวนการเรียนการสอนสู่การคิดวิเคราะห์และ ลดการสอนแบบท่องจำ โดยสอนเน้นการคิดวิเคราะห์ ขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นที่ ๑-๒ ได้แก่ สอนให้สามารถ สื่อสาร สังเกต สืบค้น ค้นหา เปรียบเทียบ และคิด แยกแยะเป็น และเน้นการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงในช่วง ชั้นที่ ๓-๔ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ แก้ปัญหา ตัดสินใจ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสอน ของครูจะต้องสอนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ซึ่ง**แหล่งเรียนรู้**ครูจะต้องหาแหล่ง เรียนรู้ในห้องเรียนที่จะนำไปสู่การเรียนรู้นอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนของตนเองว่ามีอะไรบ้าง ทั้งภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรมหรือประเพณี **กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน** เช่น เข้าค่าย หรือไปทัศนศึกษา ครู จะต้องวางแผนจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ตาม ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเรียนฟรี นอกจากนี้ครูต้อง สอนให้นักเรียนเขียนเรียงความและย่อความได้

- **การปฏิรูปครูและผู้บริหารสถานศึกษา** ครูและผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจะได้รับการอบรม อย่างเป็นระบบ รวมประมาณ ๔๕๐,๐๐๐ คน โดย กำหนดจัดอบรมทุกคนภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ สำหรับในปี พ.ศ.๒๕๕๓ จะเริ่มด้วยการอบรมผู้บริหาร สถานศึกษา และอบรมครูแม่ไก่ใน ๕ กลุ่มสาระหลัก และครูรายวิชาอื่นๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๕ จะเน้น การอบรมรองผู้อำนวยการสถานศึกษา อบรมครูเฉพาะ วิชาที่เหลือ ซึ่งขณะนี้ได้มีการลงนามความร่วมมือ ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเครือข่ายมหาวิทยาลัยทั่วประเทศแล้ว ยังมี **Teacher Channel** ที่จะให้ครูต้นแบบมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในเรื่องกระบวนการสอนที่ดีที่สามารถนำไปใช้ ในการสอนจริงให้ครูได้เข้าถึงผ่านทางสถานีโทรทัศน์ ซึ่งจะเริ่มในเดือนเมษายน ๒๕๕๓ นี้ นอกจากนี้ให้มีการผลิต**ครูพันธุ์ใหม่** ซึ่งหมายถึงนักเรียนที่มีความ ประสงค์เป็นครู เมื่อจบ ม.ปลาย สมัครเป็นครูพันธุ์ใหม่ ได้จะต้องมีคะแนนเฉลี่ยที่สูง สามารถรับทุนการศึกษา

เรียนหลักสูตรครู ๕ ปี หรือผู้ที่จบปริญญาตรีสาขาอื่น มาเรียนต่อวิชาครูเพิ่มอีก ๑ ปี ครูพันธุ์ใหม่ตามแนวทางนี้ จะดำเนินการได้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ รวม เป้าหมายในการผลิต ๒๐,๐๐๐ คน เพื่อสนองตอบ ปัญหาการขาดแคลนครู

- **การปฏิรูปสถานศึกษา** ได้แก่ นโยบาย **โรงเรียนดี ๓ ระดับ** ที่ให้คัดเลือกโรงเรียนดีระดับ จังหวัดจำนวน ๕๐๐ โรงเรียน โรงเรียนดีระดับอำเภอ จำนวน ๒,๕๐๐ โรงเรียน และโรงเรียนดีระดับตำบล จำนวน ๗,๐๐๐ โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่จะ ขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการ พัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้มีอาคารเรียนที่ทันสมัย มีห้องอินเทอร์เน็ต ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องสมุด สระว่ายน้ำ นอกจากนี้แต่ละสถานศึกษาต้องพัฒนา ห้องสมุดให้เป็นห้องสมุด ๓ ดี หมายถึง นโยบายที่ให้ ห้องสมุดมีทั้งหนังสือดี บรรยากาศดี และบรรณารักษ์ดี การมีห้องสมุดที่ดีจะนำไปสู่การส่งเสริมการอ่านที่รัฐบาล ได้กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑ ที่ต้องดำเนินการตามยุทธศาสตร์การ พัฒนาคนไทยให้มีความสามารถด้านการอ่าน การ สร้างนิสัยรักการอ่าน และการสร้างบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการอ่าน นอกจากนี้โรงเรียน ขนาดเล็กในระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คน จำนวน ๑๓,๘๘๐ แห่ง จะได้รับเงินอุดหนุน รายหัวเพิ่มเติมจาก ๑,๙๐๐ บาท เป็น ๒,๔๐๐ บาท ส่วนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียน มัธยมศึกษาที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๓๐๐ คน จำนวน ๔๓๗ แห่งจะได้รับเงินอุดหนุนรายหัวเพิ่มเติมจาก ๓,๕๐๐ บาท เป็น ๔,๕๐๐ บาท (ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) และจาก ๓,๘๐๐ บาท เป็น ๔,๘๐๐ บาท (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

- การส่งเสริมคอมพิวเตอร์ต่อนักเรียน

ให้นักเรียนมีอัตราส่วนในการเรียนคอมพิวเตอร์ต่อ เครื่องจากเดิม ๑ เครื่องต่อนักเรียน ๕๐ คน จะปรับ ลดให้เหลือ ๑ เครื่องต่อนักเรียน ๑๐ คน

๓. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเด็นนโยบาย สำคัญในการปฏิรูปการศึกษารอบสองคือ ให้มีการ ยกกระดับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็น กศน.ตำบลที่ให้บริการในการศึกษาเรียนรู้แก่ประชาชนทุกกลุ่มในตำบล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึง

๔. การศึกษาระดับอาชีวศึกษา ประเด็น นโยบายสำคัญในการปฏิรูปการศึกษารอบสองคือ ให้ มีการรวมสถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดตั้งเป็นสถาบัน การอาชีวศึกษา ๑๙ แห่งทั่วประเทศ เพื่อมุ่งไปสู่การ ยกกระดับให้สามารถเปิดสอนระดับปริญญาตรีที่เน้น สายอาชีพให้ออกไปเป็นกำลังแรงงานระดับสูงให้มากขึ้น

๕. การอุดมศึกษา ประเด็นนโยบายสำคัญ ในการปฏิรูปการศึกษารอบสองคือ ให้มีการยกระดับ มหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จำนวน ๙ แห่ง เป็นต้น

ตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น จะขับเคลื่อนไปได้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณตามโครงการในแผนปฏิบัติการ ไทยเข้มแข็งของรัฐบาล ซึ่งเป็นแผนกระตุ้นเศรษฐกิจ ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๕) สำหรับแผนปฏิบัติการนี้ ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการถือว่าเป็นความพยายาม ในการยกระดับการศึกษาทุกระดับในอนาคตของการ ศึกษาไทยก็ว่าได้ หากทุกหัวข้อข้างต้นได้รับการขับเคลื่อน และสานต่ออย่างเข้มแข็งโดยกลไกทุกภาคส่วน ทั้ง ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับกลุ่มจังหวัด/จังหวัด รวมทั้งระดับสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็น รัฐบาลชุดไหนเข้ามาบริหารประเทศ ก็จะทำให้การ ศึกษาของคนไทยเข้มแข็งอย่างแน่นอน

การเรียนรู้ผ่านกระบวนการค่าย

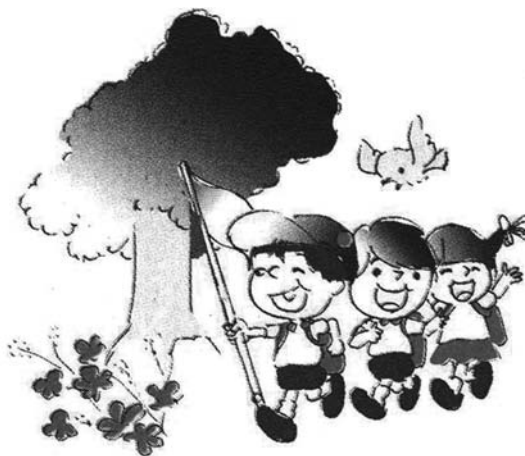
โดย... สุดาวรรณ เครือพานิช

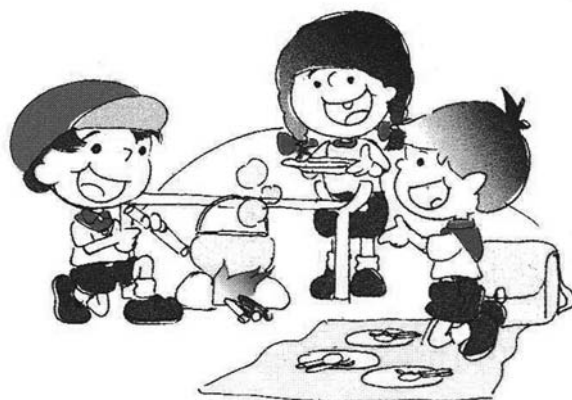
นักวิชาการศึกษาศำนาญการพิเศษ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเด็กให้มีความรู้และทักษะ การส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเด็กให้มีทักษะการเรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เน้นการฝึกปฏิบัติจริง ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการเรียนรู้ทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขนั้น มีวิธีการที่หลากหลายวิธีการหนึ่งที่สามารถสนองตอบการส่งเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการดังกล่าว คือ “ค่าย”

“ค่าย” เป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนรูปแบบหนึ่งที่รู้จักกันมานาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงป้องกันแก้ไขปัญหาด້วอย่างของค่ายเช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายยุวกาชาด ค่ายบำเพ็ญประโยชน์ ค่ายวิทยาศาสตร์ ค่ายคณิตศาสตร์ ค่ายเยาวชน เป็นต้น ค่ายมีลักษณะเฉพาะคือมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน มีผู้นำหรือพี่เลี้ยงค่ายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ใช้ระบบกลุ่มในการพัฒนา มี

สภาพแวดล้อมเหมาะสมปลอดภัย มีกิจกรรมหลัก เป็นหัวใจของค่าย ต้องมีการคัดเลือกกิจกรรมและนำไปใช้อย่างมีทักษะและเทคนิค มีกระบวนการบริหารค่ายที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบของค่ายโดยทั่วไปประกอบด้วยกิจกรรมใน ๕ ลักษณะ ได้แก่ การใช้ชีวิตร่วมกันเป็นคณะหรือเป็นกลุ่ม การนันทนาการ การศึกษา การใช้ชีวิตกลางแจ้งหรือที่เหมาะสมอื่นๆ การปรับตัวทางสังคม และการบริหารงานค่าย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ และทักษะการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และมุ่งพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง จึงได้จัดทำเอกสาร “แนวทางการจัดค่าย” โดยเรียบเรียงจากการรวบรวมและสังเคราะห์ประสบการณ์จากการปฏิบัติการจริงในการจัดค่าย จากผู้รู้ และผู้มีประสบการณ์ในการจัดค่ายทั้งจากภาครัฐและเอกชนมาร่วมกันเขียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดค่ายให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการอบรมผู้จัดการค่าย ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมค่าย อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดค่ายให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ เป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือร่วมดำเนินกิจกรรมค่ายในเขตพื้นที่การศึกษา

ค่ายเอื้อต่อการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ การเปลี่ยนแหล่งของความรู้ เปลี่ยนวิธีการรับรู้ เปลี่ยนสถานที่เรียนรู้ เปลี่ยนบริบทการเรียนรู้ จากการเรียนรู้จากตำราเรียนและครู สู่อการเรียนรู้จากผู้รู้อื่นๆ และจากสถานการณ์จริง และที่สำคัญคือได้ลงมือปฏิบัติการด้วยตนเองจากสถานที่ในห้องสี่เหลี่ยมสู่โลกกว้างที่ไม่มีที่สิ้นสุด มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการเชื่อมโยงมากขึ้น ซึ่งนับเป็นปัจจัย

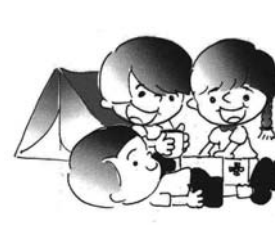

สำคัญที่กระตุ้นให้เด็กเกิดความกระหายต่อการเรียนรู้ และรับรู้ได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีใจจดจ่อและตื่นตัวต่อ กระบวนการเรียนรู้นั้นๆ อันส่งผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ ได้มากยิ่งขึ้น การเข้าค่ายเป็นช่วงเวลา que เด็กจะได้รับ ประสบการณ์ตรงจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ การสร้างประสบการณ์ใหม่ การใช้ประสบการณ์เชิงบวก ในการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดความประทับใจ และมี แรงบันดาลใจ เช่น การได้ค้นพบความสามารถของตัวเอง มีโอกาสแสดงออก เสริมความไฝ่ฝันใน “สิ่งที่ดีกว่า” ที่เป็นจริงได้ ส่งผลให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรม เกิดความนับถือตนเอง ภาค ภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตัวเอง เป็นการ เปลี่ยนแปลงจาก “ภายใน” ในระดับบุคคล

ประโยชน์ที่เด็กได้รับการเข้าค่าย มีมากมาย หลายด้าน เช่น

- ภาวะผู้นำ/ทีม : ได้เรียนรู้การเป็นผู้นำ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเป็นทีมที่ดี
- ทักษะการคิด : คิดได้ คิดเป็น คิดถูก ภายใต้วิธีการที่ถูกต้อง เช่น คิดทำงาน และมีผลงานการคิดหลายๆ แบบ
- การทำงานเป็นทีม : การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของทีม คักยภาพ การรับบทบาท หน้าที่ของตนเอง และการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีความสุข

- ทักษะชีวิต : ได้ทดลองใช้ชีวิตตามรูปแบบ จำลอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การพัฒนาการพูด มารยาท การวางตัว ความอดทน และการแก้ไขปัญหา
- ด้านคุณธรรม : รู้จักคิด สิ่งที่ผิดหรือถูก สิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ และการ ควบคุมอารมณ์
- เครือข่ายเพื่อน : ได้เพื่อนใหม่ มีเพื่อนสนิท ครูดี ผู้ใหญ่ใจดี รุ่นพี่ดี ที่เป็นแบบอย่าง ที่ดีในการใช้ชีวิต
- ความเข้าใจตนเอง : มีทิศทางการทำงาน ที่ชัดเจน ช่วยในการตัดสินใจในอนาคต การเรียนการทำงานของตนเองบนฐาน ประสบการณ์ข้อมูลที่ต้องการ การรู้จัก ตนเอง พัฒนาตนเอง เกิดแรงบันดาลใจ ใฝ่เรียนรู้ติดตัว เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ ชีวิต มีจิตสาธารณะ สนใจชุมชน หรือ ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์
- มีจิตสาธารณะ : การเปลี่ยนแปลงในระดับ จิตสำนึก ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ
- รับผิดชอบต่อสังคม : เกิดโครงการฯ ที่ ทำได้จริง ต้องการงานให้เป็นประโยชน์ กับผู้อื่น และลงมือทำงานให้ผู้อื่นด้วยวิถีทาง

ของตนเอง การเป็นผู้ให้ที่ดี รับผิดชอบ
และไม่สร้างภาระ

- ความรู้ ทักษะ : เกิดความรู้ใหม่ ทักษะใหม่
ตามสาระที่จัดให้ และถูกจัดอย่างน่าสนใจ

ต่อยอดความรู้ ความสามารถ บูรณาการ
กับการปฏิบัติจริง การวางแผนการศึกษา
และอาชีพ

“ค่าย” เป็นประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน
ที่ชาวค่ายได้ทั้งความรู้ ความสุข ความรัก ความทรงจำ
เพื่อน เครือข่าย และที่สำคัญ คือ ประสบการณ์ชีวิต

เอกสารอ้างอิง

แนวทางการจัดค่าย โดย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

ตามไปดูการเรียนการสอนที่ท้าทาย ในสไตล์ KIWI

โดย... สมทรง สวัสดิ์

ครูชำนาญการ

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ รยอง

ผู้เขียน ได้รับโอกาสจากสถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ทุนเพื่อฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษที่ The University of Otago เมือง Dunedin ประเทศ New Zealand อีกทั้งยังมีโอกาสได้สัมผัสโดยตรงกับบรรยากาศการเรียนการสอน จากการศึกษาดูงานโรงเรียน ซึ่งถือว่าการเปิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น ทั้งสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน โรงเรียนและสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาครั้งนี้ เห็นแล้วประทับใจกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน การสอนที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดและฝึกปฏิบัติจริง เน้นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความสามัคคี สำนานฉันท์ จึงขอนำเสนอประสบการณ์สู่เพื่อนครูหรือผู้ที่สนใจเพื่อเป็นสิ่งที่สะท้อนความคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับแนวหน้าประเทศหนึ่งของโลกและใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน แม้แบบของระบบการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์

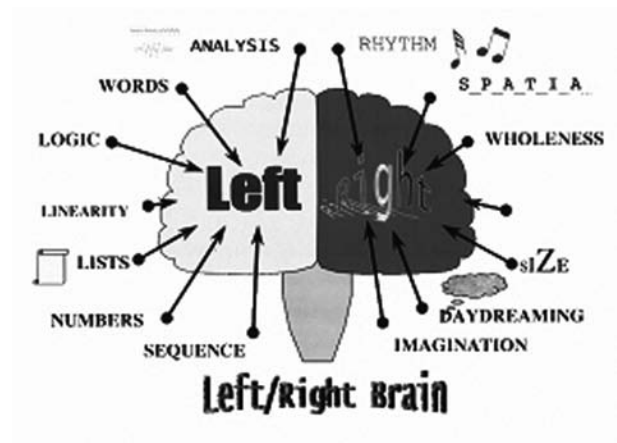
มาจากระบบการศึกษาแบบอังกฤษ การศึกษาภาคบังคับของประเทศนิวซีแลนด์คืออายุ ๖-๑๖ ปี วุฒิมัธยมศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติและมีมาตรฐานการศึกษาที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ระดับอนุบาลและประถมศึกษา นักเรียนส่วนมากเริ่มต้นการเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ เมื่ออายุ ๕ ปี และเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาตอนปลายเมื่ออายุ ๑๑ ปี โรงเรียนประถมศึกษาหลายแห่งสามารถรับนักเรียนจนกระทั่งอายุ ๑๒ ปี และเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาเมื่ออายุ ๑๓-๑๗ หรือ ๑๘ ปี โรงเรียนมัธยมศึกษา (รวมถึงมัธยมศึกษาตอนปลายหรือวิทยาลัย) ในประเทศนิวซีแลนด์ มีอยู่กว่า ๔๐๐ แห่ง ซึ่งรวมถึงโรงเรียนของรัฐบาล กึ่งรัฐบาลและเอกชน โรงเรียนแต่ละแห่งรับผิดชอบในเรื่องของหลักสูตรการเรียนการสอนเอง ภายใต้การควบคุมดูแลในเรื่องของคุณภาพและอนุมัติหลักสูตรโดยกระทรวงศึกษาธิการและรับรองคุณภาพจาก New Zealand Qualification Authority (NZQA) โดยส่วนใหญ่หลักสูตรและมาตรฐานของโรงเรียนมัศึกษานั้นจะเหมือนกันทั้งประเทศ

เพราะทุกโรงเรียนต่างใช้ระบบ National Qualification ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ภาคการศึกษาแบ่งออกเป็น ๔ ภาค และระหว่างภาคจะเปิดให้นักเรียนพัก ๒ สัปดาห์ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาถูกกำหนดให้มีการสอนไม่น้อยกว่า ๑๙๐ วันต่อปีการศึกษา นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนวิชาบังคับ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาเมารี สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา และวิชาเลือกอื่นๆ จะแตกต่างกันไปแล้วแต่โรงเรียน ซึ่งส่วนมากจะเป็นวิชาที่เป็นแนวทางที่นักเรียนเลือกที่จะเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามัศึกษามี ๔ ประเภทคือ มหาวิทยาลัย โพลีเทคนิคและสถาบันเทคโนโลยี วิทยาลัยครู และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

แผนภูมิเปรียบเทียบ ระบบการศึกษา ไทย-นิวซีแลนด์	
อายุ	อายุ
๖ ปี ประถม ๑	๕ ปี Year 1
๗ ปี ประถม ๒	๖ ปี Year 2
๘ ปี ประถม ๓	๗ ปี Year 3
๙ ปี ประถม ๔	๘ ปี Year 4
๑๐ ปี ประถม ๕	๙ ปี Year 5
๑๑ ปี ประถม ๖	๑๐ ปี Year 6
๑๒ ปี มัธยม ๑	๑๑ ปี Year 7
๑๓ ปี มัธยม ๒	๑๒ ปี Year 8
๑๔ ปี มัธยม ๓	๑๓ ปี Year 9
๑๕ ปี มัธยม ๔ หรือ ปวช. ๑	๑๔ ปี Year 10
๑๖ ปี มัธยม ๕ หรือ ปวช. ๒	๑๕ ปี Year 11 NCEA level 1 [80 credits]
๑๗ ปี มัธยม ๖ หรือ ปวช. ๓	๑๖ ปี Year 12 NCEA level 2 [80 credits]
	๑๗ ปี Year 13 NCEA level 3 [42 credits]
THAILAND	NEW ZEALAND

เมื่อมีโอกาสได้เข้าไปสัมผัสระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์จากการศึกษาดูงานโรงเรียนและสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ๔ โรงเรียน ได้แก่ Maori Hill Primary School, Mornington Primary School, St. Hilda's College และ Kaikorai Valley

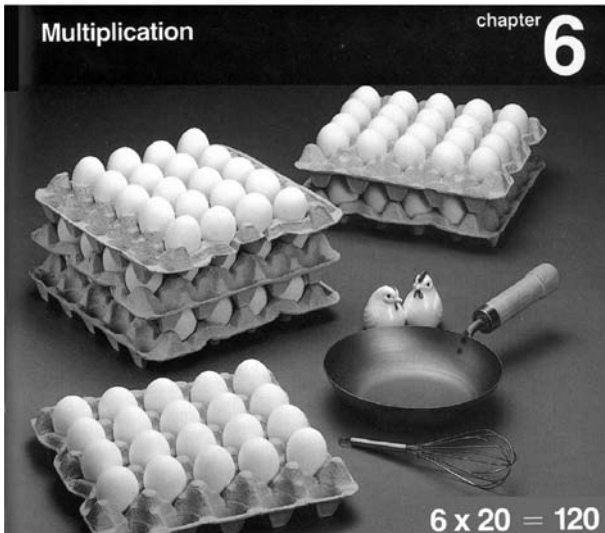
College ทำให้ผู้เขียนนึกเชื่อมโยงสิ่งที่สังเกตเห็นและสัมผัสได้จากโรงเรียนทั้ง ๔ โรงเรียนกับสิ่งที่เคยศึกษาเมื่อครั้งทำวิทยานิพนธ์นั่นคือเรื่องการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning)

พื้นฐานความเชื่อว่าคนเราต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) คนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เป็นคำกล่าวที่ถูกต้องเพราะในความเป็นจริงคนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ แต่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ก่อนที่จะกล่าวถึงการเรียนการสอนที่ท้าทายของโรงเรียนที่ศึกษาดูงาน จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน พอสังเขป ดังนี้

Renate Caine และ Geoffrey Caine นักวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานกล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมองเป็นทฤษฎีสหวิทยาการเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดซึ่งมาจากงานวิจัยทางประสาทวิทยา หลักการสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมี ๑๒ ประการ คือ

๑. สมองเรียนรู้พร้อมกันทุกระบบ แต่ระบบมีหน้าที่ต่างกันและสมองเป็นผู้ดำเนินการที่สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน โดยผสมผสานทั้งด้านความคิด ประสบการณ์และอารมณ์ รวมถึงข้อมูลที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ

๒. การเรียนรู้มีผลมาจากด้านสรีรศาสตร์ ทั้งสุขภาพพลานามัย การพักผ่อนนอนหลับ ภาวะโภชนาการ อารมณ์และความเหนื่อยล้า ซึ่งต่างส่งผลกระทบต่อการจดจำของสมอง

๓. สมองเรียนรู้โดยการหาความหมายของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ การค้นหาความหมายเป็นสิ่งที่มีความตั้งแต่เกิด สมองจำเป็นต้องเก็บข้อมูลในส่วนที่เหมือนกัน และค้นหาความหมายเพื่อตอบสนองกับสิ่งเร้าที่เพิ่มขึ้น

๔. สมองค้นหาความหมายโดยการค้นหาแบบแผน (Pattern) ในสิ่งที่เรียนรู้ การค้นหาความหมายเกิดขึ้นจากการเรียนรู้แบบแผน ขั้นตอน การจัดระบบข้อมูล เช่น $๒+๒ = ๔$, $๕+๕ = ๑๐$, $๑๐+๑๐ = ๒๐$ แสดงว่า ทุกครั้งที่เราบวก ผลของมันจะเพิ่มขึ้นตามจำนวน เราสามารถเรียนรู้แบบแผน (Pattern) ของความรู้ได้และตรงกันข้ามเราจะเรียนรู้ได้น้อยลงเมื่อเราไม่ได้เรียนรู้แบบแผน (Pattern)

๕. อารมณ์มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมาก อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนรู้แบบแผน เราไม่สามารถแยกอารมณ์ออกจากความรู้ความเข้าใจได้ และอารมณ์เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ความสร้างสรรค์ การเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากอารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติ

๖. กระบวนการทางสมองเกิดขึ้นทั้งในส่วนรวมและส่วนย่อยในเวลาเดียวกัน หากส่วนรวมหรือส่วนย่อยถูกมองข้ามไปเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ยาก

๗. สมองเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การสัมผัส จับต้อง ลงมือกระทำจึงเกิดการเรียนรู้ หากได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมมากเท่าใด จะยิ่งเพิ่มการเรียนรู้มากขึ้น การเรียนรู้จากการบอกเล่า จากการจดตามคำบอก และจากการฟังอย่างเดียว อาจทำให้มีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ส่งผลให้สมองเกิดการเรียนรู้ได้น้อยลง

๘. สมองเรียนรู้ทั้งในขณะรู้ตัวและไม่รู้ตัว การเรียนรู้จากการได้รับประสบการณ์และสามารถจดจำได้ ไม่เพียงแต่ฟังจากคนอื่นบอกอย่างเดียว

๙. สมองใช้การจำอย่างน้อย ๒ ประเภทคือการจำที่เกิดจากประสบการณ์ตรงและการท่องจำ

๑๐. สมองเข้าใจและจดจำเมื่อสิ่งที่เกิดขึ้นได้รับการปลูกฝังอย่างเป็นธรรมชาติ เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุดเกิดจากประสบการณ์

๑๑. สมองจะเรียนรู้มากขึ้นจากความท้าทายและการไม่ขมขื่น

๑๒. สมองแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้นรูปแบบการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้จึงเป็นเอกลักษณ์ส่วนบุคคล

การนำหลักการของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมาใช้ไม่ใช่ให้ใช้เพียงข้อเดียวแต่ให้เลือกใช้ข้อที่ทำให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุดก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมเพื่อทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสูงสุด นอกจากนี้ภาวะที่ดีที่สุดในการใช้สมองของมนุษย์ คือ การใช้ขีดจำกัดความสามารถทางสมองเพื่อการเชื่อมโยงและการเข้าใจสิ่งที่เป็นเงื่อนไขสูงสุดในกระบวนการมีองค์ประกอบ ๓ ข้อที่จะทำให้การเรียนรู้ที่ซับซ้อนคือ

๑. Orchestrated Immersion คือการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ชับซ้อน และเป็นประสบการณ์ที่แท้จริง

๒. Relaxed Alertness คือพยายามกำจัดความกลัวของผู้เรียน และเพิ่มเติมบรรยากาศที่ท้าทายให้มากขึ้น

๓. Active Processing คือ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นว่าจะเรียนรู้ได้โดยวิธีการใดเรียนรู้อย่างไร ให้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่เข้าสู่เกณฑ์การเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน กล่าวคือ

๑. ผู้สอนใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจและมีความหมายเชื่อมโยงเข้ากับชีวิตจริง เป็นการสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีความหมายกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

๓. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาและสร้างวิธีการเรียนรู้ของตนเองตามความถนัดและความสนใจ มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับผู้สอน

๔. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้ประสาทสัมผัสแบบต่างๆ คือ การฟัง การเห็นภาพ การเคลื่อนไหวทางกายภาพอย่างเหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบมากที่สุด

๕. ให้อเวลาผู้เรียนได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ คิดสะท้อนกลับ และคิดแบบยืดหยุ่น รวมทั้งมีอิสระที่จะใช้เวลาคิดได้ตามใจชอบโดยไม่เครียด มีการสะท้อนกลับ (Feedback) ทบทวนสิ่งที่เรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น

๖. การประเมินผลตามสภาพจริงเพราะศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เท่าเทียมกัน ผู้สอนจะประเมินพัฒนาการทางความรู้มากกว่าการเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือแข่งขันกับตนเองมากกว่าแข่งขันกับผู้อื่น

๗. การจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนพึงพอใจที่จะค้นหาคำตอบและคิดว่าการเรียนเรื่องราวใหม่ๆ เป็นสิ่งที่ท้าทาย ความรู้มีอยู่รอบตัวทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้ข้อมูลได้ทั้งสิ้น และจัดสถานที่ให้ช่วยสร้างความรู้สึกลดภัยให้แก่ผู้เรียน ทางเดินเชื่อมระหว่างตึกและสถานที่สำคัญต่างๆ จะมีสัญลักษณ์แสดงความเป็นโรงเรียนชัดเจน เพิ่มแรงจูงใจ ปลุกฝังนิสัยให้เกิดความรัก เทิดทูนสถาบันการศึกษาของตนและสร้างความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวในหมู่คณะ

ผู้เขียนคิดว่าผู้สอนที่อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์และยุคปฏิรูปการศึกษานอกเหนือจากต้องปรับตัวเองให้ทันยุคทันสมัยแล้ว ยังจำเป็นต้องปรับเทคนิคและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนด้วย ซึ่งหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง

ที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางความคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี หากผู้สอนทราบถึงความต้องการของผู้เรียนจะสามารถตอบสนองให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพทางสมองของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในแดน KIWI หรือจะในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

พรพิไล เลิศวิชา และอัศรภูมิ จารุภากร . (๒๕๕๐). **ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง**. กรุงเทพฯ ๙ : สำนักพิมพ์ด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด.

สมทรง สวัสดิ์. (๒๕๔๙). **ผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง พูด ภาษาอังกฤษ ที่ใช้หลักการของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

Caine, R. & Caine, G. (2009). **Brain Based Learning**. Retrieved June 17, 2009, from [http : www.funderstanding.com/content/brain-based-learning](http://www.funderstanding.com/content/brain-based-learning)

New Zealand Education System. Retrieved June 17, 2009, from www.nzqa.govt.nz

มหัศจรรย์ตัวอักษรและตัวเลข...

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

โดย... คมสันต์ คมนักยรัตน์

ข้าราชการบำนาญ

พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๔ แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา ๒๒ กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในมาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(๔) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยการ

ความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

(๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนหรือครูได้จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับเพื่อนๆ หรือผู้อื่นตามความสนใจ

กิจกรรมที่นำเสนอในครั้งนี้ก็เช่นเดียวกันมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นปลูกเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถเรียนรู้นำไปบูรณาการใช้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ โดยกิจกรรมนี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้เขียนได้นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งประจำวันอังคารที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๒ คอลัมน์เล่นกับไฟ เรื่องมหัศจรรย์ตัวอักษรตัวเลข โดยคุณแมงเม่า ขณะรอ

การเรียกชื่อเพื่อเข้าตรวจสอบสุขภาพที่โรงพยาบาล เห็นว่าเป็นคอลัมน์ที่น่าสนใจ สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ลองติดตามอ่านต่อไป คุณแม่มากล่าวถึงหัวข้อ “สูตรความสำเร็จ” โดยเริ่มต้นดังนี้ กำหนดให้พยัญชนะหรือตัวอักษรภาษาอังกฤษจำนวน ๒๖ ตัว มีค่าประจำเป็นตัวเลขตั้งแต่ ๑-๒๖ ตามลำดับคือ

A มีค่าเท่ากับ ๑	N มีค่าเท่ากับ ๑๔
B มีค่าเท่ากับ ๒	O มีค่าเท่ากับ ๑๕
C มีค่าเท่ากับ ๓	P มีค่าเท่ากับ ๑๖
D มีค่าเท่ากับ ๔	Q มีค่าเท่ากับ ๑๗
E มีค่าเท่ากับ ๕	R มีค่าเท่ากับ ๑๘
F มีค่าเท่ากับ ๖	S มีค่าเท่ากับ ๑๙
G มีค่าเท่ากับ ๗	T มีค่าเท่ากับ ๒๐
H มีค่าเท่ากับ ๘	U มีค่าเท่ากับ ๒๑
I มีค่าเท่ากับ ๙	V มีค่าเท่ากับ ๒๒
J มีค่าเท่ากับ ๑๐	W มีค่าเท่ากับ ๒๓
K มีค่าเท่ากับ ๑๑	X มีค่าเท่ากับ ๒๔
L มีค่าเท่ากับ ๑๒	Y มีค่าเท่ากับ ๒๕
M มีค่าเท่ากับ ๑๓	Z มีค่าเท่ากับ ๒๖

ต้องจดจำค่าตัวเลขประจำอักษรให้แม่นยำห้ามสับสนเด็ดขาด และอ้างถึงการที่บุคคลใดจะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมียอดประกอบหลายอย่างเช่น

๑. HARDWORK มีค่าเท่ากับ $H+A+R+D+W+O+R+K = ๘+๑+๑๘+๔+๒๓+๑๕+๑๘+๑๑ = ๙๘$

ไม่ถึง ๑๐๐% และคำว่า HARDWORK หมายถึงการทำงานหนัก อาจจะแปลความได้ว่าเป็นบุคคลที่มีร่างกายเข้มแข็งบึกบึน ขยันขันแข็ง ทำงานอย่างหนัก หามรุ่งหามค่ำ ไม่ได้หลับ ไม่ได้นอน ไม่มีเวลาพักผ่อน... ก็ได้ผลแค่ ๙๘% ไม่สำเร็จ ๑๐๐%

๒. KNOWLEDGE มีค่าเท่ากับ $K+N+O+W+L+E+D+G+E = ๑๑+๑๔+๑๕+๒๓+๑๒+๕+๔+๗+๕ = ๙๖$ หรือ ๙๖% ไม่ถึง ๑๐๐% และคำว่า KNOWLEDGE หมายถึง ความรู้ อาจจะแปลความได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการดำเนินกิจการบริหารกิจการทุกด้านอย่างเชี่ยวชาญเป็นอย่างดีได้แค่ ๙๖% ไม่สำเร็จ ๑๐๐%

๓. LOVE มีค่าเท่ากับ $L+O+V+E = ๑๒+๑๕+๒๒+๕ = ๕๔$ หรือ ๕๔% ไม่ถึง ๑๐๐% และคำว่า LOVE หมายถึง ความรัก อาจจะแปลความได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความรักในการศึกษาเล่าเรียนรักการเรียนรู้อยู่เกี่ยวกับการทำงาน เพื่อนร่วมงาน รักการทำงานกับคนอื่น ประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ตลอดถึงมีความรักในสถานประกอบการ อยากให้มีการพัฒนา กำไรและก้าวหน้าอย่างยิ่ง ก็ได้ผลแค่ ๕๔% ไม่สำเร็จ ๑๐๐%

๔. LUCKY มีค่าเท่ากับ $L+U+C+K+Y = ๑๒+ ๒๑+๓+๑๑+๒๕ = ๗๒$ หรือ ๗๒% ไม่ถึง ๑๐๐% และ LUCKY หมายถึง โชคหรือมีโชค อาจจะแปลความได้ว่า เป็นบุคคลที่มีโชค ปราศจากเคราะห์หามยามร้าย ความอับโชคอัปมงคลต่างๆ กระทำสิ่งใด จับสิ่งใดมีแต่

A E Y L P T B F
F G M V G J U
Q W C S T K D H

เองกับเอง ไม่มีช่วย อะไรจะขนาดนี้ ก็ได้ผลแค่ ๗๒% ไม่สำเร็จ ๑๐๐%

ถึงตรงนี้จะงงมีใช้น้อย อ่านต่อไปสักเล็กน้อย อย่าเพิ่งทิ้ง อยากฝากถึงเพื่อนๆ ชาวครูหรือพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กนักเรียนทั้งหลายที่กำลังคิดมองหาเกม หรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เข้าใจคำศัพท์ตัวเลข จำนวนนับ วัฒนธรรม ที่สามารถบูรณาการเพื่อช่วย พัฒนาเด็กนักเรียน กระตุ้นเด็กนักเรียนให้มีความสนใจ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้ ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการทำงาน อาชีพและเทคโนโลยี ในการปลูกเร้าเด็กนักเรียนให้เกิด การเรียนรู้ เข้าใจ สนุกสนานเป็นธรรมชาติในทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ ซึ่งน่าจะได้นำกิจกรรมหัตถกรรมตัวอักษร และตัวเลขเข้าไปประยุกต์ใช้ ปรับปรุง ปรับเปลี่ยน แต่งเติมอย่างรอบคอบ รู้เท่าทันวิทยาการใหม่ๆ กับ ภาระงานที่รับผิดชอบอย่างหลากหลายอีกหนึ่งกิจกรรม เพื่อให้สามารถรับมือกับเด็กนักเรียนทุกกลุ่มได้อย่าง สนุกสนาน เร้าใจ ไม่น่าเบื่อ และเกิดการเรียนรู้อย่าง ไม่รู้จักจบสิ้น เป็นการมอบภารกิจการเรียนรู้หรือ ประสบการณ์ที่ดีๆ ให้แก่เด็กนักเรียน ซึ่งเป็นเยาวชน และกำลังสำคัญของชาติต่อไปอย่างไม่รู้ตัว ขอเพียง ครูไทยทุกคนมีความตั้งใจในการสอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่รับผิดชอบและกำหนดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ไม่ว่าท่านจะอ่านเจอหรือพบเห็นตัวอย่างจากหนังสือ

ตำรา หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ใดๆ ครูต้องจดจำนำมา ประยุกต์ใช้กับเด็กที่น่ารัก น่าเอ็นดู เพื่อสร้างความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ จินตนาการที่กว้างไกลให้กับ เด็กนักเรียน ท่านทำทุกวันๆ ทุกคน พร้อมกับถ่ายทอด ประสบการณ์เหล่านี้ไปสู่เด็กนักเรียนทุกชั้นเรียน รับรองว่าทั้งเด็กและครูต้องเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ และเอาตัวรอดได้อย่าง แน่นนอน

จากกิจกรรมที่ผ่านมา ท่านผู้อ่านก็จะมีคำถาม อยู่ในใจว่า แล้วไม่มีคำใดที่มีค่าเท่ากับ ๑๐๐ เลขหรือ? มีแน่ เป็นคำไหนกัน ลองพิจารณา $MONEY = M + O + N + E + Y = ๑๓ + ๑๕ + ๑๔ + ๕ + ๒๕ = ๗๒$ หรือ ๗๒% ไม่ถึง ๑๐๐% และ MONEY หมายถึง เงิน อาจจะ แปลความได้ว่าเป็นบุคคลที่มีเงินมากเพียงพอต่อการ ลงทุนดำเนินกิจการตั้งสำนักงานมีงบประมาณจ่าย ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าจ้าง โบนัสแก่บุคลากร ฝ่ายต่างๆ อย่างเพียงพอ ก็ได้ผลแค่ ๗๒% ไม่สำเร็จ ๑๐๐% งั้นลองพิจารณา $LEADERSHIP = L + E + A + D + E + R + S + H + I + P = ๑๒ + ๕ + ๑ + ๔ + ๕ + ๑๘ + ๑๙ + ๘ + ๙ + ๑๖ = ๙๗$ หรือ ๙๗% ไม่ถึง ๑๐๐% แต่ก็ใกล้เคียง อาจเป็นเพราะคุณสมบัติบางประการของผู้นำก็เป็นได้ และ LEADERSHIP หมายถึงความเป็นผู้นำ อาจจะ แปลความได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี น่า เคารพนับถือ มีบุคลิกภาพดีเยี่ยมทุกด้าน ชนิด ไม่มีที่ตำหนิตเดียยก็ได้ผลแค่ ๙๗% ไม่สำเร็จ ๑๐๐% แล้วจะมีคำไหนอีกเล่า? จะเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ

ท้าทาย เราใจ จึงอยากฝากให้คุณครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียน ควรจะได้ รับรู้และเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มสาระการ เรียนรู้ที่รับผิดชอบอย่างหลากหลาย แล้วก็คงจะถึง เวลาที่รอคอย ผู้เขียนขอเสนอคำตอบในข้อ ๕. เพื่อให้ ท่านช่วยกันพิจารณาตัดสิน

๕. ATTITUDE มีค่าเท่ากับ $A+T+T+I+T+U+D+E = ๑+๒๐+๒๐+๙+๒๐+๒๑+๔+๕ = ๑๐๐$ หนึ่งร้อยพอดี และ ATTITUDE หมายถึง ทศณคติ หรือเจตคติ อาจจะแปลความได้ว่า เป็นบุคคลที่มีความคิด ความรู้สึกหรือความรู้ สติปัญญาที่ดีต่อคน สัตว์ สิ่งของ ต่อการศึกษาเล่าเรียน ต่อการทำงาน ต่อความสัมพันธ์ ทั้งในทางบวกหรือแง่ดี และทางลบ เห็นหรือยังว่าในที่สุดก็มีคำตอบจนได้ ในที่นี้ขออนุญาต ว่าเป็นทศณคติในทาง “บวก” และเพียงคุณครูประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มี “ทศณคติ” หรือ “เจตคติ” ที่ เป็น “บวก” ทุกคน ก็ย่อมเป็นปูชนียบุคคลตัวอย่างใน การสอน ผู้นำทาง ผู้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของเด็ก นักเรียนที่ไม่ดีให้ดีขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ มีทัศนคติที่ดีอยู่แล้ว ให้ดีและยั่งยืนต่อไป และคิดว่า ทุกๆ ปัญหาจะมีทางออกเสมอถูกไหมคุณครู บางครั้ง แค่เราปรับเปลี่ยน “ทัศนคติ” ที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมต่อ โรงเรียน ผู้บริหาร เพื่อนครู หรือนักเรียน ฯลฯ มาเป็น แง่ดีเสียบ้าง อาจได้รับการเชิดชูเกียรติยศของความ เป็นครูมืออาชีพ เพราะการมีเพียง “ทัศนคติ” ที่ดี เท่านั้น ที่จะเป็นตัวชี้แนะและนำทางไปสู่ความสำเร็จ

หรือเป้าหมายของการศึกษาเล่าเรียน การทำงาน ตลอดจนการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ตัวอย่างกิจกรรมกระตุ้นเด็กนักเรียนให้เป็น บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษาว่ามี องค์ประกอบอะไรบ้าง เช่น

๑. LOVE มีค่าเท่ากับ $L+O+V+E = ๑๒+๑๕+๒๒+๕ = ๕๔$ หรือ ๕๔% ไม่ถึง ๑๐๐% และ LOVE หมายถึง ความรัก อาจจะแปลความได้ว่า เป็นบุคคลที่รักตัวเอง ศรัทธาตัวเอง นับถือตัวเอง รักพ่อแม่ ผู้ปกครอง รักครู รักเพื่อน รักการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระ เข้าเรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รักการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ฯลฯ ก็ได้ ผลแค่ ๕๔% ไม่ถึง ๑๐๐%

๒. LUCKY มีค่าเท่ากับ $L+U+C+K+Y = ๑๒+๒๑+๓+๑๑+๒๕ = ๗๒$ หรือ ๗๒% ไม่ถึง ๑๐๐% และ LUCKY หมายถึง โชคหรือความมีโชค อาจจะ แปลความได้ว่า เป็นบุคคลมีโชคที่เกิดเป็นคนสมบูรณ์ มีอวัยวะครบ ๓๒ ประการ ไม่พิการพิการ โชคดีที่ เกิดเป็นคนไทย อยู่ในเมืองไทย โชคดีที่เข้าโรงเรียนนี้ มีครูประจำชั้น โชคดีที่เป็นนักกีฬา โชคดีโรงเรียน มีคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ก็ได้ผลแค่ ๗๒% ไม่สำเร็จ ๑๐๐%

๓. LEARNING มีค่าเท่ากับ $L+E+A+R+N+I+N+G = ๑๒+๕+๑+๑๘+๑๔+๙+๑๔+๗ = ๘๐$ หรือ ๘๐% ไม่ถึง ๑๐๐% และ LEARNING หมายถึง การเรียนรู้ อาจจะแปลความได้ว่า เป็นบุคคลแห่งการ

เรียนรู้ ตั้งใจ ใส่ใจ จดจ่อ จดจำ ร่วมเข้าฟัง อ่าน คิด สอบถามและเขียนบันทึก ทำแบบฝึกหัด ทำการบ้าน มีการใช้ห้องสมุด ฯลฯ ก็ได้ผลแค่ ๔๐% ไม่สำเร็จ ๑๐๐%

๔. ATTITUDE มีค่าเท่ากับ $A+T+T+I+T+U+D+E = ๑+๒๐+๒๐+๙+๒๐+๒๑+๔+๕ = ๑๐๐$ หนึ่งร้อยพอดี และ ATTITUDE หมายถึง ทักษะ หรือเจตคติ อาจจะแปลความได้ว่า เป็นบุคคลที่มี คุณธรรม จริยธรรม มีคุณความดี คิดดี ทำดี รู้สึกรักชาติ รักแผ่นดิน รักโรงเรียน รักเพื่อน รักเคารพพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ และผู้อื่น รักความมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ เสียสละ ซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ อดออม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เป็นผู้ที่มีหัวใจทุ่มเทและรักการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี” ฯลฯ เมื่อท่านเป็นครู ท่านควรต้องมีหน้าที่เอาใจใส่พยายามปรับเปลี่ยน “ทัศนคติ” หรือ “เจตคติ” ของเด็กนักเรียนทุกคน ทุกชั้น ในโรงเรียนของท่านจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ต่อครูบาอาจารย์ ต่อผู้บริหาร ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อการประพฤติปฏิบัติตน ไม่เหมาะสมของเพื่อนบางคน บางกลุ่ม เหล่านี้ให้เป็นทางบวกหรือมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน ต่อครูบาอาจารย์ ต่อผู้บริหาร ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อชุมชน หรือต่อกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน หากท่านสามารถทำให้เด็กนักเรียนปรับเปลี่ยน “ทัศนคติ” จากลบเป็นบวกได้แล้ว ท่านจะได้เด็กนักเรียนที่ดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น มีความรู้สึกที่ดีต่อครู ต่อโรงเรียน ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ต่อความประพฤติปฏิบัติตนให้มีประโยชน์ และมีความฉลาดทางด้านสมองหรือ IQ (Intelligence Quotient) และความฉลาดด้านอารมณ์ หรือ EQ (Emotion Quotient) อันจะเป็นตัวนำทางแก่เด็กนักเรียนไปสู่ความสำเร็จทางการเรียนแต่ละระดับ การทำงานและความสำเร็จในชีวิต

สมมติกิจกรรม “อวัยวะอะไรมีราคาแพงที่สุด” เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจของท่านเพิ่มเติม ลองนึกถึง คำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับอวัยวะของร่างกายว่า อวัยวะอะไรมีราคาแพงที่สุดหรือสำคัญที่สุดระหว่าง

BRAIN	สมอง	มีค่าเท่ากับ	B+R+A+I+N	=	๒+๑๘+๑+๙+๑๔ = ๔๔
EAR	หู	มีค่าเท่ากับ	E+A+R	=	๕+๑+๑๘ = ๒๔
EYE	ตา	มีค่าเท่ากับ	E+Y+E	=	๕+๒๕+๕ = ๓๕
FOOT	เท้า	มีค่าเท่ากับ	F+O+O+T	=	๖+๑๕+๑๕+๒๐ = ๕๖
HAND	มือ	มีค่าเท่ากับ	H+A+N+D	=	๘+๑+๑๔+๔ = ๒๗
HEART	หัวใจ	มีค่าเท่ากับ	H+E+A+R+T	=	๘+๕+๑+๑๘+๒๐ = ๕๒
LIVER	ตับ	มีค่าเท่ากับ	L+I+V+E+R	=	๑๒+๙+๒๒+๕+๑๘ = ๖๖
MOUTH	ปาก	มีค่าเท่ากับ	M+O+U+T+H	=	๑๓+๑๕+๒๑+๒๐+๘ = ๗๗

จะเห็นว่าอย่างน้อยที่สุดของการทำแต่ละกิจกรรมจะมีภาพการแข่งขัน ท้าทาย กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก การค้นคว้า การสังเกต การคิดได้ คำศัพท์ จำความหมาย จำนวนตัวเลข การบวกเลข รู้กติกาสังคมและมารยาทต่างๆ สามารถนำไปบูรณาการเป็นโครงงานได้ และจากการสมมติได้ MOUTH หมายถึง ปาก อาจแปลความได้ว่า ปากเป็นอวัยวะที่มีราคาแพงที่สุดหรือสำคัญที่สุด สาเหตุเนื่องจากคนต้องใช้ปากในการรับประทานอาหารคาว หวาน ต้ม น้ำ นม กินยา เพื่อความอยู่รอด ต้องพูด สนทนา เจรจาต่อรอง สื่อสาร ได้แย่ง อ่าน ท่อง บ่น สร้างความสัมพันธ์เป็นมิตรภาพและศัตรู ปฏิเสธและยอมรับ เป็นต้น

ที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงการนำเสนอตัวอย่าง การจัดเกมหรือกิจกรรมบางกิจกรรมด้วยมหัศจรรย์

ตัวอักษรและตัวเลขในการกระตุ้น ปลุกเร้า ความสนใจ ท้าทาย ค้นคว้า การสังเกต การคิด ความสนุกสนาน และมีความรู้ที่ยั่งยืน เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้ สิ่งสำคัญคือครูทุกคนต้องเปลี่ยน ATTITUDE หรือ “ทัศนคติ” เป็นไปในทางบวกหรือแง่ดีอย่างจมปลักอยู่กับความรู้สึกเดิมๆ ที่ล้าหลัง หรือจมปลักอยู่กับเรื่องวุ่นวายใจเก่าๆ แยๆ ที่บั่นทอนความตั้งใจ ความมั่นใจของท่าน เพราะทุกปัญหามีทางออกเสมอ และการเปลี่ยนทัศนคติเป็นบวกเพียงอย่างเดียว อาจจะได้แนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและงานที่ทำ แล้วหากท่านนำความสำเร็จ

1	5	2	4	9	10	16
15	7	36	19	48	22	
11	22	66	77	99	22	11

ในการเปลี่ยนทัศนคติไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข พฤติกรรมของเด็กนักเรียนทุกคนทุกชั้นในโรงเรียนของท่านให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติเป็นบวกด้วย ก็จะเป็นการสร้างบุญสร้างกุศลอันยิ่งใหญ่แก่บรรดาพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะเยาวชนไทย การศึกษาไทย เพราะเด็กนักเรียนไทยทุกคนจะได้นำแนวทางการคิด

การทำ การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ที่ดี ความรู้สึกที่ดีๆ ต่อโรงเรียน ผู้บริหาร ครูบาอาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้และการดำรงชีวิต ให้มีคุณภาพและความสุขยั่งยืนด้วยการเป็นผู้มี “ทัศนคติ” ที่ดีตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชพงษ์. **Picture Dictionary**. ฉะเชิงเทรา : บริษัทโรงพิมพ์ประสานมิตร จำกัด, ๒๕๔๔.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

แมงเม่า. เดลินิวส์, คอลัมน์เล่นกับไฟ. “**มหัศจรรย์ตัวอักษร ตัวเลข**”. ฉบับวันอังคารที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

เพื่อให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และคิดเป็น

ด้วยการสอนบูรณาการภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนขนาดเล็ก

โดย... ดร.ประสงค์ เมธิ์บัณฑิตกุล

รักษาการหัวหน้าสาขาวิจัย สสวท.

โรงเรียน

ขนาดเล็กตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า ๑๒๐ คน ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ขาดงบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน มีครูไม่ครบหรือไม่เพียงพอที่จะสอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนตลอดจนผู้บริหารของโรงเรียนขนาดเล็กยังมีการะงานที่ได้รับมอบหมายเชิงนโยบาย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กโดยทั่วไปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องมีการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขณะนี้ได้มีการจัดทำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระในแต่ละระดับชั้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งมีทั้งตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของแต่ละชั้นปี ดังนั้นทางสาขาวิจัย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงจัดทำโครงการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย เพื่อใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กต่างๆ เพื่อให้ครูในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ให้เป็นไป

ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละสาระการเรียนรู้ที่กำหนด จากสภาพปัญหาที่มีครูไม่เพียงพอในโรงเรียนขนาดเล็ก หรือครูต้องสอนหลายวิชา ทำให้ไม่มีเวลาที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนและไม่มีเวลาไปบริหารจัดการกิจกรรมอื่น ดังนั้นการพัฒนากิจกรรมในรูปแบบการบูรณาการเพื่อให้ครูสามารถสอนได้ทั้ง ๓ วิชาในเวลาเดียวกันจะช่วยลดภาระงานครูได้มาก

ทำไมต้องจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องจากศาสตร์ต่างๆ ของรายวิชาเดียวกัน หรือจากหลายรายวิชามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่างๆ มาใช้ในชีวิตจริงได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

๑. สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั้นจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับศาสตร์ในสาขาต่างๆ ผสมผสานกัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนที่เรียนรู้เพียงศาสตร์เดียวๆ ไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่ต้องอาศัยหลายๆ ศาสตร์ได้

๒. เป็นการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of learning) ของศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน

ทำให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของสิ่งที่เรียนและสามารถนำไปใช้จริงได้

๓. ช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตร จึงทำให้ลดเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาบางอย่างลงได้ แล้วไปเพิ่มเวลาให้เนื้อหาใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

๔. วิชาการหรือแนวคิดต่างๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันควรนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

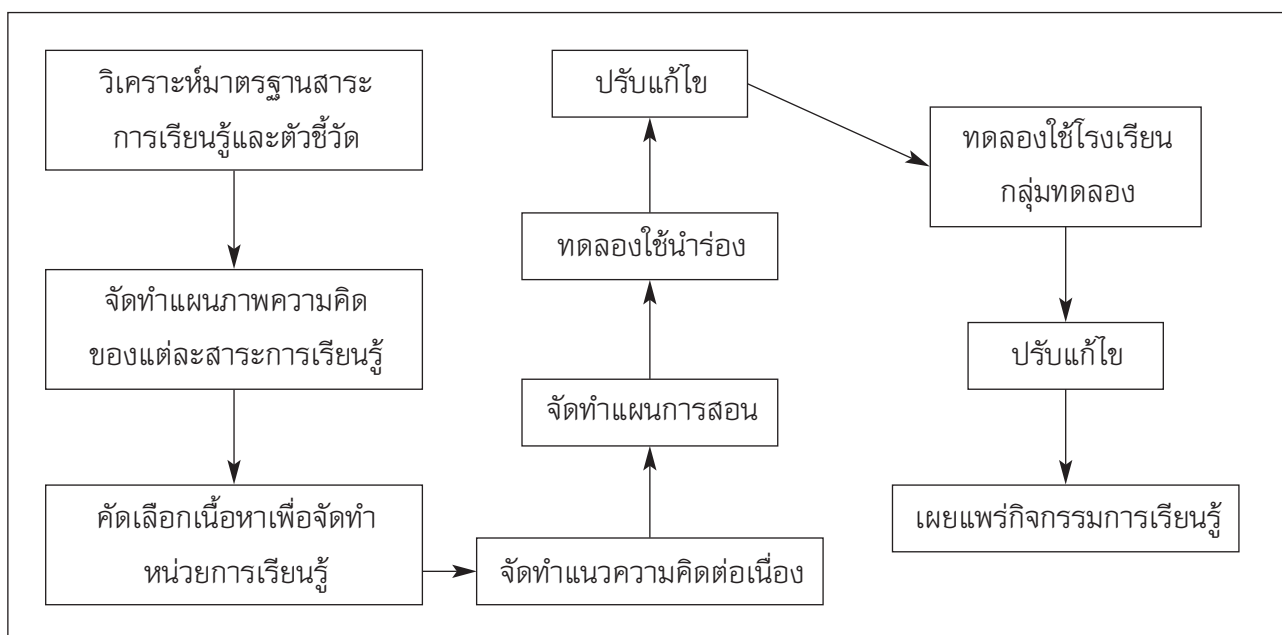
๕. ตอบสนองต่อความสามารถในหลายๆ ด้านของผู้เรียน ช่วยสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ

๖. นักเรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้บูรณาการ

ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการฯ นี้ จะกล่าวต่อไปนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยใช้มาตรฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังแผนภาพที่ ๑ เริ่มจากวิเคราะห์มาตรฐานสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จากนั้นจัดทำแผนภาพความคิดของแต่ละสาระการเรียนรู้ (วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย) จากนั้นก็พิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการ เพื่อจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ แนวความคิดต่อเนื่องของแต่ละ

หน่วยการเรียนรู้ และทำแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วย หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนนาร่อง เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละแผนการจัดการจัดการเรียนการสอน และความยากง่ายของการจัดการเรียนการสอนที่ครูมีความรู้ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ระหว่างที่ครูกลุ่มโรงเรียนทดลองนาร่อง กำลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็จะมีผู้พัฒนากิจกรรมไปสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเก็บข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน และภายหลังสิ้นสุดการทดลองในโรงเรียนนาร่องก็มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกลุ่มผู้พัฒนากิจกรรม ได้ออกติดตามผลระหว่างทดลองในโรงเรียนนาร่องการใช้กิจกรรม และเมื่อสิ้นสุดการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างคณะทำงาน และครูผู้สอนในโรงเรียนนาร่อง จากนั้นก็มีการปรับแก้ไขกิจกรรม และนำไปทดลองใช้กิจกรรมในโรงเรียนกลุ่มทดลอง และภายหลังจากการที่สิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วก็จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะทำงาน ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อแลกเปลี่ยนผลการใช้กิจกรรม ปัญหาและข้อเสนอแนะ จากนั้นก็จะนำมาปรับแก้ไขกิจกรรมอีกครั้ง ดังแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ ขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการฯ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กมีหลายฝ่ายร่วมมือกันในการพัฒนา ประกอบด้วยนักวิชาการทางการศึกษา ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ได้ร่วมกันพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการสำหรับใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยปีแรกนี้ได้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฯ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ ชั้นปีละ ๓ หน่วยการเรียนรู้

เรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ ๒ ซึ่งการจัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการได้จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ย่อยๆ ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะมีจำนวนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เท่ากัน และจำนวนชั่วโมงที่ใช้ก็ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน ทั้งนี้ตามที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นแล้วว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พิจารณาเนื้อหาทั้ง ๓ สาระที่สามารถนำมารวมกันเพื่อจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ดังนั้นอาจทำให้ความยาวของแต่ละ

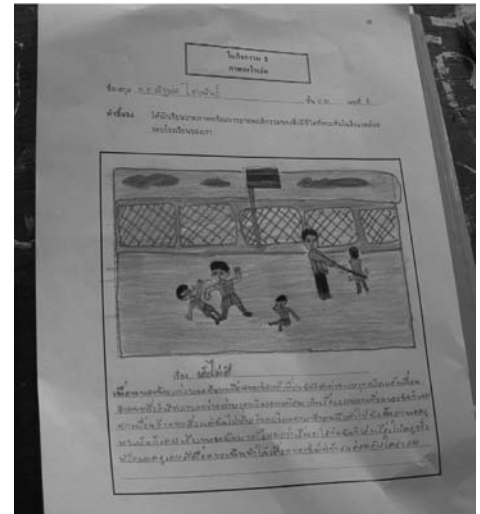
หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ไม่เท่ากัน ทั้งนี้
ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ไม่ได้ใช้ระยะเวลา

หรือจำนวนเนื้อหาเป็นตัวตั้งในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ตารางที่ ๒ หน่วยการเรียนรู้และจำนวนเวลาที่ใช้*

ระดับชั้น	หน่วยการเรียนรู้ที่	หน่วยการเรียนรู้	จำนวน (ชั่วโมง)
ป.๑	๑	ตัวเราและรอบตัวเรา	๑๓
	๒	เรารักของเล่นและของใช้	๑๕
	๓	ดิน	๑๑
รวม			๓๙
ป.๒	๑	รอบตัวเรา	๑๖
	๒	พืชมีชีวิต คิววิธีปลูกและดูแล	๑๗
	๓	ตัวเราก็เท่านี้	๑๔
รวม			๔๗
ป.๓	๑	รอบรั้วโรงเรียนเรา	๑๓
	๒	ทรัพยากรทรงคุณค่า	๘
	๓	วิสดูน่ารู้	๑๕
รวม			๓๖

*หมายเหตุ กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งบางสาระการเรียนรู้ครูผู้สอน
ต้องจัดสอนเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกและเรียนครบตามตัวชี้วัดรายปีที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมบูรณาการ

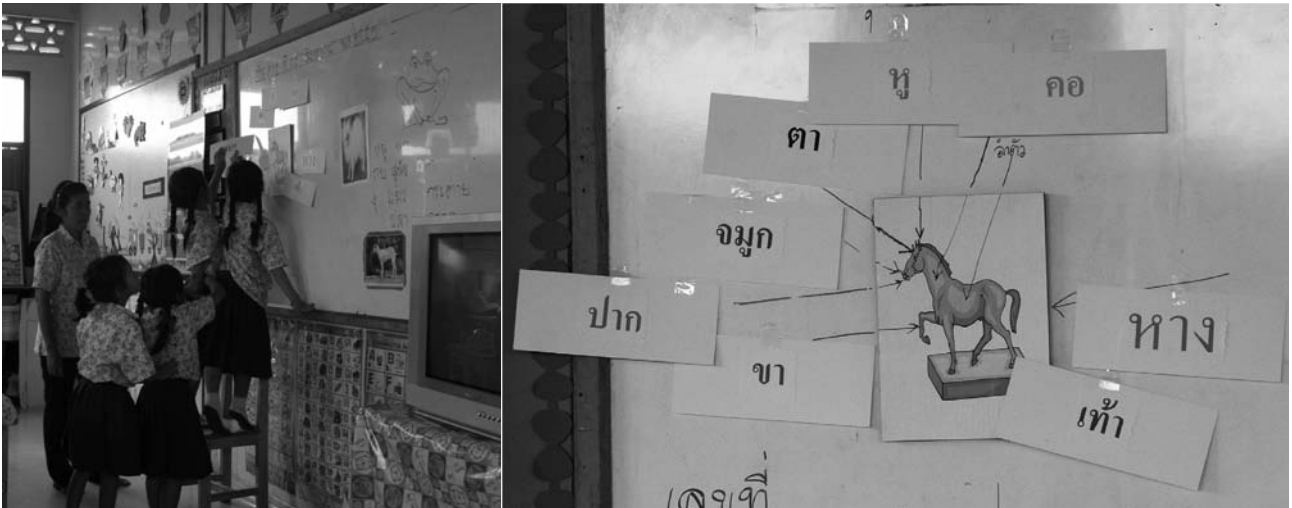
ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการฯ นั้น นักเรียนสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยในช่วงแรกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จะทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างช้าๆ เนื่องจากเป็นการใช้กิจกรรมในภาคเรียนแรก และนักเรียนบางคนยังไม่มีความพร้อมที่จะเรียน แต่ด้วยการใช้แผนการเรียนรู้บูรณาการและความตั้งใจของครูสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถอ่านและเขียนภาษาไทยตามความเหมาะสมของระดับชั้นได้ จากการสังเกตกิจกรรมบูรณาการจะบอกได้ว่านักเรียนคนไหนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและนักเรียนคนไหนเรียนได้ช้า ซึ่งทำให้ครูผู้สอนมีเวลาไปช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนได้ช้าหรือยังไม่พร้อมที่จะเรียน ส่วนนักเรียนที่พร้อมสามารถเรียนได้อย่างรวดเร็วและมีการพัฒนาที่ดี

การพัฒนาในด้านต่างๆ ด้วยกิจกรรมบูรณาการ

๑. กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่จัดทำขึ้นนี้ ทำให้นักเรียนพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาไทย เนื่องจากกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนจะต้องมีการเขียนชื่อตัวเอง บันทึกผลการทดลอง ตอบคำถามกิจกรรม ดังนั้นการทำกิจกรรมในลักษณะนี้บ่อยๆ ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียน การอ่าน และการคิดที่เกี่ยวข้อง

กับเนื้อหาต่างๆ ที่เรียน และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน กับสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ด้วย นอกจากทั้ง ๓ สาระการเรียนรู้แล้วยังมีสาระการเรียนรู้อื่นๆ อีกด้วย เช่น สาระการเรียนรู้ศิลปะ สังคมศึกษา และพลศึกษา เป็นต้น

๒. กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการยังส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านคณิตศาสตร์ได้ดี เนื่องจากกิจกรรมบูรณาการที่ทำนั้นจะคำนึงถึงตัวชีวิตและสาระการเรียนรู้แต่ละสาระ และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องหรือที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบกลมกลืน ไม่แยกเป็นวิชา ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสุข สนุกสนานและได้ความรู้ไปด้วย ที่สำคัญการจัดกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ครูสามารถสอนภาษาไทยแทรกได้ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับการฝึกด้านภาษาไทยมากๆ ก็จะไม่ลืม ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนา การให้นักเรียนได้ฝึกเขียนหรือจินตนาการเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่กิจกรรมบูรณาการนี้สามารถทำให้นักเรียนได้ฝึกเขียนและสร้างภาพตามจินตนาการหรือตามที่ตนเองพบมาถ่ายทอดเป็นภาษาภาพและภาษาเขียนได้อย่างกลมกลืน อันแสดงถึงการพัฒนาการคิดและภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างผลงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ หลังจากที่ได้ให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเรื่องที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว นักเรียนคนหนึ่งได้เขียน

เล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่เขาพบและสื่อออกมาเป็นภาพ และสามารถเขียนบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนี้สามารถฝึกนักเรียนให้มีจินตนาการและสามารถเขียนสื่อความหมายให้ผู้อื่นทราบได้ อันเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๓. กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ สามารถนำมาใช้สอนและสอดแทรกเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ไปในตัวได้ โดยกิจกรรมที่จัดได้เปิดโอกาสให้นักเรียนและครูได้แสดงความสามารถด้านต่างๆ ดังตัวอย่างเช่น แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เกี่ยวกับเรื่องส่วนประกอบต่างๆ ของพืชและสัตว์ โดยครูเริ่มต้นนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลงช้างและสรุปเนื้อหาจากบทเพลงเพื่อเรียนรู้ถึงอวัยวะภายนอกของช้าง และอธิบายถึงอวัยวะต่างๆ ของสัตว์ พร้อมทั้งเขียนอวัยวะต่างๆ และให้นักเรียนอ่านและคัดลายมือเกี่ยวกับอวัยวะต่างๆ เหล่านั้น จากนั้นครูแจกบัตรคำให้นักเรียนนำไปติดเพื่อชี้ว่าเป็นอวัยวะใด โดยครูสามารถใช้เทคนิคการเขียนเส้นโยงอวัยวะต่างๆ เหล่านั้น เมื่อครูแจกบัตรคำแล้วก็ให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มและให้นักเรียนอ่านบัตรคำที่ได้ และนำไปติด เพื่อแสดงอวัยวะต่างๆ เหล่านั้น ถ้านักเรียนคนที่ออกไปไม่สามารถทำได้ก็ให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มออกไปช่วย เนื่องจากว่ากิจกรรมนี้ครูตั้งใจที่จะให้มีช่องว่างไม่มากนักเพื่อให้นักเรียนนำบัตรคำไปติด โดย

ครูจะย้ำเสมอว่าเมื่อจะติดบัตรคำ นักเรียนต้องคำนึงว่า ถ้าตนติดไปแล้วจะมีช่องว่างให้เพื่อนคนหลังๆ ได้ติดหรือไม่ จะเห็นว่ากิจกรรมนี้นักเรียนแต่ละคนที่ขึ้นไปติดก็ต้องมีการวางแผนและเหลือที่ว่างเพื่อให้เพื่อนติดด้วย เป็นการให้นักเรียนรู้จักคิดเพื่อคนอื่นๆ ด้วย ไม่ใช่ว่าตนเองทำงานสำเร็จแต่เพื่อนทำไม่สำเร็จต้องคิดเผื่อคนอื่นด้วย ในขณะที่เดียวกันไม่มีเส้นที่ลากไว้ แต่มีบัตรคำเมื่อนักเรียนได้บัตรคำนั้นแล้วอ่านคำและหาที่จะติดแต่ติดไม่ได้ ครูก็แนะนำให้นักเรียนแก้ไข ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยนักเรียนได้ลากเส้นโยงเอง นอกจากนี้แล้วก็มีเส้นที่แสดงอวัยวะแต่ไม่มีคำนั้นๆ ในบัตรคำทำให้นักเรียนต้องคิดแก้ปัญหาว่าจะทำอย่างไร และในท้ายสุดก็สามารถแก้ปัญหาได้โดยนักเรียนเขียนชื่ออวัยวะนั้น ตามตัวอย่างภาพด้านบนในภาพคือคำว่า ลำตัว ซึ่งไม่ได้จัดทำบัตรคำไว้แต่นักเรียนก็สามารถเขียนได้ จะเห็นว่ากิจกรรมการสอนบูรณาการฯ นี้ครูสามารถนำไปดัดแปลงเป็นกิจกรรมได้อีกมากมาย เพราะตามแผนการจัดกิจกรรมเดิมนั้นนักเรียนนำบัตรคำหรือไปเขียนอวัยวะต่างๆ ได้ก็ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว แต่ก็มีครูที่นำไปดัดแปลงกิจกรรมเพียงเล็กน้อยแต่ก็เกิดประโยชน์และสอนนักเรียนให้มั่นใจต่อผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาเมื่อพบปัญหา แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการสามารถทำให้นักเรียนอ่านเป็น (อ่านจากบัตรคำ) เขียนเป็น (เขียนคำที่ไม่มีในบัตรคำได้) และคิดเป็น (รู้จักคิดแก้ปัญหา)

๔. กิจกรรมบูรณาการนั้นนอกจากสามารถใช้ได้ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูรับผิดชอบสอนแต่ละชั้นแล้วยังสามารถใช้กับครูที่จัดนักเรียนสองชั้นอยู่ในห้องเดียวกันได้ เพราะในขณะที่ครูเริ่มกิจกรรมชั้นหนึ่งก็สามารถมอบหมายให้นักเรียนอีกชั้นหนึ่งไปทำกิจกรรมได้เช่นกัน เนื่องจากในกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทดลองนั้นมีครูที่รับผิดชอบสอน ๒ ชั้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และปีที่ ๒) เช่นในตอนเริ่มต้นครูจะสอนนักเรียนชั้นหนึ่งก่อนในที่นี้ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ และมอบหมายให้นักเรียนไปทำกิจกรรม ในระหว่างที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ทำกิจกรรม ครูก็มาสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทำเช่นนี้สลับกันไปมา และถ้าสามารถฝึกให้นักเรียนทำกิจกรรมเช่นนี้จนนักเรียนมีความรับผิดชอบ จนนักเรียนสามารถสรุปกิจกรรมได้ก็จะช่วยครูได้มากตามตัวอย่างกิจกรรมที่ไปสังเกตมานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ สามารถไปทำกิจกรรมภาคสนาม (นอกห้องเรียน) และมีการพูดคุยกันในกลุ่มสามารถบันทึกผลโดยเพื่อนที่บันทึกได้ก็จะบันทึกก่อนแล้วแนะนำให้จดบันทึกโดยบอกเป็นตัวละครให้ (ไม่มีการลอก) และร่วมกันสรุปและต่างคนก็ต่างบันทึกผลเมื่อหมดชั่วโมงก็นำผลสรุปมาส่งครู โดยระหว่างนี้ครูก็สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และก็ออกไปสังเกตนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ บ้างอย่างไม่ขาดระยะจะเห็นได้ว่ากิจกรรมนี้สามารถช่วยครูที่ต้องสอน ๒ ชั้นในเวลาเดียวกันสามารถสอนนักเรียนได้เป็นอย่างดี

และที่สำคัญยังเป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและกลุ่มด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้สอนนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วยแก้ไขปัญหาครูไม่พอและสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และสาระอื่นๆ อีกมากมายอันสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของนักเรียนในชีวิตประจำวันที่เราไม่สามารถแยกสาระของแต่ละวิชาออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด การเรียนการสอนด้วยกิจกรรมบูรณาการจึงเป็นแนวทางที่ครูในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่อย่าลืมว่ากิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการนี้ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้ง ๓ สาระไปพร้อมกันแต่ในบางสาระก็ต้องมีการเน้นหรือเพิ่มเวลาในการฝึกให้มากขึ้น เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ บางเนื้อหาอาจต้องแยกฝึกเพิ่มเติมตามระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน จากที่กล่าวมาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบูรณาการสามารถนำไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กได้ โรงเรียนขนาดเล็กใดสนใจที่จะนำกิจกรรมนี้ไปทดลองใช้ในโรงเรียนสามารถติดต่อได้ที่ สาขาวิจัยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๔๒๔ สุขุมวิท เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

จากใจ.... ยอตกครูผู้มีอุดมการณ์

ผู้ได้รับรางวัลโครงการ “ตามรอยเกียรติยศครูผู้มีอุดมการณ์และจิตวิญญาณครู ประจำปี ๒๕๕๓”

โดย... กรุณา ศิริฤกษ์อุดมพร

นักประชาสัมพันธ์ สำนักอำนวยการ สพฐ.

หลายคน คงจำกันได้กับเหตุการณ์ เสร้าสลดที่เกิดขึ้นกับครูไทย ครูจุฬาลง ปงกันมุล ครูโรงเรียน บ้านภูจิงลือปะ จังหวัดนราธิวาส ที่ถูกกลุ่มโจรฮาร์เคเค จับเป็นตัวประกัน และถูกทำร้ายจนเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๐ ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ และอนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดำเนิน โครงการ “ตามรอยเกียรติยศครูผู้มีอุดมการณ์และ จิตวิญญาณครู” เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ และ ประกาศให้ ครูจุฬาลง ปงกันมุล เป็นครูผู้มีอุดมการณ์ และจิตวิญญาณครู

จากนั้นเป็นต้นมา สพฐ. ได้ดำเนินการคัดเลือก ข้าราชการครูหรือผู้ทำหน้าที่ครู ทั้งภาคราชการและ เอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีชุมชนและสังคมที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม มีปัญหาภัยสังคม

หรือความมั่นคงของประเทศ มีความเสี่ยงต่อการ ปฏิบัติงานและเป็นผู้ทุ่มเท เสียสละเพื่อช่วยเหลือดูแล นักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ ในระดับประเทศภาคละหนึ่งคนรวมทั้งหมดสี่คน เพื่อ เข้ารับรางวัล **“ยอตกครูผู้มีอุดมการณ์”** ซึ่งประกอบด้วย เงินสด ๓๐๐,๐๐๐ บาท เข็มเสมาทองคำ โล่รางวัลและ เกียรติบัตรจากนายกรัฐมนตรี ในวันครู (วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๓) ที่ผ่านมา ซึ่งได้แก่ นายวิรัตน์ จันทรงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดอัมพวนาราม จังหวัดปัตตานี นางเรียม สิงห์ทร ครูโรงเรียนบ้านขอบด้ง จังหวัด เชียงใหม่ นางสาวสายหยุด ท้าวเจริญ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโป่งหวาย จังหวัดกาญจนบุรี และนาย โกวิท บุญเฉลียว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนนุเคราะห์) จังหวัดอุบลราชธานี เรามาทำความ รู้จักยอตกครูผู้มีอุดมการณ์ ประจำปี ๒๕๕๓ กันค่ะ

ภาคเหนือ

นางเรียม สิงห์ทร

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านขอบด้ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

“พระบรมฉายาลักษณ์เก่าๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่แขวนอยู่เหนือกระดานดำคือกำลังใจที่เหนียวรั้งความรู้สึกหมดกำลังใจ และท้อแท้ให้กลับลุกขึ้นมาทำหน้าที่ครูต่อไป.... เด็กอยู่ที่ไหนก็จะไปที่นั่น ไปสอนเด็ก และเอาเขาเข้ามาในโรงเรียนให้ได้...”

“ดิฉันเป็นคนกรุงเทพฯ ค่ะ เรียนจบจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แล้วก็อาสาสมัคร เป็นครูของโครงการหลวง สอนที่โรงเรียนบ้านขอบด้ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ อยากจะใช้ความเป็นครู ให้มีประโยชน์ต่อพื้นที่ที่ไม่มีอะไรเลย และอยากทดสอบความสามารถของตนเอง ตอนแรกไม่ทราบว่าจะสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงมีแต่ชนชาวเขา และทหารเต็มไปหมดเลย เป็นพื้นที่อันตรายมาก เนื่องจากมีสิ่งที่มีผิดกฎหมาย คือ ยาเสพติด จากสภาพที่เห็น ภูเขาทั้งภูเขาเต็มไปด้วยดอกฝิ่นสีขาว สีม่วง และสีชมพู สวยงามมาก แต่เป็นสิ่งที่อันตรายมากนำพามาซึ่งความไม่มั่นคงของชายแดน ทำให้ต้องมีทหารเต็มไปหมด มีปัญหาเรื่องภาษาที่ใช้มี ๔ ภาษา คือ ภาษามูเซอ ภาษาพม่า ภาษาหว่า และภาษาไทยใหญ่ รู้สึกท้อมาก ไม่รู้จะจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กยังไง เพราะดิฉันไปจากกรุงเทพไม่รู้ภาษาเหล่านั้นเลย สัปดาห์แรกไปนั่งรอนักเรียนที่จะมาเรียนหนังสือ แต่ก็ไม่มีนักเรียนมาเลย ดิฉันหมดกำลังใจและท้อแท้มาก มองหากำลังใจที่จะช่วยเหนียวรั้งความรู้สึกให้อยู่ตรงนั้นเพื่อทำหน้าที่ครูต่อไปให้ได้ จนกระทั่งมองไปที่เหนือกระดานดำ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถึงแม้จะเก่า แต่ทรงคุณค่ามากมายและยิ่งใหญ่ในความรู้สึกของดิฉันมาก พระองค์ท่านอยู่ใกล้ยังเสด็จมาที่นี่ได้ เราเป็นข้าแผ่นดิน เป็นครูที่โครงการหลวง เป็นครูที่สอนนักเรียน ทำให้

ดิฉันคิดว่าต่อไปถ้าเด็กอยู่ที่ไหนดิฉันจะไปที่นั่น ไปสอนเด็กและเอาเขาเข้ามาในโรงเรียนให้ได้ ดิฉันเริ่มทำความเข้าใจกับชุมชน ทำความรู้จักกับพ่อแม่ของนักเรียน ชี้แจงประโยชน์ของการเรียน สอนให้รู้ความเป็นคนไทย กฎหมายไทย รู้วิธีการปลูกพืชแทนฝิ่นได้ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนชาวบ้านและชุมชนมีความเข้าใจและส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน จากโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนเลย ขณะนี้มีนักเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๓๒๖ คน ส่วนนักเรียนที่จบไปแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกร เป็นยูวเกษตรกรของโครงการหลวงในการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ปลูกผักเมืองหนาวนำส่งโครงการหลวง และนำรายได้มาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว บางคนไปเป็นนักปกครองท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสาธารณสุข และบางคนมีกิจการเป็นของตัวเองทำบ้านพัก รีสอร์ท บन्दอยอย่างขาง รู้จักการจัดการในการดูแลชีวิตของตัวเอง สิ่งเหล่านี้เมื่อลองมองย้อนกลับไปที่ความตั้งใจส่วนหนึ่งในการทำหน้าที่ของดิฉันเอง ดิฉันภูมิใจและจะตั้งใจทำหน้าที่นี้ต่อไป เพื่อนักเรียน และเพื่อชุมชนค่ะ อยากฝากเป็นกำลังใจให้กับเพื่อนครูว่า การทำหน้าที่ครูผู้สอนเด็กเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจยิ่งนัก แม้ว่าจะไม่มีใครรู้ แต่เรารู้ว่าเราทำหน้าที่ในสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ ต่อตัวเราเอง และต่อสิ่งที่เรารักคือเด็กนักเรียน ดิฉันจะทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุดต่อไป”

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายไกรวิทย์ บุญเจลีศว

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนนุเคราะห์) อำเภวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี

“ท่ามกลางความแตกต่างของนักเรียน ความแตกต่างของ
โรงเรียนกับชุมชน เด็กไม่มีที่พึ่ง ก็หันไปหายาเสพติด หนี้อยๆ
แต่ไม่ท้อ.... ภูมิใจที่สามารถช่วยเด็กที่ก้าวพลาดให้กลับมามีอยู่ใน
สังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน”

“ต้องยอมรับว่าโรงเรียนที่ผมบริหารจัดการ
อยู่นั้นเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่อยู่ชนเมืองของ
จังหวัด เด็กจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ส่วนใหญ่
เป็นเกษตรกร เด็กส่วนหนึ่งพ่อแม่ต้องไปทำงานใน
กรุงเทพฯ หรือตามเมืองใหญ่ๆ ส่วนมากจะเป็นเด็ก
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีปัญหาอยู่มากมาย
เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบน เรื่องยาเสพติด หนีเรียน
และการเลียนแบบสิ่งที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะ
จะเป็นการทะเลาะวิวาท ทะเลาะกัน ลักลอบ นอกจากนี้
ยังมีปัญหาโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความเข้าใจกัน มี
การเดินขบวนขับไล่ผู้บริหาร มีลักษณะแตกแยก
ค่อนข้างสูง เด็กก็ไม่มีที่พึ่ง เลย์หันไปพึ่งยาเสพติด
บางคนก็ท้องก่อนวัยเรียน สิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน
ก็คือ เรียกเด็กเหล่านี้มาพูดคุยทำความเข้าใจกัน
บางคนต้องยอมรับว่าเราไม่สามารถแก้ไขได้ในช่วงนั้น
ไม่สามารถดึงเขากลับมาได้ เราจึงได้วางพื้นฐานไว้ว่า
เด็กรุ่นต่อไป จะต้องไม่มีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้น
โดยการแยกเด็กออกมา แล้วหาทีมงานมาดูแล และ
ต้องดูแลในเชิงบวกเท่านั้น แล้วเรียกผู้ปกครอง และ
ผู้นำชุมชนมาคุย ใช้เวลาเกือบ ๓ ปี ปัญหาต่างๆ
ก็เบาบางลง ขณะเดียวกันโรงเรียนก็จัดกิจกรรมให้

เหมาะสมกับเขา เช่น เด็กไม่ชอบเรียนในห้องเรียน
ก็ให้เขาทำงานแทน เช่น พวกที่ชอบซ่อมมอเตอร์ไซด์
ก็ซื้อมอเตอร์ไซด์เก่าๆ มาให้เขาฝึกซ่อม เขาชอบที่
จะสร้างบ้านผมก็ให้เขาสร้างเป็นศาลา ทำสวนหย่อม
ในปี ๒๕๕๖ โรงเรียนงดจ้างภารโรงเพราะโรงเรียน
มีเด็ก ๕๐๐-๖๐๐ คน เราให้เด็กทำกิจกรรมทั้งหมด
ด้วยตัวเองในตอนบ่าย ทางโรงเรียนพยายามให้ทุก
ภาคส่วนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ถือว่าการ
ดูแลเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องของทุกคนในชุมชน
ไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง รวมทั้งการใช้หลัก
ธรรมาภิบาล และการทำงานเป็นทีม ทุกคนในโรงเรียน
มีความสำคัญหมด เราก็พยายามจะใช้ทั้ง ๓ ส่วนนี้
เข้ามาบริหารจัดการเพื่อบรรลุสู่เป้าหมาย ปรากฏว่า
ในปี ๒๕๕๘ เด็กที่ไม่ชอบมาเรียนก็หันมาเข้าโรงเรียน
เป็นที่พอใจของผู้ปกครองและชุมชน จากเดิมมีเด็ก
๔๐๐ คน ตอนนี้เด็กเพิ่มขึ้นมาเป็น ๖๕๗ คน เป็น
โรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนเดียวในจังหวัดที่มีเด็ก
เพิ่มขึ้นทุกปี เป็นความสำเร็จและความภาคภูมิใจ
อยากจะฝากเพื่อนครู และผู้ปกครองว่า ทุกชีวิตมีค่า
หากเราให้ความรักและความเข้าใจแก่เด็กนักเรียน
เขาก็จะสามารถอยู่กับเราได้อย่างมีความสุข”

ภาคกลาง

นางสาวสายหยุด ห้าวเจริญ

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งหวาย อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

“ครูคะหนูเรียนจบ และมีงานทำแล้ว ศิษย์คนนี้มีวันนี้ได้ก็เพราะครู” เป็นข้อความจากนักเรียนที่เคยเป็นลูกศิษย์ นั่นคือความภูมิใจที่ทำให้ฉันมีกำลังใจที่จะเป็นครู.....

“ดิฉันได้เรียนรู้และหล่อหลอมวิชาชีพครูมาตั้งแต่แรกเกิด เพราะเกิดมาในครอบครัวที่มีพ่อเป็นครู และมีพี่เป็นครู เคยเป็นครูสายผู้สอน อาสาไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเขตทุ่งใหญ่นเรศวร ให้เด็กนักเรียน ฟัง พูด เขียน อ่าน ภาษาไทยได้ และเป็นครูคนเดียวที่สอนเด็กตั้งแต่เด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เป็นช่วงที่ภูมิใจได้ทำหน้าที่ครู เมื่อมาเป็นผู้บริหาร การเป็นผู้บริหารทางการศึกษานั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้นำที่ดีก็ต้องเป็นผู้ตามที่ดีมาก่อนจึงจะสามารถให้คำแนะนำครู นักเรียน และคนในชุมชนได้ การทำให้นักเรียนรู้จักใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำครูให้มีความเป็นครู ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สร้างเป็นเครือข่ายในชุมชน โรงเรียนบ้านโป่งหวาย มีปัญหาขาดแคลนเป็นอันดับ ๑ กลุ่มวัยรุ่นไม่ให้ความสำคัญต่อโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนมีหนี้สินและไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาดังนั้นเป้าหมายก็คือ ต้องทำให้โรงเรียน และครูเป็นที่เชื่อถือศรัทธาของทุกคนในชุมชนโดยยึดหลักการ

มีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และให้ทุกคนรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ชุมชนก็มีความสุขเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งของประเทศชาติได้ ตอนนี้ชุมชนมีปัญหาขาดแคลน โรงเรียนได้ตั้งเครือข่ายกลุ่มผู้ปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาโดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชนและโรงเรียน ครูต้องทำให้นักเรียนมีความรู้ และมีคุณธรรม ครูต้องยึดหลักจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีอุดมการณ์ และทำหน้าที่รับผิดชอบนั่นก็คือผลิตให้เขาเป็นคนที่สมบูรณ์ ทำโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน และคนในชุมชน มีความสงบ ร่มรื่นเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม และปลอดภัย ผากกำลังใจไปถึงเพื่อนครูทั่วประเทศให้ครูทุกคนยึดมั่นต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพครู และมีความรักความศรัทธาในวิชาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี มีคนเคารพยกย่อง ดังนั้นเราก็ต้องทำตัวเราให้มีคุณค่าเหมือนกับที่ทุกคนไหว อย่าหวังผลตอบแทนแล้วสิ่งเหล่านั้นจะกลับมาหาเราเอง”

ภาคใต้

นายวิรัตน์ จันทรงาม

ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดอัมพวนาราม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

“การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ในพื้นที่เสี่ยงภัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผลักดัน สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความแตกต่าง และความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่สันติสุข และความสงบได้โดยเร็ว”

“เมื่อผมก้าวเข้าสู่ชีวิตของความเป็นครู ผมมีความตั้งใจ และตั้งมั่นที่จะทำงานด้วยความเสียสละ อุทิศแรงกายแรงใจเพื่อพัฒนาลูกศิษย์ ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เพราะคิดว่าการสร้างฐานชีวิตให้กับคน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา เพราะการศึกษาของไทย เป็นการให้โอกาสกับทุกคนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ ครูคือคนที่คอยชี้แนะสิ่งที่ดีที่สุด การปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัย กันดาร มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภาษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะเด็กในชุมชนใช้ภาษาถิ่นในการติดต่อสื่อสาร ภาษาไทยใช้กันน้อยมาก จึงส่งผลกระทบต่อ การจัดการเรียนรู้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องทำงาน ด้วยหัวใจ สร้างเด็กเหล่านั้นให้มีโอกาสเท่าเทียมกับเด็กในภาคอื่นๆ ที่โรงเรียนมีเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และปัจจัยต่างๆ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ แล้วไม่สามารถเรียนต่อได้ ต้องออกกลางคัน หรือว่าไปโรงเรียนได้ไม่เต็ม ที่ จึงได้จัดโครงการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้น ให้เด็กในพื้นที่ทุกคนได้มีโอกาสเรียนหนังสือ และเน้นในเรื่องของคุณภาพทางการศึกษา สิ่งที่ผมประทับใจและซาบซึ้งใจอย่างยิ่งก็คือ แม้จะเป็นชุมชน

ไทยมุสลิม และเราเป็นครูที่นับถือศาสนาพุทธ แต่ว่าชุมชนที่นั่นก็ให้ความร่วมมือด้วยดี โรงเรียนใช้ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับเด็กที่มีปัญหาหรือเด็ก ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพ เราถือว่าการพัฒนาคุณภาพ การศึกษานั้นเป็นส่วนที่จะช่วยผลักดัน สร้าง ความเข้าใจในเรื่องของความแตกต่างความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่สันติสุขได้ ซึ่งต้องอาศัย การทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมทั้งตัว ผู้บริหาร ครู และชุมชน การที่เราได้ดูแลนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง เด็กจะเป็นคนประสานระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีคณะกรรมการ สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบัน ศาสตร์หรือความรู้ที่ครูใช้นั้นมีหลากหลายวิธีที่จะไป พัฒนานักเรียน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ที่สำคัญ ครูไทยเราอย่านิ่งเฉยสร้างเครือข่ายในการทำงาน ที่เป็นระบบ เพราะโจทย์ปัจจุบันนี้ค่อนข้างที่จะสลับ ซับซ้อนต้องใช้ยุทธวิธีต่างๆ เข้าไปแก้ปัญหา เครื่องไม้ เครื่องมือต่างๆ เราก็มีพร้อม ขอให้ครูไทยจงขยัน และตั้งใจตั้งมั่นที่จะอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนเก่ง คนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังคำที่ว่า “ครูสร้างคน คนสร้างชาติ”

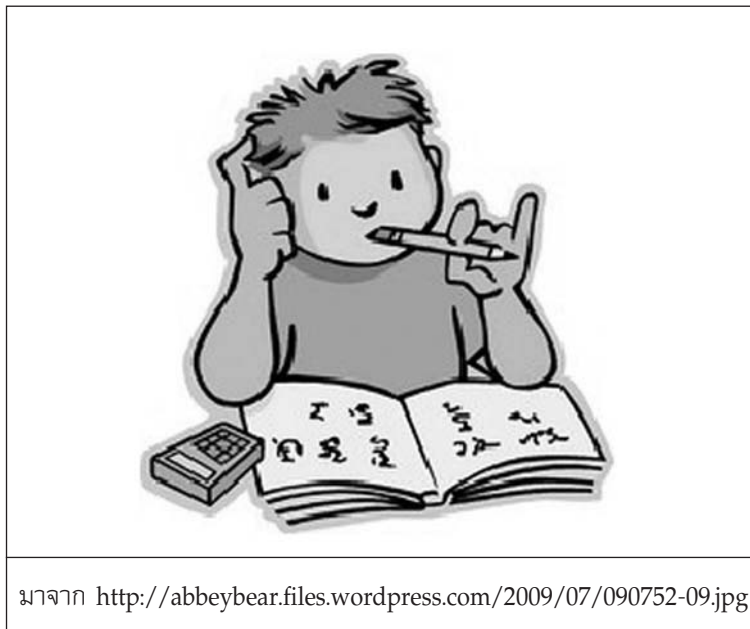
รู้รอบรู้... เด็กพิเศษ

การสอนด้วยวิธีโฟนิक्सกับการอ่านสำหรับเด็ก LD

โดย... ดร.เจษฎา กิตติสุนทร

นักวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สพฐ.

มาจาก <http://abbeybear.files.wordpress.com/2009/07/090752-09.jpg>

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงความรู้และแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนั้นผู้ที่ประสบกับปัญหาหรือมีความบกพร่องทางด้านการอ่านจึงเป็นผู้ที่น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากพวกเขาต้องประสบกับปัญหาในการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนแล้ว ความบกพร่องดังกล่าวยังส่งผลทำให้ความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสุขในชีวิต รวมทั้งคุณภาพชีวิตโดยรวมของพวกเขาลดน้อยลงไปด้วย

อย่างไรก็ตามปัญหาทางด้านการอ่าน นับเป็นปัญหาหลักของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities) หรือเด็ก LD โดยพบว่าเด็กกลุ่มนี้ประมาณร้อยละ ๘๐ มีปัญหาทางด้านการอ่าน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนอกจากจะส่งผลต่อการเรียนรู้ทางด้านภาษาแล้ว ยังส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาอื่นๆ และ

คุณภาพชีวิตของเด็กเหล่านี้ทั้งในช่วงวัยเรียนและเมื่อยามเติบโตเป็นผู้ใหญ่อีกด้วย

เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะที่ต้องการความสามารถในการรู้จัก (recognize) คำ ด้วยเหตุนี้ผู้อ่านที่สามารถพัฒนาความสามารถในการรู้จักคำหรือระลึกถึงคำ (word recognition) จะทำให้การพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านของเขามีความก้าวหน้าไปตามลำดับ แต่สำหรับผู้ที่ไม่สามารถพัฒนาความสามารถในการระลึกได้ถึงคำหรือเรียนรู้ที่จะรู้จักคำที่ไม่คุ้นเคยหรืออาจต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการพัฒนาความสามารถดังกล่าว จะทำให้การพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านของเขาเป็นไปได้อย่างล่าช้า (Williams, 1998) ด้วยเหตุนี้ทักษะในการระลึกได้ถึงคำหรือเรียนรู้ที่จะรู้จักคำที่ไม่คุ้นเคยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะ

ทักษะนี้นับเป็นทักษะเบื้องต้นที่สามารถบ่งบอกถึง การพัฒนาทักษะทางด้านการอ่านในลำดับต่อไป ได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากเด็กที่มีความยากลำบากในเรื่อง ดังกล่าว ย่อมเป็นการยากที่จะเติบโตมาเป็นผู้ที่มีความ สามารถทางด้านการอ่านในเวลาต่อมา (National Reading Panel, 2000)

การสอนด้วยวิธีโฟนิกส์กับเด็ก LD

โฟนิกส์นับเป็นทักษะในการรู้จักคำหรือเรียนรู้ ที่จะรู้จักคำที่ไม่คุ้นเคยที่เป็นประโยชน์ เนื่องจากเป็น การเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง ของตัวอักษรนั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ ใช้ในการรู้จักคำหรือเรียนรู้คำที่ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย มาก่อนในการอ่าน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน พบว่า การสอนด้วยวิธีโฟนิกส์เป็นวิธีหนึ่งที่เป็นผลดี ในการช่วยพัฒนาการอ่านของเด็กที่มีปัญหาหรือความ บกพร่องทางด้านการอ่าน (Lerner, 2006 ; Bos & Vaughn, 2006 ; Chard & Osborn, 1999 ; Mercer & Mercer, 1998)

ความหมายของการสอนด้วยวิธีโฟนิกส์

โฟนิกส์เป็นระบบเสียงของตัวอักษรใน ภาษาที่มีกฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างชัดเจน โดยตัวอักษร

(grapheme) แต่ละตัว จะมีเสียงเฉพาะของตัวเอง ที่เรียกกันว่า **“หน่วยเสียง”** (phoneme) ในการอ่าน ผู้เรียนจะเรียนรู้การอ่านคำโดยการจำเสียง และรูปของ ตัวอักษรนั้นๆ ดังนั้นถ้าจะกล่าวไปแล้ว การสอนด้วย วิธีโฟนิกส์ก็คือการสอนให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสัมพันธ์ ระหว่างเสียงและรูปของตัวอักษรนั้นๆ ซึ่งเป็นการ สอนให้เด็กรู้จักการถอดรหัสคำ (decode) ของตัวอักษร ที่เป็นภาษาเขียนไปสู่เสียงที่เป็นภาษาพูด ทำให้เด็ก เข้าใจหน่วยเสียงของภาษา เช่น เสียงสระ เสียง พยัญชนะ ซึ่งหน่วยเสียงเหล่านี้จะปรากฏอยู่ในคำ เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนการเชื่อมโยงตัวอักษร กับเสียงมากยิ่งขึ้นเท่าใด ผู้เรียนก็จะสามารถระบุคำ ที่ไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคยมากขึ้นเท่านั้น

สำหรับการสอนด้วยวิธีโฟนิกส์นั้น ไม่เพียงแต่ ช่วยให้ผู้เรียนถอดรหัสคำได้เท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้เรียน สามารถสะกดคำได้อีกด้วย (Adams, 1990) โดย หลังจากผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพยัญชนะ สระ และการประสมคำแล้ว ผู้เรียนจะเรียนรู้ในการออกเสียงคำ โดยการผสมเสียงเหล่านั้นเข้าด้วยกันเพื่อออกเสียง เป็นคำ ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงสามารถเรียนรู้ที่จะรู้จักคำ ที่ไม่คุ้นเคยโดยการเชื่อมโยงเสียงกับตัวอักษรหรือ กลุ่มของตัวอักษร

หน่วยเสียงในภาษาไทย

หน่วยเสียงเป็นเสียงสำคัญที่ใช้ในภาษาใดภาษาหนึ่ง เป็นเสียงซึ่งทำให้คำมีความหมายต่างกัน ได้ เช่น ในภาษาไทย คำว่า **ปา/aa/** ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ **ป/p/** หน่วยเสียง **-า/aa/** และ หน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญซึ่งไม่ต้องใช้เครื่องหมายใดๆ แสดง คำว่า **ปา** จึงมีหน่วยเสียง ๓ หน่วยเสียง คำว่า **ปา** เป็นคำที่มีความหมายในภาษาไทย ถ้าเปลี่ยนเสียง **ป/p/** เป็น **พ/ph/** จะได้คำว่า **พา/phaa/** เป็นอีกคำหนึ่งที่มี ๓ หน่วยเสียงเช่นเดียวกัน คือ หน่วยเสียงพยัญชนะ **พ/ph/** หน่วยเสียงสระ **-า/aa/** และ หน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญ ในทำนองเดียวกันถ้าเปลี่ยนหน่วยเสียงสระ **-า/aa/** เป็นหน่วยเสียงสระ **-ิ/ii/** จะได้คำว่า **ปิ/pii/** หรือถ้าเปลี่ยนวรรณยุกต์สามัญเป็นวรรณยุกต์เอก ก็จะได้คำอีกคำหนึ่ง คือ **ป้า/pàa/** หรือ **ปี่/pii/** ซึ่งมีความหมายต่างกับคำว่า **ปา พา หรือ ปิ** ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า “เสียงพยัญชนะ **ป พ** สระ **า สระ ิ** วรรณยุกต์สามัญ วรรณยุกต์เอก” ล้วนเป็นหน่วยเสียงสำคัญในภาษาไทย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๕)

แนวทางในการสอนด้วยวิธีโฟนิกส์

สำหรับแนวทางการสอนด้วยวิธีโฟนิกส์นั้น จากการศึกษาวิจัยและประสบการณ์ของครูผู้สอน ได้มี นักการศึกษาให้คำแนะนำที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสอน ด้วยวิธีโฟนิกส์ไว้ดังนี้ (Carnine et al., 1997; Stewart & Cegelka, 1995)

๑. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวอักษรใหม่กับเสียงของตัวอักษรนั้นๆ ในระยะเวลาที่ เหมาะสม เพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดย ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรใหม่ กับเสียงของตัวอักษรนั้นๆ ในทุกๆ สองหรือสามวัน และ ควรให้เด็กเล็กๆ ได้ฝึกฝนสิ่งเหล่านี้ทุกๆ วัน จนเมื่อ เด็กรู้จักตัวอักษรกับเสียงที่ได้เรียนรู้มาแล้วก่อนหน้านี้ ๕ ตัวหรือมากกว่านั้น จึงให้เด็กได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวอักษรใหม่กับเสียงของตัวอักษรนั้น

๒. ควรให้เด็กได้เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่าง รูปพยัญชนะกับเสียงของพยัญชนะก่อนแล้วจึงให้เด็ก ได้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปสระกับเสียงของ สระในภายหลัง แต่อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ถึงความ สัมพันธ์ระหว่างรูปสระกับเสียงของสระก็ควรจะเริ่มต้น โดยเร็วเมื่อเด็กมีความพร้อม

๓. สำหรับเด็กที่ไม่สามารถถอดรหัสคำได้ เช่นเด็กอื่นๆ การสอนโดยเริ่มจากคำที่มีหนึ่งพยางค์

โดยอาศัยวิธีโฟนิกส์จะมีประโยชน์กว่าวิธีอื่นๆ

๔. การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคำโดยเริ่มจาก พยัญชนะต้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน มากกว่าการ เริ่มต้นด้วยสระ

๕. เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถประสมคำ ที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียวประสมกับสระโดยไม่มีและมี ตัวสะกดแล้ว ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำที่มีพยัญชนะต้น ๒ ตัว* ในลำดับต่อไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นควรได้คำนึงถึง ความพร้อมของผู้เรียนด้วยเป็นสำคัญ

ตัวอย่างการสอนด้วยวิธีโฟนิกส์

การสอนด้วยวิธีโฟนิกส์ อาจจำแนกได้หลาย ประเภท แต่ในที่นี้จะนำเสนอตัวอย่างการสอนด้วยวิธี โฟนิกส์บางประเภทที่น่าสนใจ ซึ่งได้แก่ การออกเสียง โดยการสังเคราะห์ (Synthetic phonics) และการ ออกเสียงโดยการเปรียบเทียบ (Analogy phonics) สำหรับรายละเอียดและตัวอย่างการสอนด้วยวิธี โฟนิกส์ทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าว มีดังนี้

◆ **การออกเสียงโดยการสังเคราะห์ (Synthetic phonics)** เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้รู้ อย่างชัดแจ้งในการแปลงตัวอักษรไปสู่เสียง (หรือ หน่วยเสียง-phoneme) แล้วจึงประสมเสียงออกมา เป็นคำ ตัวอย่างเช่น

- การสอนคำว่า “cat” ให้แยกเสียงคำว่า cat ออกเป็น c/a/t ต่อจากนั้นจึงประสมเสียงออกมาเป็นคำว่า cat
- การสอนคำว่า “กะ” ให้แยกเสียงคำว่า กะ ออกเป็น ก/ะ ต่อจากนั้นจึงประสมเสียงออกมาเป็นคำว่า กะ
- การสอนคำว่า “งาน” ให้แยกเสียงคำว่า งาน ออกเป็น ง/า/น ต่อจากนั้นจึงประสมเสียงออกมาเป็นคำว่า งาน

* ในภาษาไทยคำที่มีพยัญชนะต้น ๒ ตัว อาจจำแนกเป็น ๔ ประเภท คือ ๑) พยัญชนะต้น ๒ ตัว ออกเสียงควบกล้ำ เช่น กราบ ขลาด ความ ๒) พยัญชนะต้น ๒ ตัว ออกแต่เสียงตัวหน้า เช่น จริง สร้าง เสริม ๓) พยัญชนะต้น ๒ ตัว ออกเสียงเป็น ๒ เช่น ทรวดทรง ทรวดไทร้ม และ ๔) พยัญชนะต้น ๒ ตัว บางคำออกเสียงควบกล้ำ /ทร/ เช่น จันทรา นิทรา)

มาจาก http://www.momypedia.com/elctfl/rlga/imgstk/img4_290.jpg

◆ **การออกเสียงโดยการเปรียบเทียบ (Analogy phonics)** เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้ระลึกถึงว่า สิ่งที่ต้องจองกันในคำที่ไม่คุ้นเคย เป็นสิ่งที่เหมือนกันในคำที่ตนเองคุ้นเคยหรือรู้จักมาก่อน ตัวอย่างเช่น

คำที่รู้จัก คือ *kick*
คำใหม่ คือ *brick*

คำที่รู้จัก คือ *sing*
คำใหม่ คือ *ring*

คำที่รู้จัก คือ *ตา*
คำใหม่ คือ *นา*

คำที่รู้จัก คือ *กอด*
คำใหม่ คือ *จอด*

คำที่รู้จัก คือ *วาด*
คำใหม่ คือ *วาง*

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า โฟนิิกส์เป็นระบบเสียงของตัวอักษรในภาษาซึ่งแต่ละตัวมีเสียงเฉพาะของตัวเอง การอ่านออกเสียงผู้เรียนจะต้องศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียง และรูปร่างของตัวอักษรนั้นๆ การออกเสียงมีกฎเกณฑ์ทางภาษาบ่งบอกชัดเจนว่าตัวอักษรแต่ละตัวจะมีเสียงใด และเมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปตัวอักษรนั้นๆ จะมีเสียงใด แม้ว่าวิธีการสอนแบบโฟนิิกส์ได้มีการพัฒนาขึ้นสำหรับการสอนภาษาอังกฤษ แต่ได้มีการนำไปใช้ในการสอนภาษาในหลายประเทศ ในประเทศไทยเองได้มีการนำวิธีการสอนแบบโฟนิิกส์มาใช้ในการสอนภาษาไทยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามควรมีการพัฒนาการสอนด้วยวิธีโฟนิิกส์อย่างเป็นระบบ ในการนำมาประยุกต์ใช้ควรได้คำนึงถึงบริบทของภาษาไทยที่อาจมีความต่างกับภาษาอังกฤษในบางประการ เพื่อให้วิธีการสอนดังกล่าวเป็นประโยชน์กับเด็ก LD และเด็กที่มีความบกพร่องทางการอ่านอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (๒๕๕๕). **บรรทัดฐานภาษาไทยเล่ม ๑: ระบบเสียง อักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ.**

กรุงเทพมหานคร : องค์การค้ำของคุรุสภา.

เจษฎา กิตติสุนทร. (๒๕๕๐). เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้. **วารสารวิชาการ.** ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

เบญจพร ปัญญาข. (๒๕๕๗). **คู่มือช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้.** กรมสุขภาพจิต กระทรวง

สาธารณสุข กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

ผดุง อารยะวิญญ. (๒๕๕๔). **เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์

แว่นแก้ว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๐). **เอกสารชุดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน**

ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เล่มที่ ๑ : ความรู้พื้นฐานและแนวทางการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สกสค.

Bos, C. S. & Vaughn, S. (2006). **Strategies for Teaching Students with Learning and Behavior**

Problems. 6 th ed. Boston : Allyn & Bacon.

Fox, B. J. & Hull, M.A. (2002). **Phonics for the Teacher of Reading** (8 th ed.). Columbus, OH :

Merril.

Lerner, J. (2006). **Learner Disabilities and Related Disorders : Characteristics and Teaching**

Strategies. 10 th ed. Boston : Houghton Mifflin.

Mercer, C.D.& Mercer, A.R. (1998). **Teaching Students with Learning Problems.** 5 th ed. New

Jersey : Merrill/ Prentice Hall.

National Reading Panel. (2000). **Teaching children to read : An evidence-based assessment of the**

scientific research literature on reading and implications for reading instruction.

Washington, DC : National Institute of Child Health and Human Development.

Tierney J.T. & Readence J.E. (2005). **Reading Strategies and Practices: A Compendium.** 6 th ed.

Boston : Allyn& Bacon.

Walker B. J. (2004). **Diagnostic Teaching of Reading Techniques for Instruction and Assessment.**

5 th ed. New Jersey : Merrill/ Prentice Hall.

Williams, J. (1991). The meaning of a phonics base for reading instruction. In E. Ellis (Ed.),

All language and the creation of literacy (pp. 9-19). Baltimore : Orton Dyslexia Society.

Williams, J. P. (1998). **Improving comprehension of disable readers.** Annals of Dyslexia, 48,

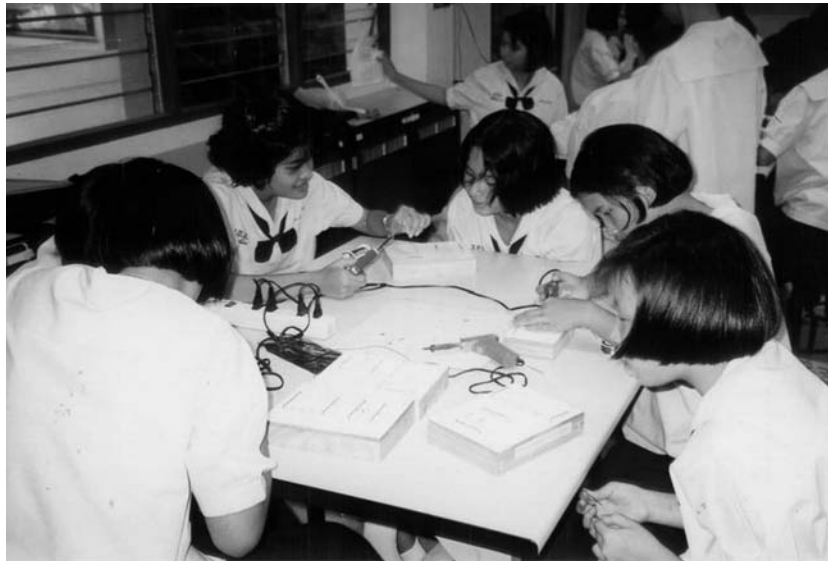
213-238.

เกาะติด หลักสูตร

การบริหารจัดการหลักสูตรในโรงเรียน : บริหารให้เป๊ะ จัดการให้ดี

โดย... กาวิน อ่างเลิศฤทธิ์

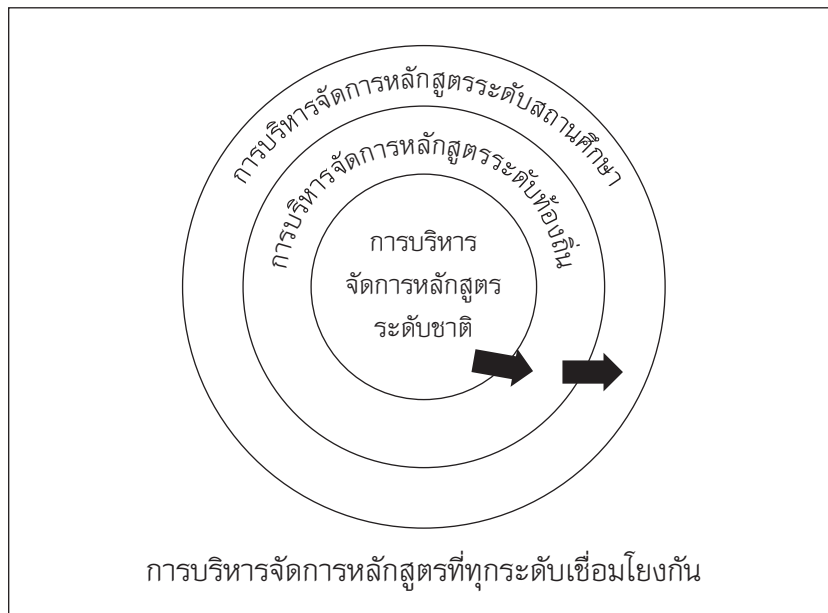
รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

จาก หัวเรื่องแสดงให้เห็นเจตนาของบทความนี้ ที่มุ่งหวังทำความเข้าใจในประเด็นของการบริหารจัดการหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงการนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติให้ได้ผล คำว่าสู่การปฏิบัติ นั้น เป้าหมายที่สำคัญที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีขั้นตอนต่างๆ นับตั้งแต่การนำหลักสูตรแกนกลางมาวิเคราะห์ เริ่มที่วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนโครงสร้างเวลาเรียนตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการนำมาจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

ก่อนที่จะถึงขั้นตอนของการบริหารจัดการหลักสูตรในโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระดับต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันอย่างครบวงจร มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในระดับของความรับผิดชอบ ซึ่งส่วนกลางคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จัดทำแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการหลักสูตรระดับชาติ
๒. การบริหารจัดการหลักสูตรระดับท้องถิ่น
๓. การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรทั้ง ๓ ระดับข้างต้น แต่ละระดับมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างมาก ซึ่งผู้ปฏิบัติควรทำความเข้าใจ มีความชัดเจนในการนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ก่อเกิดคุณภาพแก่ผู้เรียน

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานในส่วนกลาง เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชาติ มีการกิจสำคัญดังนี้

๑.๑ กำหนดนโยบายพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ สำหรับให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้ใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

๑.๒ ส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาในการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้

๑.๓ ส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาในการพัฒนาสาระหลักสูตรในส่วนที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

๑.๔ ส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานระดับท้องถิ่น

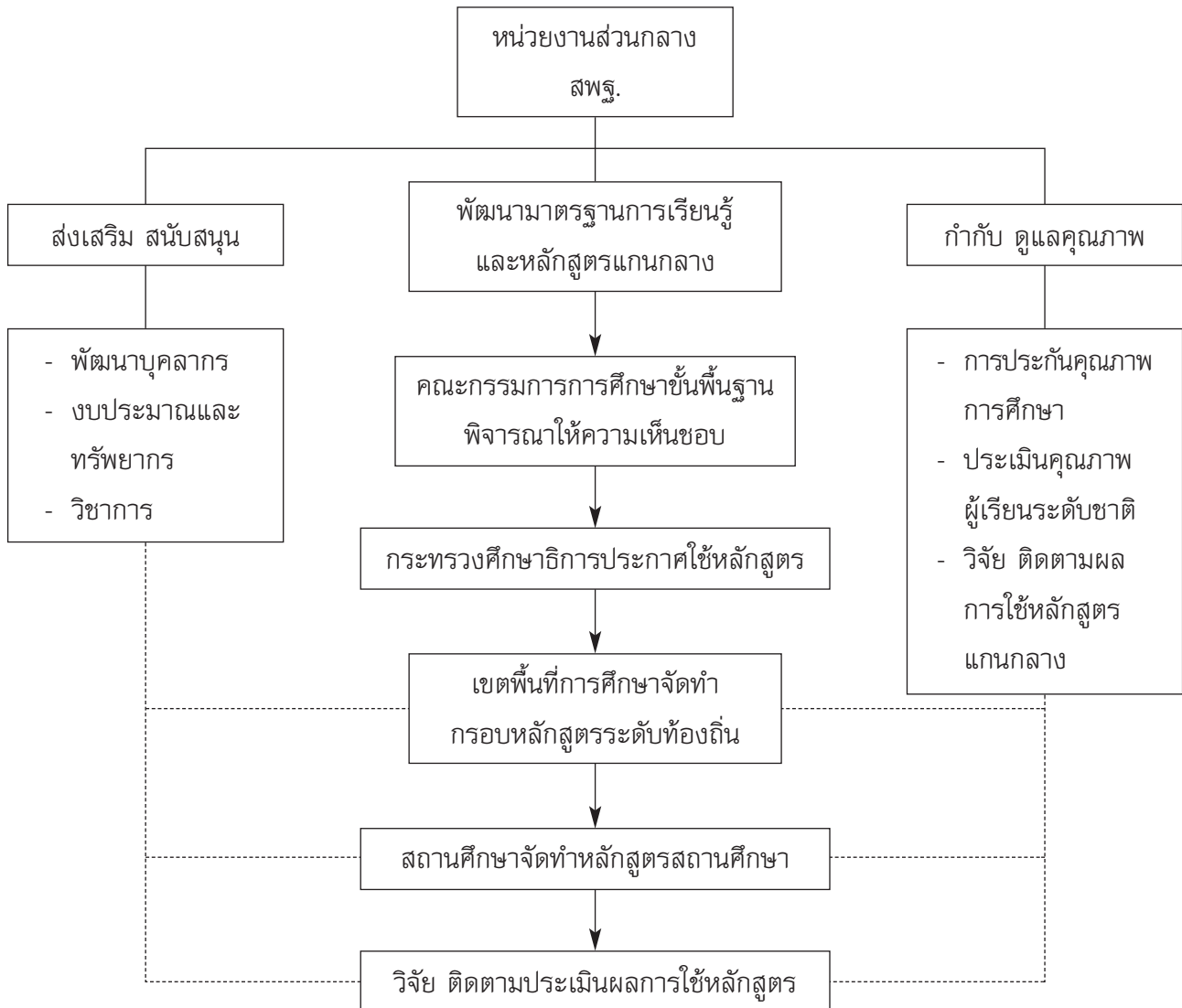
และสถานศึกษาในด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ และด้านวิชาการ

๑.๕ ติดตาม ประเมินผล และควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ในด้านการใช้หลักสูตร ด้านคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ด้านการจัดระบบประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และหลักสูตรแกนกลาง

กระบวนการที่สำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรระดับชาติคือกระบวนการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และหลักสูตรแกนกลาง เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ สพฐ. ตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๒๗ ที่ว่าให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ หลักสูตรแกนกลางจึงเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งในประเทศทุกภูมิภาค จะต้องใช้หลักสูตรแกนกลางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตร

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับชาติ

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ในเขตพื้นที่ศึกษานั้นๆ เป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่นตามความหมายของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ใน พรบ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรา ๓๙

ท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการขับเคลื่อนการจัด

การศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนาผู้เรียนสู่เป้าหมายที่กำหนดในระดับชาตินอกจากนั้นท้องถิ่นยังจะต้องรับผิดชอบในการปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน มีความรักความภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนของตน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่น มีภารกิจสำคัญ ดังนี้

๒.๑ จัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น ครอบคลุมเรื่องที่สำคัญที่ผู้เรียนในท้องถิ่นควรเรียนรู้

๒.๒ ส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือสถานศึกษา ภายในเขตพื้นที่ที่สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพ

๒.๓ พัฒนาศักยภาพทั้งระดับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี วิสัยทัศน์และเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนครูผู้สอนจะต้อง มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

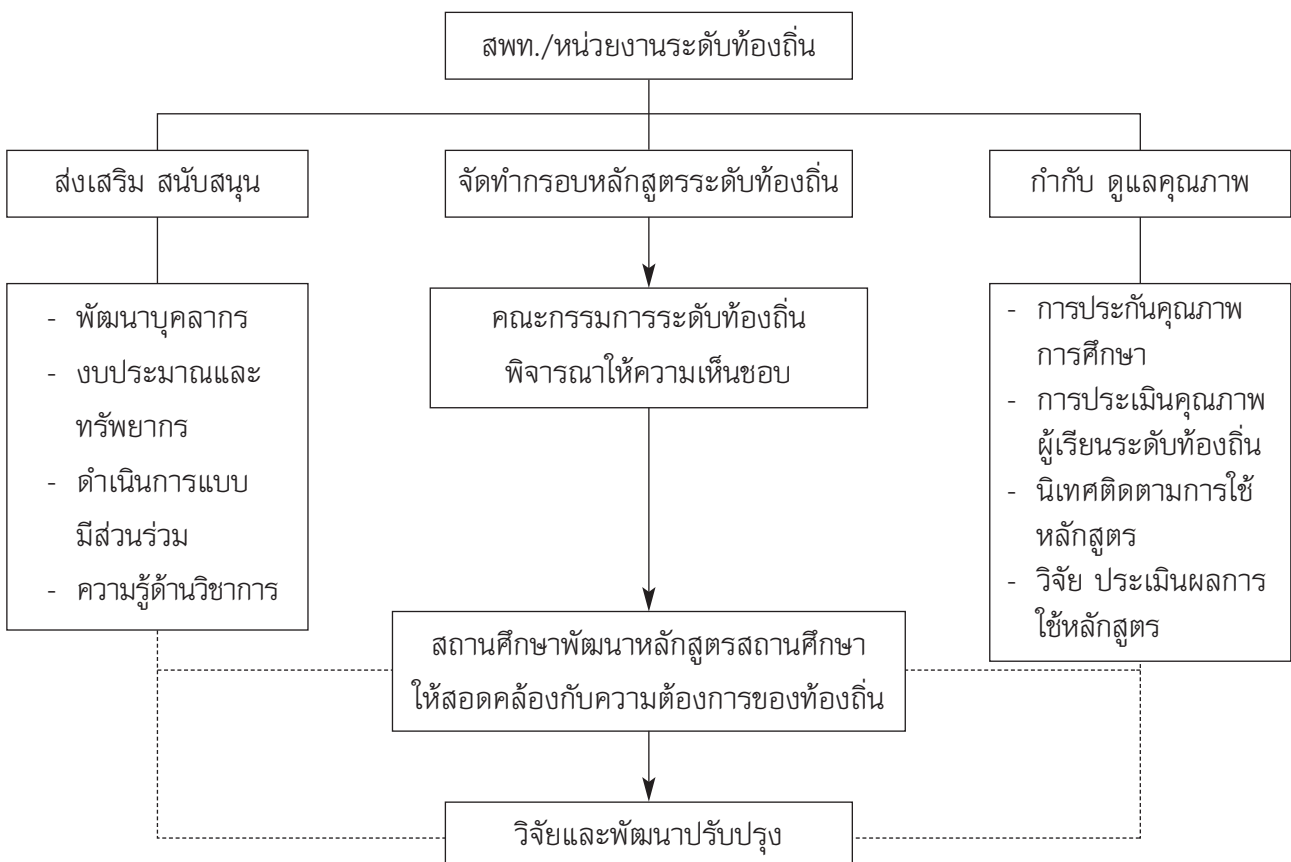
๒.๔ สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนด้านวิชาการ ให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการใช้หลักสูตร

๒.๕ ติดตาม ประเมินผล และกำกับดูแล คุณภาพในด้านการใช้หลักสูตร ด้านคุณภาพผู้เรียน ระดับท้องถิ่น ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ

การจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

การจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็น ภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด อื่นๆ ในระดับท้องถิ่น โดยเป็นกรอบที่มีความสำคัญ เชื่อมโยงกับการช่วยสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องเป็นตัวกลางในการ ประสานความร่วมมือของโรงเรียนและชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษา ภายในเขตพื้นที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการ สอนในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปะ วัฒนธรรม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาหารพื้นเมือง ฯลฯ ผู้เรียนจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราว ของชุมชนท้องถิ่นของตน เกิดความรักความภาคภูมิใจ มีความผูกพันกับบ้านเกิดเมืองนอน ช่วยกันพัฒนาชีวิต ตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาชุมชน ไม่ละทิ้งถิ่นฐาน

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับท้องถิ่น

องค์ประกอบสำคัญของกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

๑. เป้าหมายและจุดเน้น เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานระดับท้องถิ่น อาจกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในสถานศึกษาทุกแห่ง ภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เป้าหมายและจุดเน้นจะถูกกำหนดให้เด่นชัด เพื่อให้สถานศึกษาเล็งเห็นทิศทางการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น เช่น การพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การคิดวิเคราะห์ หรือด้านการอ่านออก เขียนได้ เป้าหมาย และจุดเน้นควรกำหนดให้ชัดเจนและสื่อสารให้เห็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

๒. สารการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นส่วนที่ให้อข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นสำคัญที่ผู้เรียนในท้องถิ่นควรเรียนรู้หรือได้รับการปลูกฝังในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้น มีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม การกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ควรกำหนดหัวข้อเรื่องหรือประเด็นสำคัญพร้อมทั้งอธิบายขยายความประกอบพอเป็นสังเขป เพื่อครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น เช่น ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น สภาพภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหา และเหตุการณ์สำคัญในชุมชนและสังคมนั้นๆ

๓. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับท้องถิ่น การประเมินคุณภาพผู้เรียนและการรายงานผลการศึกษาระดับท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญในการควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายและจุดเน้นที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด มีสิ่งใดต้องปรับปรุงพัฒนาบ้าง ดังนั้น การประเมินคุณภาพจึงต้องระบุเกี่ยวกับกลไกของการประเมินว่า เขตพื้นที่การศึกษาจะจัดการประเมินคุณภาพในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดบ้าง ระดับชั้นใดบ้าง และประเมินเมื่อไร ด้วยเครื่องมือหรือวิธีการอะไร มีเกณฑ์การประเมินอย่างไร

- ลำดับต่อไปนี้จะกล่าวถึงหัวใจของการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้ได้ผล นั่นคือต้องบริหารให้เป็น จัดการให้ติดกับการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ●

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรระดับชาติและระดับท้องถิ่นแล้ว ก็มาถึงเป้าหมายสำคัญของการนำหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติ นั่นคือการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำสู่การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนว่าผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรของชาติและตามความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจึงต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

สถานศึกษามีภารกิจสำคัญ ดังนี้

๓.๑ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นแกนกลาง ส่วนที่เป็นความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งส่วนที่สถานศึกษาต้องการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติม

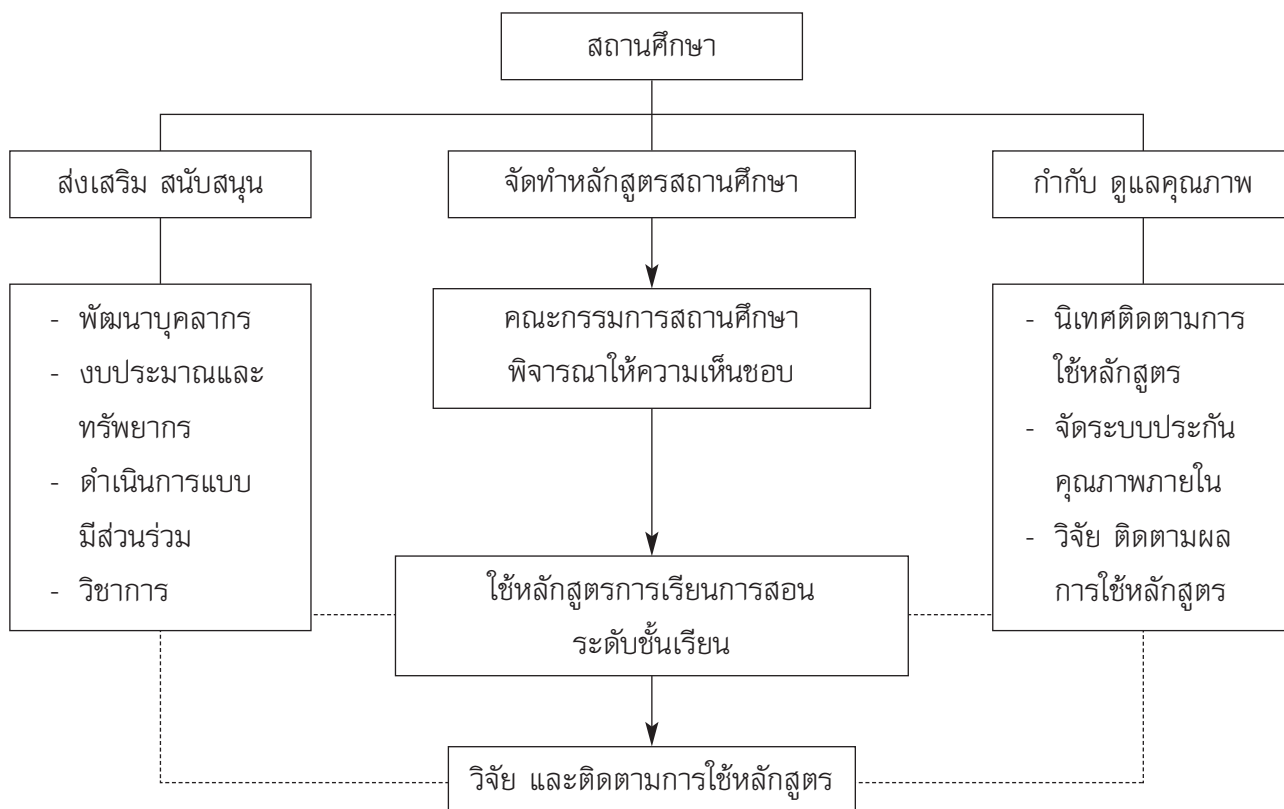
๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุน ในด้านการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และมีความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการ

๓.๓ จัดสรรงบประมาณ ทรัพยากร เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียนของตน

๓.๔ ติดตามการใช้หลักสูตร กำกับ ดูแล คุณภาพ นิเทศภายในให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

๓.๕ มีการวิจัยและพัฒนาการใช้หลักสูตร ตลอดจนมีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ อาทิ ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน มาร่วมคิดร่วมทำหลักสูตร จึงจะช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษามีความครอบคลุมในทุกๆ มิติของการพัฒนา และสอดคล้องกับความต้องการ

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้น จะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

๒. วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มีข้อมูลที่ต้องใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลายส่วนด้วยกัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ข้อมูลจากสภาพปัญหา จุดเน้น ความต้องการของชุมชนและของสถานศึกษาแต่ละแห่ง รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน

๓. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา องค์ประกอบสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ความนำ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตร นอกจากองค์ประกอบสำคัญดังกล่าวแล้ว สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารระเบียบว่าด้วยการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรของสถานศึกษา

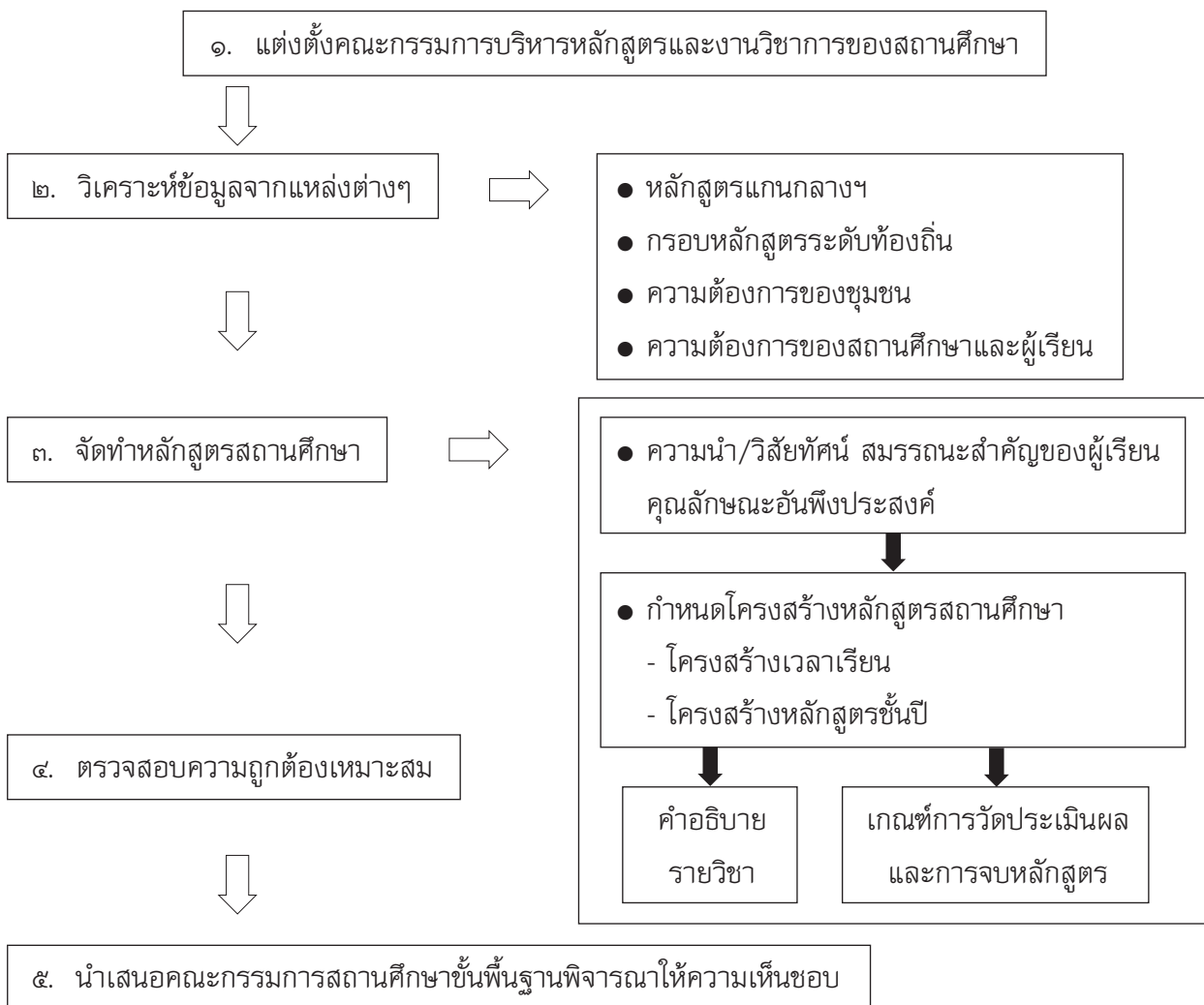
๔. ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เมื่อจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะดำเนินการขั้นต่อไปคือการเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา ควรจะมีการพิจารณาคุณภาพ

ความถูกต้องเหมาะสม โดยอาจให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ หรือการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

๕. นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณา

ให้ความเห็นชอบ หลังจากคณะกรรมการฯ ให้ความเห็นชอบแล้วให้จัดทำเป็นประกาศหรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ลงนามอนุมัติใช้หลักสูตร หรือผู้บริหารสถานศึกษาและประธานกรรมการสถานศึกษาลงนามอนุมัติใช้ร่วมกันก็ได้

แผนภูมิกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

● องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสารสำคัญที่เป็นทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา เป็นเอกสารเริ่มต้นของการพิจารณาความเหมาะสม สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพจากหน่วยงาน/องค์กรภายนอก และที่สำคัญเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสาร

ร่วมกันของผู้บริหารและครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรเป็นเอกสารหลักที่มีข้อมูลชัดเจนเป็นรูปธรรมมองเห็นเส้นทางไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

๑. ส่วนนำ ข้อมูลส่วนนี้ช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตรแกนกลางและมีจุดเน้นที่เป็นความต้องการของท้องถิ่น ประกอบด้วย ความนำ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นโครงสร้างเวลาเรียนตลอดปีของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี และเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาที่จัดสอนในแต่ละปีหรือแต่ละภาคเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีรหัสวิชา พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียนหรือหน่วยกิตของรายวิชาเหล่านั้น

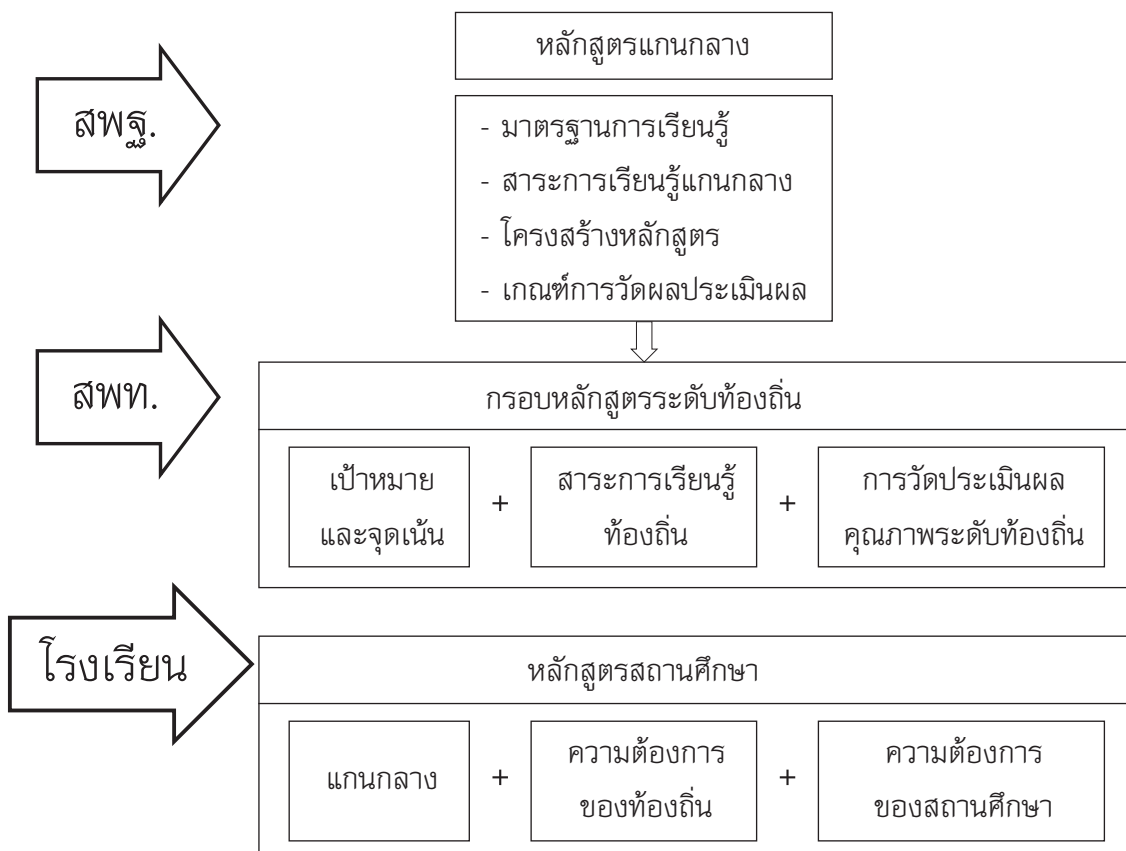
๓. คำอธิบายรายวิชา ส่วนนี้เป็นรายละเอียดที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรจากรายวิชานั้นๆ ในคำอธิบายรายวิชาจะประกอบด้วย รหัสวิชา ชื่อรายวิชา ประเภทรายวิชา (รายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นที่สอน จำนวนเวลาเรียน

เป็นชั่วโมง/หน่วยกิต ต่อปีหรือภาคเรียน พร้อมทั้งคำอธิบายให้ทราบว่าเมื่อเรียนรายวิชานั้นแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ทักษะและกระบวนการปฏิบัติ คุณลักษณะหรือเจตคติอะไร

๔. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนที่สถานศึกษากำหนดขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ประกอบด้วยกิจกรรม ๓ ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยระบุแนวการจัดของแต่ละกิจกรรม เวลาที่ใช้จัดกิจกรรม และแนวทางการประเมินกิจกรรม

๕. เกณฑ์การจบการศึกษา สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การจบการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แบ่งตามระดับการศึกษาที่โรงเรียนเปิดสอนอย่างชัดเจน

แผนภูมิการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

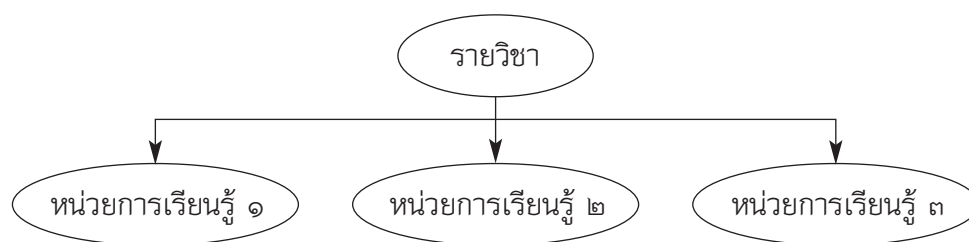

การดำเนินการระดับชั้นเรียน

ในระดับชั้นเรียน ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงสร้าง

รายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้ วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

โครงสร้างรายวิชาประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลายหน่วย

การจัดทำโครงสร้างรายวิชา

รายวิชาแต่ละรายวิชานั้น ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้หลายหน่วย ซึ่งครูผู้สอนได้ออกแบบไว้ เพื่อจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย โครงสร้างรายวิชาจะทำให้เห็นภาพรวมของรายวิชาว่ามีกี่หน่วยการเรียนรู้และมีเรื่องใดบ้าง แต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวชี้วัดใดบ้าง ซึ่งแต่ละหน่วยจะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดประจำหน่วยนั้น หน่วยแต่ละหน่วยจะใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเท่าใดจึงจะบรรลุเป้าหมาย และผู้เรียนได้คุณภาพตามตัวชี้วัด รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญประจำหน่วยอย่างไร นอกจากนี้ โครงสร้างรายวิชายังแสดงให้เห็นน้ำหนักคะแนนของแต่ละหน่วย น้ำหนักคะแนนของการสอบ รวมเป็นคะแนนของรายวิชานั้น

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ เป็นหัวใจของการใช้หลักสูตรอิงมาตรฐาน คือมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน องค์ประกอบต่างๆ ภายในหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ สาระสำคัญของหน่วย สาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย เนื้อหาความรู้ ทักษะ กระบวนการปฏิบัติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประจำหน่วย กำหนดชิ้นงานหรือภาระงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ เกณฑ์การประเมินผลระหว่างเรียน และเกณฑ์การประเมินผลชิ้นงาน/ภาระงาน กิจกรรมการเรียนการสอน ทุกองค์ประกอบโดยเฉพาะการกำหนดชิ้นงาน/ภาระงาน การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลชิ้นงาน/ภาระงาน จะต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายของหน่วยคุณภาพของผู้เรียนจึงจะสะท้อนมาตรฐานตามหลักสูตร

ตัวอย่างโครงสร้างรายวิชาการระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นโครงสร้างรายปี

ค๑๕๑๐๑ คณิตศาสตร์

รายวิชาพื้นฐาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

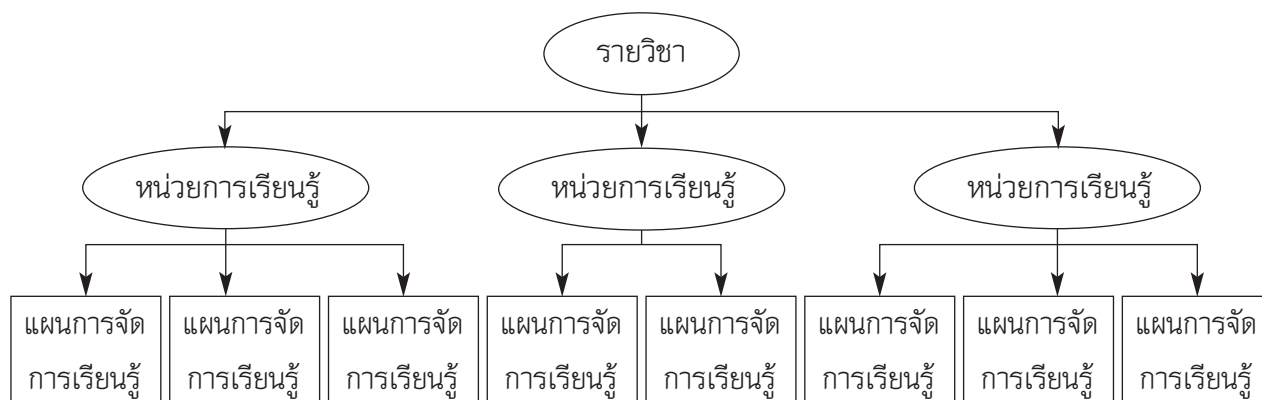
กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

เวลา ๑๖๐ ชั่วโมง

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
สอบกลางปี					
๖					
๗					
๘					
๙					
สอบปลายปี					
รวมทั้งสิ้น				๑๖๐	๑๐๐

หน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ มีลักษณะเหมือนแผนการจัดการเรียนรู้ แต่เป็นแผนที่มีขนาดใหญ่หรือมีจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนมาก ดังนั้น ครูผู้สอนเมื่อออกแบบหน่วยการเรียนรู้แล้ว สามารถนำหน่วยไปดำเนินการ

สอนในชั้นเรียนได้เลย แต่หากครูผู้สอนประสงค์จะนำหน่วยมาแยกย่อยเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนก็สามารถทำได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ หรือความสะดวกและความถนัดของครูผู้สอนเอง ทั้งนี้ผู้เรียนยังคงได้รับการพัฒนาตามตัวชี้วัดและบรรลุปเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๖). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), กรุงเทพฯ.

_____. (๒๕๕๑). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

กรมวิชาการ. (๒๕๓๓). การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (๒๕๕๙). แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

_____. (๒๕๕๓). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

/สาระสำคัญ..

การปฏิรูปการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เส้นทางสู่ความสำเร็จ ในการนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียน

โดย... กัญญิกา พรหมณัฏกัช

หัวหน้ากลุ่มพัฒนากระบวนการเรียนรู้

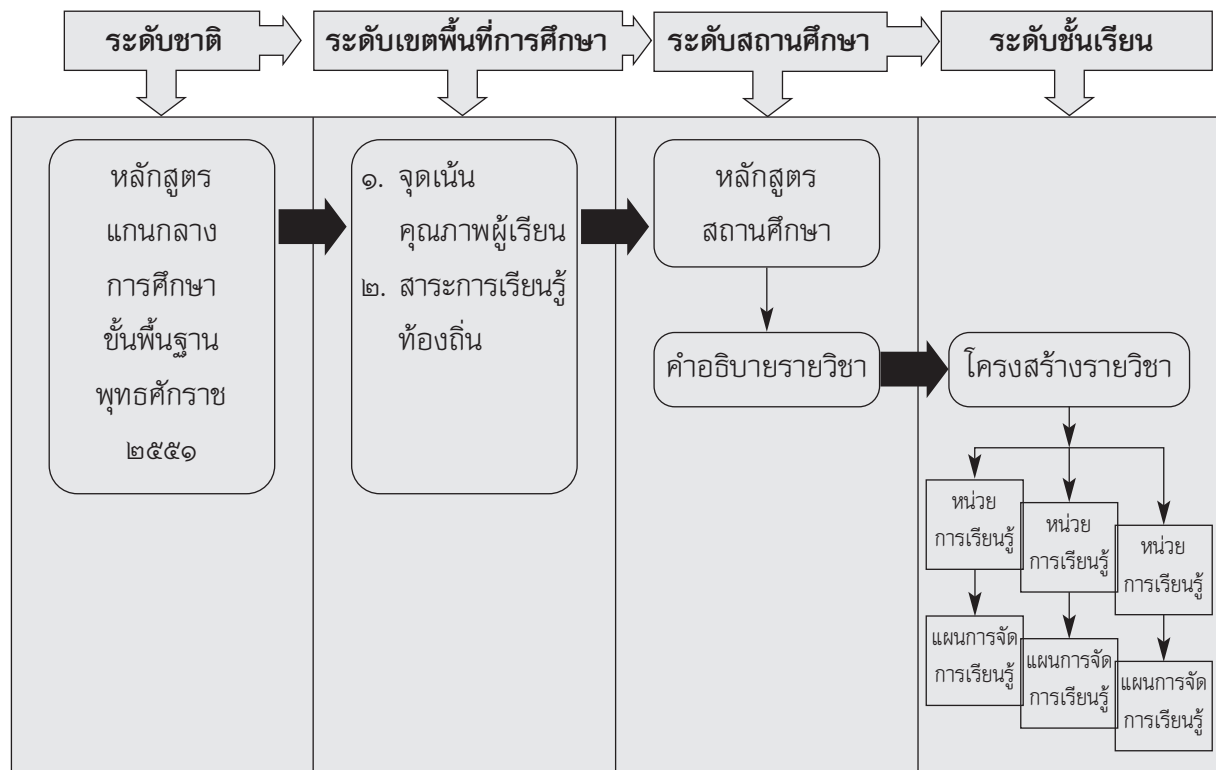
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และจะใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา ๒๕๕๓ การนำหลักสูตรดังกล่าวสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้หลักสูตรประสบผลสำเร็จ ประกอบกับขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑ ซึ่งในการปฏิรูปดังกล่าว มีความคาดหวังที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างคนไทยยุคใหม่ ดังนี้

- สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต
- มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์
- มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม
- มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง และสามารถก้าวทันโลก

จากลักษณะคนไทยที่คาดหวังจากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เมื่อมองย้อนกลับมาที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนไว้ตั้งแต่มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ซึ่งเป็นการกำหนดคุณภาพผู้เรียนที่มีความครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเข้าไว้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เพื่อเตรียมรองรับการพัฒนาเยาวชนสำหรับทศวรรษที่ ๒๑ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จะเห็นว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกัน แต่สิ่งสำคัญคือทำอย่างไรจะนำสิ่งที่กำหนดไว้ไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้จึงต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเป็นกระบวนการที่จะนำหลักการแนวคิดดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัตินั้น ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรจะต้องมีความรู้และเข้าใจในหลักการแนวคิด และจุดเน้นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางฯ และนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้

แผนภาพ แสดงการเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตร
สถานศึกษาสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

จากแผนภูมิดังกล่าว กระบวนการที่นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน เริ่มตั้งแต่การจัดทำโครงสร้างรายวิชา ซึ่งเป็นการกำหนดขอบข่ายของรายวิชาช่วยให้เห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชาว่าประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด มีสาระสำคัญอย่างไรบ้าง แต่ละหน่วยจะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตัวชี้วัดใด ใช้เวลาเท่าไร และมีสัดส่วนเก็บคะแนนของรายวิชานั้นเป็นอย่างไร เมื่อกำหนดโครงสร้างรายวิชาแล้ว จึงนำหน่วยการเรียนรู้นั้นมาออกแบบ ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สามารถออกแบบได้หลายวิธี แต่ขอให้ยึดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เมื่อจัดการเรียนรู้จบในแต่ละหน่วย สำหรับแนวทางหนึ่งที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนคือการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) ซึ่งมีขั้นตอนการออกแบบใน ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งครูผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดและนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดหลักฐานการเรียนรู้

จากเป้าหมายการเรียนรู้ การที่จะรู้ว่าผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ต้องมีหลักฐานร่องรอยของชิ้นงาน/ภาระงาน เพื่อยืนยันว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นผลงานหรือผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน หรือการผลิตชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

ขั้นตอนที่ ๓ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามเป้าหมายการเรียนรู้ สามารถสร้างชิ้นงาน/ภาระงานตามที่กำหนด ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะนำผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย และสะท้อนให้เห็นว่า

ผู้เรียนเกิดคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นั้น
จะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สำหรับ
เป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของ
หลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจแนวคิด
หลักการจัดการเรียนรู้ตลอดจนกระบวนการจัดการ
เรียนรู้และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนของกระบวนการเรียนรู้
แต่ละวิธี แล้วนำมาจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนา
ผู้เรียนตามหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้อง
กับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเตรียมเข้าสู่คนไทยยุคใหม่
ได้แก่

๑. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
๒. กระบวนการสร้างความรู้
๓. กระบวนการคิด
๔. กระบวนการทางสังคม
๕. กระบวนการเผชิญสถานการณ์และ
แก้ปัญหา
๖. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
๗. กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง
๘. กระบวนการจัดการ
๙. กระบวนการวิจัย
๑๐. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
๑๑. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

ฯลฯ

กระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวมาเป็นแนวทางใน
การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน
พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
ตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนจึงควรคิดสรร
และเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเลือกกว่า
วิธีใดเหมาะสมที่สุด ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์
ของการจัดกิจกรรมว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
อะไร สามารถนำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ใด กระบวนการเหล่านี้
หากนำมาใช้แล้วจะได้ผลเพียงใด จึงเป็นหน้าที่ของครู
ผู้สอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึง
จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้
ที่จะนำมาใช้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน
การเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ รายละเอียดตัวอย่าง
การจัดการเรียนรู้ในแต่ละวิธีข้างต้น สามารถศึกษาได้
จากเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หลังจากจัดทำหน่วยการเรียนรู้แล้ว เพื่อให้
การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ครู
ผู้สอนควรวางแผนการจัดแบ่งเนื้อหาสาระ เวลา ให้
ครอบคลุมหน่วยการเรียนรู้ จากนั้นจึงนำมาจัดทำแผน
การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา และการพัฒนา
ผู้เรียน ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอน
จะต้องกำหนดเป้าหมายสำหรับผู้เรียนในการจัดการ
เรียนรู้ โดยสามารถกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้

ของแผนการเรียนรู้นั้นๆ ซึ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องนำพาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ จากนั้นจึงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรใช้เทคนิค/วิธีสอนที่หลากหลาย โดยพิจารณาเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้นนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม ฯลฯ ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรม สื่อที่นำมาใช้ต้องกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ยึดสื่อใดสื่อหนึ่งเป็นหลักในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะทำชิ้นงาน/ภาระงาน เมื่อครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้

ของหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ ผู้เรียนต้องสร้างชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอดได้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้ ต้องกำหนดว่าจะใช้เครื่องมือใด วัดประเมินผลผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นในการวัดและประเมินผลครูผู้สอนต้องประเมินผู้เรียนตลอดการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมและสิ่งที่ต้องการวัดนอกเหนือจากการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน

อนึ่ง ในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ให้ประสบผลสำเร็จ นอกจากครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแล้ว บุคคลที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา และผู้ปกครองชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ล้วนมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการเป็นพันธมิตรเพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อนำพาผู้เรียนไปสู่คุณภาพตามความคาดหวัง

เด็กดีมีที่เรียนในมหาวิทยาลัย โครงการที่รอกการพัฒนาในหลายมิติ

โดย... อธิวัฒน์ พันธประชา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต ๒

ในสังคมไทยเราทุกวันนี้ มีผู้ใหญ่แสดงความกังวลห่วงใยปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง เป็นช่วงเวลาที่สาธารณชนต่างตระหนักรับรู้ปัญหา สุขภาวะของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นการรับรู้ในมุมมองด้านลบ จะพบว่าตามเวทีสัมมนาต่างๆ เต็มไปด้วยความเห็นและข้อมูลที่แสดงถึงความเสื่อมลง ทั้งด้านสุขภาพ สติปัญญา รวมไปถึงความเสื่อมทางด้านศีลธรรม จริยธรรม ความประพฤติดของเยาวชน

หลังจากที่ผู้ใหญ่ได้แสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งแล้ว ก็มักจะฝากปัญหานี้ให้กับผู้รับผิดชอบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ช่วยกันแก้ไข ฝากให้สังคมทุกภาคส่วน เข้ามาร่วมเยียวยาปัญหานี้โดยเร่งด่วนทุกครั้งไป น้อยครั้งที่จะได้ฟังบทสรุปที่ชี้ทางออกจากปัญหา ตัวอย่างว่า แล้วพวกเราทำอะไรได้บ้าง ใครบ้างที่จะกลับไปลงมือทำอะไรสักอย่าง เพื่อเปิดทางให้สังคมไทยหลุดออกจากบ่วงของปัญหานี้

เป็นปัญหาของโอกาสและทางเลือก

หากมองอย่างพินิจพิเคราะห์แล้ว อาจพบว่าเด็กและเยาวชนไทยมีทางเลือกไม่มากนักในแทบจะทุกเรื่องสังเกตจากเรื่องง่ายๆ ใกล้เคียง อย่างเช่นอาหารที่นำเสนอขายให้เด็กๆ ตั้งแต่หน้าโรงเรียนไปจนถึงในห้างมีอะไรบ้างที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ปลอดภัยจากสารอันตราย และไม่ก่อผลกระทบในการเพิ่มน้ำหนักตัวจนเกินปกติ

เด็กมีโอกาสและทางเลือกที่เสริมสร้างปัญญาอย่างไรบ้างนอกห้องเรียน ถ้าไม่ตามรุ่นพี่หรือเพื่อนๆ ไปติวพิเศษในช่วงเย็นและวันหยุด หรือเลือกที่จะเข้าร้านเกมอินเทอร์เน็ต เล่นเกมออนไลน์อยู่กับบ้าน เลือกที่จะไปเดินตามห้างหรือย่านการค้า มีพื้นที่อิสระที่เขาสามารถแสดงออก เป็นที่ปลดปล่อยพลังในตัวตนออกมาอย่างเสรีและปลอดภัย ที่ซึ่งเด็กสามารถฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามและการสร้างสังคมในมิติที่ผู้ใหญ่ได้จัดพื้นที่สร้างสรรค์ไว้ตรงส่วนไหนในชุมชน

ทางเลือกน้อย ทำให้วิธีคิดจำกัด

ดูเหมือนสังคมไทยจะลงตัวดีแล้วในเรื่องการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โรงเรียนขั้นพื้นฐานก็จัดการให้เด็กได้เรียนอย่างครบถ้วนตามหลักสูตร มีโรงเรียนกวดวิชาคอยช่วยเสริมเติมเทคนิคการจดจำ สอนวิธีคิดลัดแบบสำเร็จรูป กะแก๊งและฝึกการตอบข้อสอบแอดมิชชันอย่างครบถ้วนทุกแนวทาง กลับจากเรียนก็แวะตามห้าง สั่งอาหารพร้อมน้ำอัดลมที่บรรจงจัดไว้เป็นชุดๆ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก จบลงด้วยการ

ฝึกสายตาและออกกำลังนิ้วที่แป้นหน้าจอกอมพิวเตอร์เข้าสู่โลกไซเบอร์ไร้พรมแดนชุดเดียวกันอย่างเป็นสากล

หลังจากจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งเยาวชนและผู้ปกครองต่างก็มุ่งหวังให้ได้เข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง รวมถึงคณะที่สามารถทำเงินได้มาก แต่ก็ไม่ต้องการยุ่งยากวุ่นวายด้วยการใส่ใจไปสอบตามกำหนด ไม่ประสงค์จะเรียนรู้ว่าคณะใดสถาบันไหนต้องสอบวิชาความถนัด วิชาเฉพาะอะไรบ้าง ถ้าออกแบบสอบถามความเห็นของเด็กและผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็อยากให้รัฐช่วยจัดการมาเป็นสำเร็จรูปสอบครั้งเดียวเสร็จยิ่งดี เพื่อเด็กและผู้ปกครองจะได้ไม่เครียดมากไปกว่านี้

เมื่อสอบเข้าคณะที่ต้องการได้ ก็ถือว่าการดิ้นรนได้สิ้นสุดลงแล้ว จากนั้นไป เรียนบ้าง เฮฮาบ้าง สืบปีก็น่าจะจบออกมาเป็นบัณฑิต เข้าไปต่อสู้อยู่ในตลาดแรงงาน หรือไม่ก็เรียนต่อเป็นมหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต

เพิ่มโอกาสและรายได้ให้สูงขึ้นไปตามกำลังของแต่ละคน กรอบคิดที่แนบแน่นอยู่กับกระแสหลักเช่นนี้ กำหนดเส้นทางพัฒนาเยาวชนไทยไว้ในกรอบที่เข้มแข็งอย่างยิ่ง ใครก็ตามหากคิดจะทำอะไรที่ต่างไปจากนี้ จะต้องฝ่าฟันอุปสรรคแห่งความระแวงสงสัยจำนวนมาก เริ่มตั้งแต่ตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้บริหาร ชุมชน และกระแสสังคมที่เด็กๆ ต้องเกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มทางเลือกที่ต่างไปจากนี้เป็นเรื่องยาก ไม่น้อยกว่าการขอเพิ่มเมนูอาหารไทย น้ำพริกปลาทุในร้านแมคโดนัลด์หรือเคเอฟซี

นครปฐมโมเดล : ผลพลอยได้จากเด็กที่กล้าคิดต่าง

หลังจากที่มีการปฏิรูปการเมืองในยุคใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ นำไปสู่กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เกิดกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIP) หลังวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง จนถึงขบวนการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาตินับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้นมา ล้วนมีส่วนเสริมหนุนการเจริญเติบโตของภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยอย่างมาก

ในส่วนของจังหวัดนครปฐม องค์กรด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาสุขภาวะได้เปิดพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สร้างโอกาสให้โรงเรียนและชุมชนได้ทำงานร่วมกันอย่างมีชีวิตชีวา ประมาณว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีสถานศึกษานับร้อยๆ รวมถึงเด็กและเยาวชนนับพันๆ มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดูแลปกป้องรักษาชุมชน กระบวนการอาสาพัฒนาและเสริมสร้าง

จิตสำนึกสาธารณะ ได้ลงมือปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ชุมชนอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา เกิดกลุ่มเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์ขึ้นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม นับร้อยกลุ่ม มีกลุ่มที่เน้นไปที่การอนุรักษ์ฐานทรัพยากรแม่น้ำลำคลอง เช่น กลุ่มเด็กรักถิ่นคลองจินดา, นักสืบสายน้ำโรงเรียนวัดดอนหวาย, ชมรมสายน้ำเปลี่ยนสีที่คลองเจดีย์บูชา, มัคคุเทศก์น้อยป่าสมุนไพรวัดปลักไม้ลาย กลุ่มที่เน้นสร้างสุขภาวะเยาวชน เช่น สมัชชาสุขภาพเยาวชนนครปฐม, ทูป็นัมเบอร์วัน, เฟรนด์คอนเนอร์ ตลอดจนกลุ่มที่เน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เช่น เยาวชนวิสตาร์, ชมรมพุทธศาสตร์, เยาวชนคนดีวิถีพุทธ เป็นต้น

กิจกรรมเหล่านี้ได้ช่วยสร้างพลเมืองรุ่นเยาว์ที่ตื่นรู้ต่อสภาพปัญหาของชุมชน และรวมพลังกันสร้างทางเลือกใหม่ๆ ให้กับสังคมไทย เป็นเยาวชนในคุณภาพใหม่ที่ค่อยๆ ทอยยวบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วกระจายเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาต่อไป

เยาวชนจังหวัดนครปฐมกับจิตสำนึกสาธารณะหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๕
หลายคนได้รับคัดเลือกเข้าโครงการ นครปฐมโมเดลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔

สร้างพันธมิตรร่วมพัฒนาเยาวชน ไม่ใช่โควตาที่เรียนสำหรับเด็ก

คณะทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชน จังหวัดนครปฐม อันประกอบไปด้วยภาคการศึกษา ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชน พยายามมองหาสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถจะมาร่วมมือกันพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดได้บรรลุข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนเป็นครั้งแรกในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต ๑ ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการทำงานร่วมกับเขต ๒ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ กำหนดให้มีการคัดเลือกเด็กดี มีคุณธรรม และมีจิตสำนึกสาธารณะช่วยเหลือบริการสังคม เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก กำหนดให้มีกลไกกลั่นกรองทั้งในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และในระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐมเป็นผู้ลงนาม MOU กับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และแต่งตั้งคณะทำงานในระดับจังหวัด โดยรับนิสิตรุ่นแรกได้ในปีการศึกษา ๒๕๔๙

ต่อมาเมื่อโครงการได้รับการผลักดันขยายไปยังจังหวัดต่างๆ เพิ่มมากขึ้น จนถึงปี ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการคัดเลือกนักเรียนรุ่นที่ ๕ โครงการขยายออกไปสู่ ๙ จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สมุทรสงคราม และเพชรบุรี จึงกำหนดให้มีคณะทำงานร่วมในระดับภูมิภาคขึ้นมาด้วย โดยมีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนเป็นศูนย์บริการ

เมื่อโครงการได้ขยายไปสู่จังหวัดใกล้เคียงทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงกำหนดให้ใช้กลไกการทำงาน และหลักเกณฑ์การคัดเลือกเช่นเดียวกับจังหวัดนครปฐม เป็นที่มาของการเรียกขานโครงการนี้ว่า **“นครปฐมโมเดล”** นับตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา

ผู้ใหญ่อย่าทำให้เด็กยุ่งยากในการทำควมดี

นับแต่วันแรกที่โครงการเริ่มต้นขึ้นและดำเนินมาจนถึงวันนี้เป็นปีที่ห้า จากเด็กที่เข้าสู่โครงการจำนวนหลักสิบ เป็นหลักพัน จากหนึ่งจังหวัดขยายเป็นเก้าจังหวัด รวมทั้งการนำรูปแบบไปดำเนินการในจังหวัดและมหาวิทยาลัยอื่นๆ อีกไม่ต่ำกว่า ๔๐ จังหวัด แต่เราก็กังต้องตอบคำถามแรกอยู่เสมอ ได้แก่คำถามที่ว่า คุณธรรมสามารถวัดได้ด้วยหรือ เราถูกเด็กหลอกหรือเปล่า จะรู้ได้อย่างไรว่าเป็นเด็กดีอย่างแท้จริง? เป็น ๓ คำถามสำคัญที่ต้องตอบอยู่เสมอ

คำถามเหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีซึ่งชี้ให้เห็นว่าการตั้งโจทย์ผิด สามารถชักนำไปสู่ความเห็นผิด การหาคำตอบที่ผิด และท้ายที่สุดจะนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ผิดพลาดได้

หากในสังคมไทยสามารถสร้างสรรค์เด็กดี มีคุณธรรมอย่างสมบูรณ์แบบเพียงพอแล้ว โครงการนี้ย่อมไม่มีความจำเป็น แต่ในทางปฏิบัติเรากำลังทำงานร่วมกับเด็กๆ ที่อยู่ในเส้นทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และจิตสำนึกสาธารณะ เมื่อเขาได้รับการพัฒนามาจนปรากฏผลเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนระดับหนึ่งแล้ว สถาบันอุดมศึกษาที่มีเจตจำนงร่วมและพร้อมร่วมมือทำงาน จะรับเยาวชนเหล่านี้ไปพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อสร้างบัณฑิตที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมความดี นี่คือจุดมุ่งหมายของโครงการที่เป็นความตกลงในเบื้องต้น

การประเมินคุณธรรมความดีของคนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก เพราะคนเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความลึกซึ้งซับซ้อนที่สุด ทั้งยังมีความผันแปรเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและหมู่คณะ ในโครงการนี้เราจึงประเมินผลกระทบจากพฤติกรรมที่เด็กๆ ได้ปฏิบัติตนทั้งในฐานะผู้นำ ผู้ประพฤติดี การมีจิตสำนึกสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม โดยกำหนดคุณลักษณะกว้างๆ ว่าผู้เข้าข่ายได้รับการคัดเลือกต้องเป็น **“ผู้นำในการทำควมดี”**

คุณสมบัติที่กำหนดนี้มีลักษณะเป็นเชิงพฤติกรรมอยู่แล้ว ผลกระทบจากการประพฤติปฏิบัติจะแผ่ออกเป็นวงกว้างจากตัวของเด็ก ไปสู่กลุ่มเพื่อน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติเป็นที่สุด ซึ่งมีค่าน้ำหนักคะแนนแตกต่างกันตามลำดับ การฝึกให้เด็กรู้จักเก็บสะสมแฟ้มผลงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะช่วยเสริมสร้างคุณค่าในตัวของเขาทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลงานด้านคุณธรรมความดีเหล่านี้ เมื่อเขาได้นำมาใช้ประโยชน์ ได้พัฒนาคุณภาพผลงานและมีการจัดการพัฒนาแฟ้มผลงานอยู่เสมอ จะเป็นส่วนที่ช่วยเสริมสร้างต้นทุนชีวิตในด้านบวกของเด็กและเยาวชน นำไปสู่การวางแผนพัฒนาชีวิตตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล เมื่อเขาเติบโตขึ้น ก็มีความโน้มเอียงที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ประกอบการทางสังคมที่สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจกับสมาชิกของสังคมได้ทุกระดับ

การบรรลุภารกิจของโครงการ

สังคมไทยใช้เวลาใคร่ครวญที่จะนำคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นองค์ประกอบในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่อุดมศึกษานานมาแล้ว แต่ยังไม่ได้ข้อสรุปว่าใครจะเป็นผู้ริเริ่มสร้างเครื่องมือและทดลองใช้งาน จนนำไปสู่การยอมรับจากสังคม หากจะสร้างระบบการคัดเลือกที่มีความเที่ยงตรงไร้ข้อบกพร่องสามารถจำแนกคัดกรองบุคคลอย่างปราศจากข้อเคลือบแคลงสงสัย สังคมไทยคงต้องรอคอยอีกนานโดยไม่น่าเชื่อว่าจะสามารถแสวงหาเครื่องมือดังกล่าวมานั้นได้จริงๆ

วันนี้เราต้องลงมือทำอะไรสักอย่างเพื่อเปิดเส้นทางใหม่ให้กับสังคมไทยได้หลุดพ้นออกไปจากวังวนซึ่งเป็นกับดักของระบบการศึกษาไทย ที่ถูกเรียกว่า “แอดมิชชัน” กับดักที่พันนาการทั้งเยาวชน ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา ไว้กับตัวเลขที่ระบบนี้จำลองขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวแทนคุณภาพในเกือบทุกมิติชีวิตมนุษย์

โครงการส่งเสริมนักเรียนผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ที่พัฒนามาจากโครงการนครปฐมโมเดล และขยายตัวออกสู่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วทั้งประเทศ ไม่ใช่สิ่งที่จะมาทดแทนระบบการคัดเลือกที่มีมาแต่ดั้งเดิมได้ โครงการนี้เป็นเพียงช่องทางเล็กๆ ที่จะช่วยบูรณาการสังคมไทย ให้กลับมาเห็นคุณค่าของการประพฤติดีมีศีลธรรม ให้บริการช่วยเหลือสังคมอย่างมีสำนึกรับผิดชอบ สามารถดำรงความเชื่อมั่นต่อผลแห่งการประพฤติดี ก่อเกิดกำลังใจสำหรับเด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ปกครองที่กำลังดำเนินชีวิตไปบนเส้นทางแห่งคุณธรรมความดี ให้เกิดความเชื่อมั่นในวิถีที่ดำเนินอยู่

แม้จะดำเนินการมาเป็นปีที่ ๕ แล้ว แต่โครงการนี้ก็ยังคงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนอย่างน้อยในสองประการได้แก่ ประการแรก การพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์เด็กและเยาวชน ตั้งแต่ในระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ระดับจังหวัด จนถึงระดับชาติ ให้เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงหนุนเนื่องกัน เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายที่ทำงานสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับ โดยบูรณาการเข้ากับหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ประการต่อมาได้แก่การพัฒนาเครื่องมือในการประเมินผลงานด้านคุณธรรมจริยธรรมและจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือชุดเดียวกันหรือเหมือนกันในทุกเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจุบันมีการใช้เครื่องมือการประเมินแบบง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อนซึ่งใช้งานอยู่ในกลุ่มนครปฐมโมเดล ๙ จังหวัด และมีเครื่องมือที่ใช้สำหรับโครงการคัดเลือกเด็กดีมีคุณธรรมในภาคใต้ ๑๔ จังหวัด ซึ่งมีศูนย์ปฏิบัติการอยู่ที่ สพท.สงขลา เขต ๑

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างๆ มาร่วมกันออกแบบสร้างขึ้น เรียกว่า “แนวทางการประเมินคุณธรรมของผู้เรียน” นับว่าเป็นเครื่องมือที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เพราะรวบรวมกระบวนการ

พัฒนากิจกรรม และเกณฑ์การประเมินผลงานไว้ด้วยกัน การพัฒนาเครื่องมือนี้อยู่บนหลักคิดว่าจะไม่เพิ่มภาระให้ครูและนักเรียนในการทำควมดี มีลักษณะง่ายในการใช้งานและเชื่อถือได้ตามสมควร

ปัจจุบันการคัดเลือกเด็กดีมีคุณธรรมเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการมาเป็นปีที่ ๕ แล้ว เดิกรุ่นแรกกำลังจะจบออกมาเป็นบัณฑิตและกลับคืนสู่ชุมชนในปีการศึกษา ๒๕๕๒ การใช้เกณฑ์คุณธรรมความดีในการคัดเลือกได้ขยายขอบเขตออกไปกว่า ๔๐ จังหวัด และน่าจะครอบคลุมทั้งประเทศในไม่ช้านี้ การพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์ และเครื่องมือในการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมจึงมีความจำเป็นเร่งด่วน โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการทดลองปฏิบัติจริงในภาคสนามด้วย

“แนวคิดหลักในการขยายโครงการ คือ ถึงเราจะมีลูกเป็นคนดีก็ยังไม่เพียงพอ ต้องหาลูกเพื่อนบ้านที่ดีๆ มาเป็นเพื่อนกับลูกเราด้วย สร้างเครือข่ายคนดีให้แผ่ขยายกว้างขวางออกไป เพื่อให้เป็นโครงการคุณธรรมความดีที่มั่นคงยั่งยืน”

บทนิตย ประกัน คุณภาพ

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย... ดร.ไพรวลัย พิภพสารสิน

รองผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา รก.ผู้เชี่ยวชาญ สพฐ.

เมื่อฉบับที่แล้ว ผู้เขียนได้ทิ้งท้ายเรื่องกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ยังเป็นร่างอยู่นั้น ณ เวลานั้น กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวได้ลงนามแล้วโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งฉบับที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาได้ที่ <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/023/22.PDF> (เล่มที่ ๑๒๗ ตอน ๒๓ก) กฎกระทรวงฉบับนี้ได้หลอมรวมการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกไว้ในฉบับเดียวกันเพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงสอดคล้องกันทั้งการประกันคุณภาพภายในและประกันคุณภาพภายนอก ผู้เขียนขอสรุปสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเพื่อนพ้องครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ในแวดวงการศึกษาด้วยกันได้รับทราบกันก่อน

ในหมวด ๑ บททั่วไป ได้กำหนดว่าระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ต้องประกอบด้วย (๑) การประเมินคุณภาพภายใน (๒) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และ (๓) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งก็เหมือนๆ กับที่เราได้รับทราบกันอยู่ เป็นแต่เพียงเริ่มต้นที่การประเมินภายในก่อน ทั้งนี้ได้มีการนิยามความหมายของคำว่า การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในข้อ ๒ ของกฎกระทรวงนี้ไว้ดังนี้

“การประเมินคุณภาพภายใน หมายความว่า การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายความว่า กระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายความว่า กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน”

สิ่งที่ผู้เขียนต้องการชี้ประเด็นความชัดเจนของนิยาม คือ (๑) การประเมินคุณภาพภายในนั้น ชี้ชัดว่า เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษานั้นหมายถึงสถานศึกษาต้องมีการประเมินทั้งปัจจัยกระบวนการ และผลผลิต อีกทั้งหมายรวมถึงว่าต้องมีการติดตามตรวจสอบเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และ (๒) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เน้นที่กระบวนการดำเนินงานเริ่มที่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและโครงสร้าง การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน แต่ที่ต้องใส่ใจเป็นพิเศษคือ การที่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะสถานศึกษาต้อง**สร้างจิตสำนึกให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน** ซึ่งจุดนี้เองที่เป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ เพราะที่ผ่านมาการประกันคุณภาพการศึกษาไปไม่ถึงเป้าหมายเพราะผู้ปฏิบัติงานของเราส่วนหนึ่งยังทำงานโดยไม่มีหัวใจคุณภาพแท้จริง ยังมองเห็นว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นการเพิ่มภาระและเป็นหน้าที่ของ

คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ใช่หน้าที่ของตน ฉะนั้น จึงมีการระบุข้อความนี้ไว้ในกฎกระทรวง แต่อย่างไรก็ตาม การระบุในกฎกระทรวงไว้จะทำให้การสร้างจิตสำนึกเกิดขึ้นได้ตามที่หวัง ถ้าเราไม่ทำความเข้าใจและชี้ให้เห็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นได้อย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ใกล้ชิดสถานศึกษานั้นคือเขตพื้นที่การศึกษา ตัวอย่างสถานศึกษาที่ทำงานด้วยหัวใจคุณภาพและการมีส่วนร่วมมีอยู่จำนวนไม่น้อยที่สามารถยกตัวอย่างได้อย่างเป็นรูปธรรมคือ สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ๓ ครั้งต่อเนื่องกันซึ่งต้องใช้เวลารวมถึงเกือบ ๑๐ ปี นั้นแสดงว่า สถานศึกษาต้องมีความมั่นคงในการทำงานเชิงระบบและมุ่งมั่นในการดำรงรักษาวัฒนธรรมคุณภาพให้ยั่งยืน ครูทุกคนต้องมีเป้าหมายอยู่ที่ทำอะไรให้ลูกศิษย์ทุกคนเป็นคนดี มีความรู้ และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี แม้ในบางพื้นที่จะไม่เน้นการศึกษาต่อ ก็จะต้องให้ลูกศิษย์มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพสุจริตได้ รายชื่อสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ๓ ครั้งติดต่อกันสามารถหาได้จากเว็บไซต์ ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในหมวด ๒ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ส่วนที่ ๑ ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ ๒ ของการอาชีวศึกษา และส่วนที่ ๓ ของการอุดมศึกษา ในส่วนการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ส่วนที่เพิ่มเติมจากเดิม คือ การที่กำหนดให้มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษา การบริหาร

สถานศึกษา หรือการประเมินการจัดการศึกษา จำนวนไม่เกินเก้าคนเป็นกรรมการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัย ที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการวางระเบียบหรือออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา โดยให้นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมดนี้เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐานทัดเทียมกันและก้าวสู่มาตรฐานสากล ในกรณีที่สถานศึกษามีศักยภาพเพียงพอ ในส่วนนี้เป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องดำเนินการต่อไป

สำหรับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายใน นั้น ขอทวนย้ำอีกครั้ง ดังนี้ คือ

- (๑) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- (๒) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- (๓) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ

(๔) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

(๕) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

(๖) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

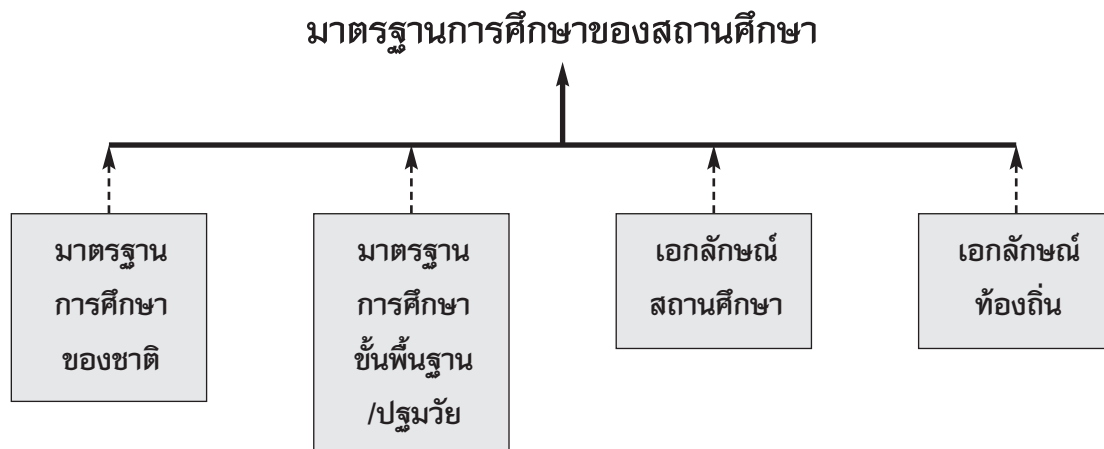
(๗) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

(๘) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

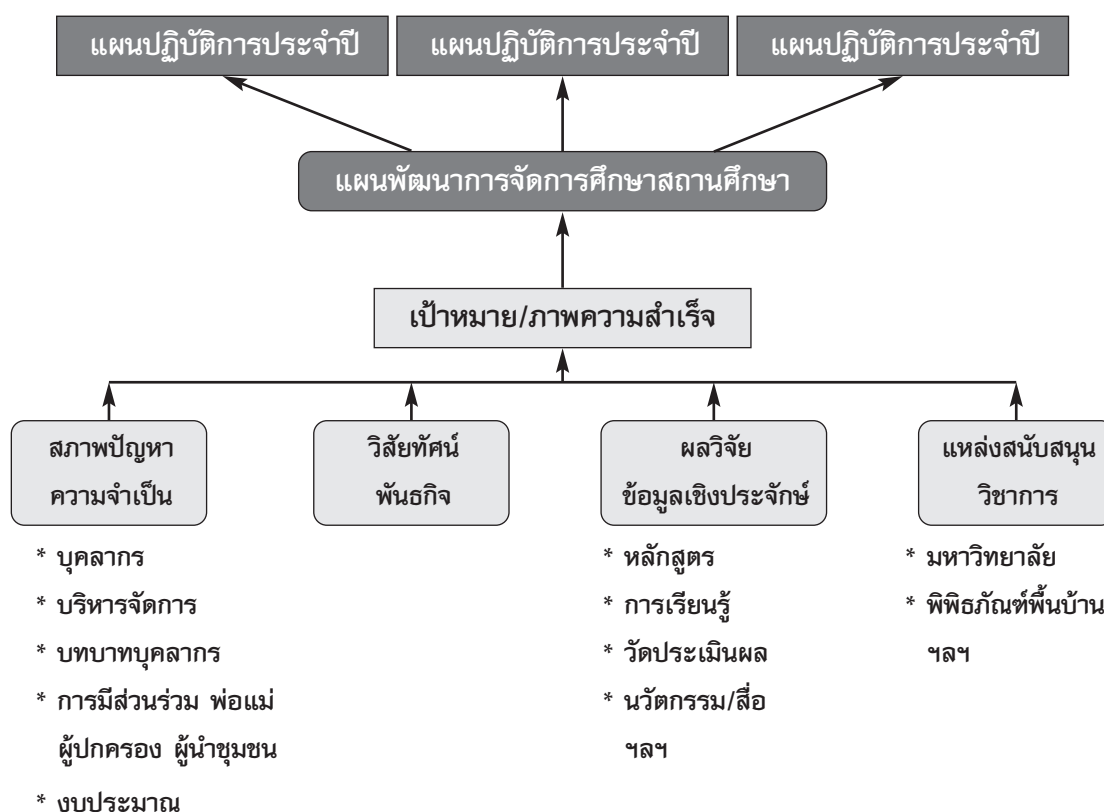
ในการดำเนินงาน ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

นอกจากนี้ ในวรรคถัดมา (ของข้อ ๑๔) ยังได้เพิ่มเติมไว้ด้วยว่า สถานศึกษาใดที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งได้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติ และวางแผนแนวทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น แล้วรายงานให้รัฐมนตรีทราบ นั้นแสดงว่า มีการให้โอกาสแก่สถานศึกษาที่ยังไม่พร้อมหรือมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายได้ ก็จะมีเวลาในการปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามระบบ แต่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลช่วยเหลือ และติดตามกำกับอย่างใกล้ชิดจากเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

ข้อต่อมา (ข้อ ๑๕ และ ๑๖) กล่าวถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ที่เราเรียกกันแต่เดิมว่า แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา) ซึ่งผู้เขียนขอสรุปเป็น ๒ แผนภาพเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แผนภาพที่ ๒ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

และในส่วน ๒ ข้อสุดท้าย (ข้อ ๑๗ และ ๑๘) ยังคงไว้เช่นเดิม กล่าวคือ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่แนวปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และร่วมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (ข้อ ๑๗) และให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปีและแจ้งผลให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานทราบ รวมทั้งให้เปิดเผยผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาต่อสาธารณชน (ข้อ ๑๘) โดยเฉพาะข้อนี้ เขตพื้นที่การศึกษาต้องเร่งวางแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาให้ครบถ้วนก่อนที่สถานศึกษาจะถูกประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม

ส่วนกฎกระทรวงในหมวด ๓ การประกันคุณภาพภายนอก ที่เราผู้เกี่ยวข้องควรรับทราบไว้ด้วย นอกเหนือจากมาตรฐานการประเมินภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) คงจะประกาศในโอกาสต่อไป มี ๒ ข้อ คือ

ข้อ ๔๐ ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกแสดงว่า ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ให้สำนักงานแจ้งเป็นหนังสือพร้อมแสดงเหตุผลที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแก่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษานั้น และให้สถานศึกษานั้นปรับปรุงแก้ไขโดยจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินการตามแผน เพื่อขอรับการประเมินใหม่ภายในสองปี

นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินครั้งแรก (ซึ่งข้อนี้ดูเสมือนว่าจะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องและประเมินซ้ำได้นั่นเอง)

ให้สถานศึกษาเสนอแผนพัฒนาคุณภาพต่อสำนักงานเพื่อพิจารณาอนุมัติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประเมินตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๔๐ ให้สำนักงานรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป (เป็นมาตรการที่ให้มีการเร่งรัดการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่อ่อนด้อยคุณภาพ ตรงนี้คณะกรรมการการศึกษาของแต่ละระดับจะเข้ามามีส่วนดำเนินงานโดยตรง)

ขอเรียนท่านผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสถานศึกษาว่า ทุกข้อถูกแปลงไปสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้เชื่อมโยงสอดคล้องกัน และไม่สร้างความสับสนแก่สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ทั้งหมดนี้ เป็นความเคลื่อนไหวที่ผู้เขียนต้องการรายงานให้ท่านผู้อ่านซึ่งเป็นฝ่ายที่จะต้องนำไปปฏิบัติโดยตรงทราบและนำไปวางแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาต่อไป ต่อไปนี้ เราจะเดินไปในทิศทางเดียวกันนะค่ะ ฉบับหน้าพบกันใหม่ค่ะ

การพัฒนาทักษะการคิดและสร้างควมมั่นใจในตนเองในชั้นเรียน คณิตศาสตร์ที่สอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning)

โดย... ปรัชการ กาชนะ

โรงเรียนบ้านแก่นวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต ๒

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) เป็นวิธีการสอนหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บริบทการเรียนการสอนจะเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาและการประยุกต์ความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหา (Savery, 2006 : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๐) ทั้งนี้วิธีการสอนนี้ส่งเสริมและช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาที่สอนและอยู่บนฐานความรู้ที่ยืดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงได้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด ทักษะการให้เหตุผลและทักษะการแก้ปัญหา (Hmelo-Silver, 2004 : Savery, 2006 : Noraini Idris, 2002)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ และจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตรข้อหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้เรียนมีความรู้ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการสื่อสารและทักษะชีวิต จากกรอบแนวคิดดังกล่าว หลักสูตรการสอนคณิตศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพทั้งกระบวนการเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และกระบวนการคณิตศาสตร์ และจะเห็นว่าการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ (Problem solving) เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์หนึ่งที่สำคัญ โดยการแก้ปัญหาก็จะเป็นกระบวนการที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาจากยุทธวิธีที่นักเรียนคิดค้นด้วยตนเอง เรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ และนำนักเรียนเข้าไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือทักษะการให้เหตุผลเชิงวิเคราะห์ (Schoenfeld, 1992) ทั้งนี้จากที่กล่าวมาข้างต้น

วิธีการสอนนี้เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่สำคัญและนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหา (Problems) เป็นเครื่องมือในการนำนักเรียนเข้ามาสู่บริบทของการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ (Cazzola, 2008) และวิธีการสอนนี้เป็นวิธีการที่คณิตศาสตร์จะน่าสนใจในการนำมาใช้ในการสร้างบริบทการเรียนรู้ใหม่ๆ ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์

สำหรับจุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยนี้เพื่อสร้างบริบทการเรียนรู้คณิตศาสตร์แนวใหม่และพัฒนากระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๔๐ คน โดยกรอบเวลาในการวิจัยดำเนินการในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๒ กรอบเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่สอนในการวิจัยนี้ได้แก่ ปัญหาชวนคิดและการเสริมทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ รายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม ๑ รหัสวิชา ค ๒๑๒๐๑ และการวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้กรอบคำถามวิจัยที่ว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็น

ฐานเป็นเช่นใด เมื่อนักเรียนอยู่ในบริบทการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่คุ้นเคยมาก่อน

สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยออกแบบปัญหาสำหรับการสอนจำนวน ๖ ปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็นปัญหาการค้นหาแบบรูป จำนวน ๒ ปัญหา ได้แก่ การหาผลบวกจำนวนคี่และมีอะไรอยู่เท่าไร ปัญหาการคิดย้อนกลับจำนวน ๒ ปัญหา ได้แก่ แบ่งที่ดินปลูกผักและแทนแกรม ปัญหาการแจกกรณีจำนวน ๒ ปัญหา ได้แก่ การเรียงแผ่นไม้และไปจ่ายตลาด ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีโครงสร้างเปิด (ill-structured problems) มีแนวทางการหาคำตอบที่หลากหลายและมีเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลายสาระกระบวนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นผู้วิจัยออกแบบขั้นตอนการสอนตามกรอบแนวคิดของ Savery (2006) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑. เริ่มต้นกิจกรรมการสอนโดยใช้ปัญหาในการนำเข้าสู่ทำกิจกรรมของนักเรียน

๒. นักเรียนอภิปราย นำเสนอแนวคิดหรือลงมือแก้ปัญหาที่ได้รับหรือแก้ปัญหาในกลุ่มย่อยเพื่อจัดหรือเลือกข้อมูล ข้อเท็จจริงและลงความเห็นนำมาใช้แก้ปัญหา

๓. นักเรียนเปรียบเทียบและรวบรวมข้อค้นพบหรืออภิปรายหาข้อสรุป หากมีปัญหาใหม่ๆ จากการอภิปราย (ถ้าเกิดกรณีนี้)

๔. นักเรียนย้อนกลับไปแก้ปัญหาหรือทำกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นกลายเป็นวงจรการแก้ปัญหาใหม่

ในระหว่างการสอนผู้วิจัยดำเนินการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม การแก้ปัญหาของนักเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ทั้งการทำกิจกรรมกลุ่ม การทำกิจกรรมรายบุคคล การนำเสนอผลงาน การอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน อีกทั้งเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมประจำวัน แล้วให้นักเรียนเขียนสะท้อนผลการเรียนประจำวัน เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสอนประจำวันเสร็จสิ้นแล้วดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินผลงานนักเรียนด้วยเกณฑ์การประเมินคุณภาพของผลงาน (Rubrics) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นผู้วิจัยมีการสะท้อนผลการประเมินทุกครั้ง ที่สอนเพื่อเปิดประเด็นในการอภิปรายด้วย วิธีการปฏิบัติการสอนของผู้วิจัย มีวงจรการปฏิบัติทั้งจัดกิจกรรมการสอน การประเมินผลการเรียนรู้และการบันทึกข้อมูลพร้อมกัน ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย ได้มาจากวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจากการสังเกต รายงานการประเมินผลการเรียนรู้ประจำวัน การเขียนสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียน การประเมินผลงาน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า

๑. ผลการประเมินผลงานของนักเรียนจากการแก้ปัญหาทั้ง

๖ ปัญหาทั้งจากการจัดกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมรายบุคคล โดยนักเรียนเฉลี่ยร้อยละ ๙๐ ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยผลการประเมินได้คะแนนระดับ ๓ ซึ่งเป็นคะแนนเต็มของการประเมินผลงานของนักเรียน

๒. วิธีการแก้ปัญหาจากการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหาจำนวน

๖ ปัญหา สรุปได้ดังนี้ วิธีการลองผิดลองถูกซึ่งเป็นวิธีการที่นักเรียนนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยวิธีการแรก ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่วิธีการอื่นๆ ทั้งวิธีการค้นหาแบบรูป การสร้างโมเดลคณิตศาสตร์ วิธีการใช้สมบัติทางคณิตศาสตร์ วิธีการทดลอง วิธีการทำให้พื้นที่แต่ละส่วนเท่ากัน วิธีการคิดแบบย้อนกลับและวิธีการแจกแจงกรณีความสำเร็จในการแก้ปัญหานำไปสู่การพัฒนาหรือขยายปัญหาไปสู่ปัญหาใหม่ๆ หรือเกิดข้อคาดการณ์ใหม่ๆ เชื่อมโยงการคิดไปสู่สาระคณิตศาสตร์อื่นๆ

๓. การเชื่อมโยงแนวคิดคณิตศาสตร์ ผลจากการวิเคราะห์การเชื่อมโยงแนวคิดคณิตศาสตร์จากการวิจัยพบว่านักเรียนเชื่อมโยงสมบัติการดำเนินการของจำนวนในการแก้ปัญหาผลบวกจำนวนคี่ การวัดขนาดพื้นที่และความยาวด้าน สมบัติรูปเรขาคณิตเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาค้นหา แบบรูป ปัญหาแผนแกรม ปัญหาแบ่งที่ดินปลูกผักและปัญหาการเรียงแผ่นไม้และเชื่อมโยงทศนิยมกับการแก้ปัญหาลงจอดตลาด

๔. พฤติกรรมการเรียนรู้ จากการสังเกตพฤติกรรมพบว่า ระหว่างแก้ปัญหานั้นนักเรียนมีความสนุกสนานกับการได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง การตอบสนองต่อกิจกรรมการแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย นักเรียนลงมือทำด้วยตนเองซึ่งทุกคนไม่มีใครว่างหรือไม่ทำกิจกรรม พฤติกรรมการแก้ปัญหา

นักเรียนอ่านและพิจารณาปัญหาลงมือทำกิจกรรมด้วยความอดทน พิจารณาหาข้อมูลจากเงื่อนไขของปัญหา และรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา และสุดท้ายการประเมินตรวจสอบวิธีการด้วยตนเอง นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้กลายเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ดีและเป็นผู้สร้างแรงดลใจการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลจากการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการสอนในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งหากมองไปถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนที่จะจัดกิจกรรมการสอนนี้ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงมีพัฒนาการเป็นลำดับ วิธีการสอนนี้ส่งเสริมและช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความมั่นใจในทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเองและการอภิปรายและการสะท้อนผลการประเมินส่งเสริมให้นักเรียนได้ท้าทายกับปัญหาใหม่ๆ ที่ทั้งเกิดจากการเปิดประเด็นโดยนักเรียนหรือเกิดจากการให้คำถามเพิ่มขึ้นสำหรับการแก้ปัญหาที่

ซับซ้อนยิ่งขึ้น ความมั่นใจที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากนักเรียนได้คิดและลงมือทำด้วยตนเองและสามารถที่จะประเมินตนเองได้ ประกอบกับบทบาทการสอนของครูที่เข้ามาจัดบริบทหรืออำนวยความสะดวกต่างๆ ทำให้นักเรียนได้ยืนหยัดหรือเผชิญปัญหาด้วยตนเอง ผลสำเร็จจากการแก้ปัญหาและการร่วมมือกันเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมั่นใจในตนเองและสนุกกับการทำกิจกรรม ผลที่เกิดจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Speaking of Teaching, 2001: หน้า 5)

ปัญหาที่นำมาใช้สอนทั้ง ๖ ปัญหาที่นำมาใช้ในการสอนนี้ เป็นปัญหาที่นักเรียนสามารถสะท้อนกลับและประเมินประสิทธิภาพของยุทธวิธีหรือความรู้ของนักเรียนได้ อีกทั้งสนับสนุนให้เกิดข้อคาดการณ์และเกิดการอนุมานได้อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดวิธีการแก้ปัญหาที่จะคลายปมปัญหาอย่างเพียงพอ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักเรียนและกระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะเรียนรู้หรือมีความสนใจปัญหา ตัวปัญหาเชื่อมโยงเข้าสู่ประสบการณ์ของนักเรียนและปัญหาที่สร้างขึ้นมีเงื่อนไขคณิตศาสตร์ที่ดีและเหมาะสม อีกทั้งมีความท้าทายและนำไปสู่ความเข้าใจคณิตศาสตร์ของนักเรียน (Savery, 2006 : หน้า ๔)

กระบวนการกลุ่มและการอภิปรายในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสังคม ซึ่งทั้ง Hmelo-Silver (2004) และ Savery (2006) ให้ความสำคัญกับกระบวนการกลุ่มซึ่งเป็นกระบวนการธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียน ในกระบวนการกลุ่มนี้เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนหาข้อสนับสนุนไปสู่การแก้ปัญหาที่ยากๆ เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอ สมมติฐาน ข้อคาดการณ์ รวมทั้งปกป้องแนวคิดโต้แย้ง ตรวจสอบ

และแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันจากการสอนในการวิจัยนี้จะเห็นว่านักเรียนมีความสุขและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในกลุ่มเป็นอย่างดี สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมทุกคน มีการนำเสนอข้อมูล เกิดการโต้แย้งและตรวจสอบซึ่งกันและกัน จนกระทั่งนักเรียนได้วิธีการแก้ปัญหา หรือเหตุผลในการอธิบายที่ดีที่สุด บทบาทของนักเรียนกลายเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ดีและกลายเป็นผู้สร้างแรงดลใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Hmelo-Silver, 2004 : Savery, 2006)

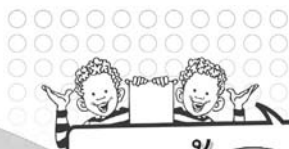
การสอนคณิตศาสตร์โดยเน้นการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นแนวทางหนึ่งที่ฝึกให้นักเรียนคิดอย่างสร้างสรรค์หรือพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา (เน้นที่ยุทธวิธีที่นักเรียนคิดด้วยตนเอง) ให้แนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขหรือนำเข้าไปสู่การคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือทักษะการให้เหตุผลเชิงวิเคราะห์ อีกทั้งทำให้ครูมีศักยภาพในการมองเห็นเกี่ยวกับยุทธวิธีแก้ปัญหาที่นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง (Schoenfeld, 1992) จากการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์และฝึกทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา ทั้งนี้ปัญหาการนำนักเรียนเข้าไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมาเชื่อมโยงกับความรู้คณิตศาสตร์ใหม่ๆ การสร้างสรรค์

วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นศักยภาพและความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีความแตกต่างกันและผลที่เกิดจากการทำกิจกรรมนั้นแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดและการให้เหตุผลของนักเรียนที่อยู่บนฐานของหลักการทางคณิตศาสตร์มากกว่าความรู้สึกร่วมตัว จะเห็นได้จากการเชื่อมโยงแนวคิดไปสู่สาระคณิตศาสตร์อื่นๆ ในระหว่าง การแก้ปัญหาเพื่อหาข้อยุติในการโต้แย้งและการประเมินตรวจสอบ ยุทธวิธีของนักเรียน

การนำเอาวิธีการสอนนี้ไปใช้ในการสอนคณิตศาสตร์สาระอื่นๆ สิ่งสำคัญที่ผู้สอนควรพิจารณาเป็นประเด็นแรกคือการสร้างหรือออกแบบ ปัญหาที่นำมาใช้สอน ผู้สอนควรมีความเข้าใจและมองเห็นโครงสร้างการ สอนคณิตศาสตร์ในสาระนั้นๆ โดยปัญหาที่ดีที่จะนำมาใช้สอนเป็นงานที่ ยุ่งยากและซับซ้อน รวมทั้งต้องพิจารณาถึงความสนใจของผู้เรียน อีกทั้ง ศักยภาพและกลไกการสร้างความรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่ แตกต่างกัน โดยที่ผู้สอนต้องประเมินและสะท้อนผลการประเมินให้นักเรียน ทราบถึงพัฒนาการของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ประเด็นสุดท้ายครูต้องมึ ความอดทนและไม่เข้าไปแทรกแซงระหว่างการทำกิจกรรมหรือระหว่าง การแก้ปัญหานักเรียน เพราะปัญหาเป็นเครื่องมือที่จะกระตุ้นให้นักเรียน อยู่ในบริการเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๕๐). **การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Cazzola, M. (2008). **Problem-based learning and teaching training in mathematics**. <http://arxiv.org/abs/0805.4477>.
- Hmelo - Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do student learn?. **Educational Psychology Review**, 16(3), 235-266.
- Noraini Idris. (2002). Fostering mathematics thinking in higher institution : Use of Problem-based Learning. **Issues in Education**, 25 : 117-128.
- Savery, J. R. (2006). Overview of problem-based learning : Definition and distinctions. **The Interdisciplinary Journal of Problem-based Learning**, 1 (1), 9-20.
- Schoenfeld, A. H. (1992). Learning to think mathematically : Problem solving, metacognition, and sense-making in mathematics. In : Grouws. D. (ed). **Handbook for Research on Mathematics Teaching and Learning**, MacMillan, New York, pp. 334-370.
- Speaking of Teaching. (2001). Problem-based Learning. **Stanford university newsletter on teaching**, 11(1), 1-8.

ความรู้ **๕๐** ครูแนะแนว

การเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

โดย...

ฉัตรชัย วิเทศน์

ครูชำนาญการพิเศษ

งานแนะแนว

โรงเรียนสรรพวิทยาคม

จาก การเปิดตัวโฆษณาชิ้นใหม่ของบริษัทประกันแห่งหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ ที่ได้นำเอาความมุ่งมั่นตั้งใจ ประกอบกับความสดใสของเด็กๆ ที่มีอยู่เหมือนกัน ท่ามกลางความแตกต่างทางสรีระและความบกพร่องของร่างกาย ภายใต้การจับตามองของผู้ปกครองในหลากหลายอารมณ์ และความรู้สึก โดยนำเสนอผ่านเสียงเพลงที่ฟังง่ายๆ ทว่ามีความหมายลึกซึ้งจากมุมมองที่ค่อยๆ ลำดับเรื่องราวได้อย่างลงตัว ภายใต้แนวคิดที่ว่า **“...เห็นคุณค่าของทุกชีวิต”** ได้สร้างความประทับใจให้กับผู้ชมและได้รับการกล่าวถึงในวงสนทนาอยู่เสมอโดยเฉพาะในวงการการศึกษา ความจริงโฆษณาชิ้นนี้นับเป็นชิ้นที่สองที่บริษัทนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในทุกชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับหนึ่งในสี่กลุ่มกิจกรรมหลักตามผังมโนทัศน์กิจกรรมแนะแนวดังนี้ ๑) กิจกรรมการรู้จัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ๒) กิจกรรมการปรับตัวและการดำรงชีวิต ๓) กิจกรรมการตัดสินใจ และแก้ปัญหา ๔) กิจกรรมการแสวงหาและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้เน้นถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยกำหนดจุดหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในข้อที่ ๑ ว่า “มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง...” (กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๕๑ : ๓) ซึ่งมีการวิจัยพบว่านักเรียนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีปัญหาทางพฤติกรรมน้อยและจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบสูง โดยครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการที่จะสร้างเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งนอกจากจะสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้นักเรียนแล้ว ยังทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การมองเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียน ผู้เรียนที่มีความรู้สึกที่ดีต่อความสามารถทางการเรียนของตน จะมีความคาดหวังว่าจะเรียนได้ดี

และจะสามารถเรียนรู้ได้ดีตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ส่วนผู้ที่ขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง คิดว่าตนล้มเหลวมักมีแนวโน้มว่าจะยอมแพ้หรือเลิกล้มความพยายามได้ง่าย คนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง

จึงมักจะประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียน การทำงาน มีการตัดสินใจที่ดี มีความมั่นใจในตนเอง มีแนวโน้มที่จะเคารพสิทธิและความรู้สึกของบุคคลอื่น และมีความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพาหรือหาที่ยึดเหนี่ยวในทางที่ผิด เช่น เหล้า ยาเสพติด เป็นต้น ในขณะที่เด็กที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมักมีปัญหาในการปรับตัว ใช้วิธีแก้ปัญหาหรืออุปสรรคโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น หรือผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และผู้อื่นว่าจะเดือดร้อนหรือไม่ ขอเพียงให้ตนพ้นจากความยุ่งยากเป็นพอ

นักการศึกษาได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) โดยใช้หลายคำ เช่น การรักและเห็นคุณค่าในตนเอง การรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง ความสำนึกในคุณค่าแห่งตน และความภาคภูมิใจในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง จึงหมายถึง การประเมินและตัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและเจตคติที่มีต่อตนเอง มองตนเองในทางบวกหรือมีภาพพจน์ต่อตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ รวมทั้งได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

แนวทางการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้ สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

๑. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ให้การรับฟังและยอมรับความคิดเห็น มีการเสริมแรงและให้กำลังใจ นอกจากนี้การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย อาจส่งเสริมได้โดยการจัดกิจกรรมคลายเครียดต่างๆ เพื่อให้เกิดความสดใส สงบ และเกิดความสมดุลระหว่างร่างกายและจิตใจ

๒. จัดกิจกรรมเพื่อให้มีโอกาสนในการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process) และใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบปลายเปิดเพื่อให้โอกาสคิดด้วยเหตุผลอย่างอิสระและสามารถประสบความสำเร็จในการคิดแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองได้

๓. เปิดโอกาสให้แต่ละคนแสดงความคิดเห็น เป็นการสะท้อนความคิด และค่านิยมของตนเพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและเข้าใจในความคิดเห็นและค่านิยมของผู้อื่น

๔. มีการตั้งเป้าหมายหรือคาดหวังถึงวันข้างหน้า เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้การระลึกถึงงานที่ทำเสร็จแล้วเป็นการให้กำลังใจและชื่นชมในตนเอง

๕. มีการวิเคราะห์และให้ข้อมูลย้อนกลับจากการแก้ปัญหาร่วมกัน ช่วยให้ เกิดการเสนอแนะ ทำให้เกิดการยอมรับสภาพตามความเป็นจริง

หลักการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

๑. การยอมรับความรู้สึกของผู้เรียนตามความเป็นจริง เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ได้ถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมา

๒. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเผชิญกับปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาที่ต่างกัน ควรทำความเข้าใจกับวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ในการเผชิญกับปัญหา และควรที่จะให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการแก้ปัญหา ออกมาอย่างเต็มที่

๓. การเป็นตัวอย่างที่ดีที่มีประสิทธิภาพในการเผชิญกับปัญหา ผู้ให้การช่วยเหลือที่ดีจะต้องมีความเชื่อมั่น ไม่หวาดหวั่น ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนว่า ผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จกับการเผชิญปัญหา แก้ปัญหาด้วยตนเอง

๔. การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาขั้นตอนการแก้ปัญหาคความยุ่งยากต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ โดยการให้ผู้เรียนได้ระบายความขัดข้องใจ ความขุ่นมัว ซึ่งเป็นโอกาสให้ผู้เรียนค่อยๆ เข้าใจความยุ่งยากใจของตนเอง ช่วยลดระดับความเครียดลงได้ เพื่อทำให้ผู้เรียนสนใจกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง

๕. การไม่คาดหวังสูงเกินความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความวิตกกังวล ความเครียด ในการคิดหาวิธีการแก้ปัญหา และไม่เป็นการทำลายการรู้จักตนเอง และการตระหนักเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

๖. ในการกำหนดเป้าหมายต่างๆ สำหรับผู้เรียน ควรกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถไปถึงเป้าหมายนั้นได้ ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกล้มเหลว ผิดหวัง และการรู้จักตนเองและการตระหนักเห็นคุณค่าในตนเองลดลงได้ และถ้าเป็นไปได้ผู้สอนควรให้โอกาสผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมาย มาตรฐานของตัวผู้เรียนเอง ภายหลังที่ผู้เรียนได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว

๗. ผู้เรียนควรรับรู้สึกภาคภูมิใจ เมื่อประสบความสำเร็จและพิจารณาความล้มเหลวหรือความผิดหวังอย่างมีเหตุผล เพราะอาจจะไม่ใช่ความผิดของผู้เรียนเองก็ได้ที่ประสบกับความล้มเหลวหรือความผิดหวัง สิ่งสำคัญคือ ผู้เรียนจะต้องกำจัดความคิดในทางลบออกไป และควรสำรวจตนเองหากมีข้อบกพร่องที่สามารถแก้ไขได้ ก็ควรพยายามหาทางแก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น

๘. ผู้เรียนควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความจริงใจ เป็นมิตร มีความรู้สึกที่ดีที่เกื้อหนุนเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และผู้เรียนก็จะได้รับปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีความจริงใจ เป็นมิตร ความรู้สึกที่ดีและได้รับการยอมรับ ยกย่อง นับถือจากผู้อื่นมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ซึ่งจะช่วยเพิ่มการรู้จักตนเองและการตระหนักเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียนได้

๙. การที่ผู้เรียนเชื่อว่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญต่อกลุ่ม สังคม โดยเฉพาะถ้าคนอื่นๆ ในกลุ่มสังคมให้ความสำคัญต่อตัวผู้เรียนสอดคล้องกับความเชื่อของผู้เรียนแล้ว ย่อมส่งผลต่อการรู้จักตนเองและการตระหนักเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน และการที่ผู้เรียนรับรู้ว่าคุณค่าในตนเองมีความรู้ ความสามารถ และมีความชำนาญงานแล้วได้มีโอกาสทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถและความชำนาญงานเฉพาะด้าน ย่อมจะทำให้ผู้เรียนนั้นมีการรู้จักตนเองและการตระหนักเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น

บทบาทครูในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

มีคำกล่าวว่า ถ้าพ่อแม่มั่นใจในตนเอง ก็มักมีความมั่นใจในลูก ตรงนี้จะส่งผลทำให้ลูกเกิดความมั่นใจได้ ถ้าพ่อแม่มีความรู้สึกภูมิใจในตนเองก็มักจะมี ความภาคภูมิใจในตัวลูก ส่งผลให้ลูกรู้สึกภูมิใจในตัวของเขาเองเช่นเดียวกัน ครูที่สามารถสร้างความภาคภูมิใจในตัวเด็กได้จะต้องเป็นครูที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองก่อน โดยครูสามารถเสริมสร้างความภาคภูมิใจในนักเรียนได้ดังนี้

๑. เข้าใจและยอมรับความสามารถของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล และช่วยให้นักเรียนค้นพบความสามารถและความต้องการที่แท้จริงของตนเอง และยอมรับตนเองโดยเกิดความพึงพอใจ จากการสมดุลระหว่างความสามารถและความต้องการ

๒. แสดงความเข้าใจและให้ความสำคัญกับความรู้สึกของนักเรียน สำหรับวัยรุ่นแล้วการถูกปฏิเสธจากบุคคลสำคัญในชีวิตของเขาใหญ่หลวงนัก เช่น เพื่อนรักปฏิเสธไม่ยอมไปดูคอนเสิร์ตด้วย ในมุมมองของผู้ใหญ่อาจจะเป็นเรื่องเล็ก แต่ในมุมมองของวัยรุ่นเป็นเรื่องใหญ่ การที่ครูแสดงให้เห็นว่าครูเข้าใจความรู้สึกว่า การถูกเพื่อนปฏิเสธนั้นมันสำคัญมากกับเขา จะทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ในการยอมรับอารมณ์ของตนเอง

๓. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถตามความเป็นจริงที่

นักเรียนคนอื่นๆ มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการมอบหมายภารกิจในชั้นเรียน หรือในกรณี ที่จัดกิจกรรมพิเศษอย่างทั่วถึงกัน

๔. ช่วยให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็น แสดงการยอมรับความคิดของนักเรียน ให้กำลังใจและกระตุ้นให้ แสดงออกในทางที่เหมาะสม

๕. แสดงการชื่นชม หรือให้กำลังใจในความสามารถของนักเรียน โดย เทียบกับพัฒนาการของตัวนักเรียนเอง ไม่ควรเปรียบเทียบกับเพื่อนคนอื่นๆ เพราะ วัยรุ่นจะรู้สึกโกรธและรำคาญมากถ้าถูกเปรียบเทียบ โดยปกติคนเรามักภูมิใจกับ ความสามารถจริงๆ ของเขา เช่น วัยน้ำแก่ง พุดแก่ง เขียนหนังสือสวย ซื่อสัตย์ อดทน ฯลฯ ในการชื่นชมครูจะต้องบอกกล่าวชี้ชัดไปเลยว่าเขาทำสิ่งใดดี ครูชื่นชม ที่เขาทำได้ การชื่นชมลอยๆ เล่นๆ ว่า “เก่ง งาม ดี เลิศ” โดยไม่ชี้ชัดพฤติกรรม ที่ชัดเจนก็จะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจและมั่นใจ

๖. แสดงความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นในตนเองให้นักเรียนเห็น

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำเป็นต้องใช้กระบวนการ กลุ่มในการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ และปรับเปลี่ยน พฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม โดยใช้พลังของกลุ่ม เนื่องจากวัยรุ่นไม่ชอบการสอน แต่ยอมรับความคิดเห็นได้ง่าย ถ้าเป็นความคิดเห็นของเพื่อนวัยเดียวกัน เพราะ เป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูง ดังนั้นการจัดกิจกรรมในการช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงจึงเน้นที่นักเรียนเป็นผู้แสดงกิจกรรมและเกิดประสบการณ์ตรง ในการเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ด้วยตนเองเป็นหลัก ครูเป็นเพียงผู้สนับสนุนให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้นำในการจัดกิจกรรมจำเป็นต้องจัดเตรียม ขั้นตอนต่างๆ เอาไว้ล่วงหน้าอย่างมีแบบแผน การจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน กลุ่มเสี่ยงมีสิ่งที่ต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร โดยจัดเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีลักษณะปัญหา คล้ายคลึงกัน เช่น นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในขณะที่ความสามารถทาง เขาวนปัญญาปกติอาจเนื่องมาจากขาดแรงจูงใจในการเรียน กลุ่มที่มีสภาพครอบครัว ยากจนอยู่ในชุมชนแออัด เสี่ยงต่อการติดสารเสพติด กลุ่มที่มีบุคลิกภาพปรับตัว เข้ากับเพื่อนไม่ได้ มีปัญหาการปรับตัว หรือกลุ่มที่มีปัญหาการสื่อสารในครอบครัว

๒. กำหนดวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมกลุ่ม ต้องให้สอดคล้องกับ ปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ กิจกรรมที่ทำ ต้องเป็นกิจกรรมที่ต้องเพิ่มความรู้สึกถึงคุณค่าในตนเองและเพิ่มแรงจูงใจ

๓. วางแผนจัดกิจกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากกิจกรรมเน้น กระบวนการเรียนการสอนที่มีเป้าหมาย ซึ่งกิจกรรมแต่ละเรื่องจะต้องประกอบด้วย โครงสร้างดังต่อไปนี้

๓.๑ ชื่อเรื่อง ที่สื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

๓.๒ วัตถุประสงค์ของกิจกรรม คือต้องการให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในเรื่องอะไร

๓.๓ ขนาดของกลุ่ม กำหนดว่ากิจกรรมนั้นต้องการสมาชิกกี่คน ต้องการแบ่งกลุ่มย่อยหรือไม่ ขนาดของกลุ่มนั้นเป็นเรื่องสำคัญ กลุ่มย่อยที่มีประสิทธิภาพควรมีสมาชิกประมาณ ๖-๘ คน

๓.๔ เวลาที่ต้องใช้ กำหนดว่าจะใช้เวลาในกิจกรรมทั้งหมดกี่นาที หรือกี่ชั่วโมง เวลาที่เหมาะสมคือ ๑ คาบ หรือประมาณ ๔๕-๕๐ นาที จำนวนครั้งที่เหมาะสมประมาณกิจกรรมละ ๕-๖ ครั้ง อาจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและผลของกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น

๓.๕ อุปกรณ์ กำหนดอุปกรณ์ที่ต้องใช้ เพื่อสะดวกในการจัดเตรียม วัสดุล่วงหน้าให้พร้อม

๓.๖ การจัดสถานที่ กำหนดห้องที่ใช้ควรเป็นอย่างไร เช่น ขนาดกว้างเพียงพอที่จะจัดกลุ่มย่อยภายในห้องเดียวกันหรือไม่

๔. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามกระบวนการ กำหนดขั้นตอนของกิจกรรมตามลำดับ เช่น

๔.๑ ครูอธิบายความมุ่งหมายของกิจกรรม

๔.๒ ดำเนินกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วม

๔.๓ ครูกล่าวสรุปเนื้อหา สาระสำคัญที่ต้องการเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำ

๕. ผลการดำเนินการ กำหนดผลที่ต้องการหลังการดำเนินกิจกรรมแล้ว เช่น

๕.๑ การเรียนรู้ทางอารมณ์ ได้แก่ การยอมรับ การเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและปฏิบัติของนักเรียนต่อครู

๕.๒ ความรู้ความเข้าใจ คือการได้เป็นผู้สังเกตการณ์จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความเข้าใจตนเอง กลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้แนวทางในการแก้ปัญหาจากผู้อื่น และใช้สติปัญญาในการมองเห็น ได้คิดเผชิญปัญหา และสามารถนำมาปรับใช้กับตนเองได้

๕.๓ เกิดการกระทำ ได้ระบายความรู้สึก มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เกิดทักษะของการสื่อสาร การแนะนำ การแข่งขันที่ส่งผลในทางที่ดี การผ่อนคลาย ความตึงเครียด การแบ่งปัน และการให้ความมั่นใจ

๖. การติดตามผลของกิจกรรม การติดตามผลหลังจากที่ได้ดำเนินกิจกรรม การเฝ้าระวังเด็กกลุ่มเสี่ยงแล้ว เป้าหมายของการติดตามขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เช่น

๖.๑ เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ เช่น ผลการเรียนรู้หรือความสัมพันธ์กับเพื่อนดีขึ้น พฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่พึงประสงค์

๖.๒ มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับวิธีการช่วยเหลือต่อไป

๖.๓ ระยะเวลาที่ใช้ในการติดตามขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา เช่น ปัญหาการเรียนอาจใช้เวลาติดตาม ๑ เทอม หรือมีการส่งงานตามกำหนด ปัญหาความขัดแย้งกับครอบครัวต้องใช้วิธีการพูดคุยกับเด็กสัปดาห์ละครั้ง เป็นต้น

๖.๔ การจัดกิจกรรมอาจมีการจัดซ้ำโดยประยุกต์เนื้อหาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งแนวคิดและพฤติกรรมเสีย

๖.๕ ควรมีการบันทึกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประเมิน

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา**

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๔๔). **คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต**.

พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ยูเรนัสอิมเมจกรุ๊ป จำกัด.

_____. (๒๕๔๔). **คู่มือการส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ ๖.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล.(๒๕๔๐). **Self-Esteem & ความรัก**. กรุงเทพมหานคร : โปรเพลสชั่นแพลนพับลิชชิง.

ชุมศรี เนียมประดิษฐ์. (๒๕๕๑). **ครูกับการเห็นคุณค่าตนเองของนักเรียน**. [www.gotoknow.org/blog/chomsri/](http://www.gotoknow.org/blog/chomsri/69673)

69673. เข้าถึงเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑.

สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (๒๕๕๑). **ความภาคภูมิใจต่ำ...บันไดสู่ปัญหายาเสพติด**.

www.healthnet.in.th/text/forum1/drug/drug002.htm.เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑.

Brockner, J. (1988). **Self-Esteem at work**. Massachusetts : Lexington Books.

Brook, R.B. (1992). **Self-Esteem during the school year**. Peradiatic Clinics of North America. 39,

3 : 537-551.

Bruno, F.J.(1983). **Adjustment and Personal Growth : Seven Pathways**. (2nd ed.) New York : John

Wilely & Sons.

Sasse, C.R. (1978). **Person to Person**. Peolia, Illinois : Benefit.

โดย... กรุณา ศิริฤกษ์อุดมพร

กระทรวง ศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จัดทำหนังสือ “ดวงใจไทย” เป็นหนังสือที่ระลึกเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๓ และเนื่องในพระราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๒ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยอัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ที่ฉายกับพระบรมวงศ์ เป็นภาพปก และอัญเชิญภาพพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา พร้อมทั้งพระบรมราโชวาท เพื่อเป็นสิริสวัสดิ์พัฒนาแก่เด็กและเยาวชนไทย โดยนำเสนอสารคดีเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ได้ศึกษาพระราชจริยาวัตร และพระราชกรณียกิจ ซึ่งทั้งสองพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างและทรงเป็นแรงบันดาลใจ

พระทัยให้ชาวไทยเป็นผู้รักการอ่าน การเขียน ทรงสร้างสรรค์ศาสตร์และศิลป์ทั้งปวงเพื่อบันดาลความสุข ความเจริญไพบูลย์แก่พสกนิกรไทยทุกหมู่เหล่าทั่วทุกสารทิศในแผ่นดิน นอกจากนี้ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้เมตตาประทานพระวรธัมมโอวาทเพื่อเป็นแนวทางประพฤติธรรม อันยังกุศลทั้งปวงให้เจริญยิ่งขึ้น รวมทั้งยังมีคำขวัญและสารจากนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ถึงเด็กและเยาวชนไทยในวาระสำคัญนี้ ที่สำคัญภายในเล่มยังมีผลงานของนักเขียนรุ่นเยาว์ นักเขียนผู้ทรงคุณวุฒิ เด็กและเยาวชนไทยทั่วประเทศ ที่เขียนบรรยายความรู้สึก ความเข้าใจ ความคิดเห็น และจดหมาย ที่ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ดีงาม น่าจดจำ และนำไปเป็นแบบอย่าง ทั้งในด้านความคิดสร้างสรรค์

การแสดงออก ซึ่งเป็นผลพวงจากการรักการอ่านและรักการเขียน **“ดวงใจไทย”** จึงเป็นหนังสือที่มีค่ายิ่ง สมกับเป็นหนังสือวันเด็กแห่งชาติ

สำหรับหนังสืออีกหนึ่งเล่มที่จะขอแนะนำ คือ หนังสือ **“คู่มือตู้ยาโรงเรียนและแนวทางการรักษาโรคที่พบบ่อย”** เล่มนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการตู้ยาโรงเรียน ที่มูลนิธิเพื่อการวิจัยและพัฒนาาระบบยา (วพย.) บริษัท บูพา ประกันสุขภาพ (ประเทศไทย) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญในเรื่องของการดูแลสุขภาพนักเรียนในโรงเรียน จึงได้จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพอาจารย์และบุคลากร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในห้องพยาบาลโรงเรียน ในด้านความรู้

การดูแลอาการเจ็บป่วยและการใช้ยาเบื้องต้นของนักเรียน โดยทำการสำรวจการใช้ยาและการเก็บรักษา ยาในห้องพยาบาลของโรงเรียน จัดอบรมให้ความรู้และพัฒนาคู่มือการดูแลอาการเจ็บป่วยและการใช้ยาเบื้องต้นเพื่อสนับสนุนโรงเรียนต่างๆ ตลอดจนจัดหา ตู้ยาและยาที่จำเป็นสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลน หนังสือเล่มนี้ จึงใช้เป็นแนวทางในการดูแลรักษาการเจ็บป่วยเบื้องต้นของโรคที่พบบ่อยในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยได้มอบให้โรงเรียนนำร่องในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจะขยายผลไปยังโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศต่อไปค่ะ

บอกกล่าวเล่าขาน

โดย... อังคณา พวงเกลี้ยง

บอกกล่าวเล่าขานฉบับนี้ ขอนำเสนอข่าวเกี่ยวกับ **การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑)** ซึ่งสืบเนื่องมาจากคำแถลงนโยบายของรัฐบาล (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์) ได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งที่ประชุมสภาการศึกษาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ

สภาการศึกษาเฉพาะกิจปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยมีศาสตราจารย์ยงยุทธ ยุทธวงศ์ เป็นประธาน ดำเนินการจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๒

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) นี้มีวิสัยทัศน์หรือจุดมุ่งเน้นที่ต้องการให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก ๓ ประการคือ

๑) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย

๒) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

๓) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

ซึ่งประเด็นหลักทั้ง ๓ ประการนี้จะส่งผลให้คนไทยยุคใหม่

– สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต

– มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์

– มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม

– มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสามารถก้าวทันโลก

นอกจากนี้ผู้เรียนทุกระดับ ประเภทการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น กำลังแรงงานและผู้สูงอายุได้รับการศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีทักษะและความรู้พื้นฐานทั้งในการดำรงชีวิตและในการทำงานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้สามารถเรียนรู้และมีพัฒนาการตามวัย มีความพร้อมศึกษาเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น ผู้ด้อยโอกาส ยากไร้ พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม ได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ๔ ประการคือ

๑) การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ประกอบด้วย

๑.๑ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้

๑.๒ ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ ความสามารถ

๒) การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ประกอบด้วย

๒.๑ การพัฒนาระบบผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๒.๒ การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๒.๓ การใช้ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

๓) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

๔) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ประกอบด้วย

๔.๑ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

๔.๒ พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

๔.๓ พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

๔.๔ พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔.๔.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษา

๔.๔.๒ ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้เข้ามาร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น

๔.๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ได้กำหนดให้มี **กลไกหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา** เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม คือ

❖ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

๑) คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานฯ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธานฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาสังคมเป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒) คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานฯ ผู้บริหารองค์กรหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาสังคมเป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการทั้ง ๒ คณะมีกรอบเวลาในการดำเนินงาน ๕ ปี

❖ จัดตั้งหน่วยงานและ/หรือปรับบทบาทหน่วยงานเพื่อเป็นกลไกรับรองคุณภาพมาตรฐาน และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

๑) องค์กรเพื่อรับรองคุณภาพมาตรฐานสถาบันผลิตครู ได้แก่ สถาบันคุรุศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการ

พัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมพัฒนาครูในสถาบันผลิตครู ประกันและรับรองคุณภาพและมาตรฐานสถาบันผลิตและพัฒนาครู และพัฒนาระบบการศึกษาและเรียนรู้โดยศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการศึกษาและการเรียนรู้และเสนอแนวทางพัฒนาระบบการศึกษาและเรียนรู้โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดตั้งคือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๒) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ ทำหน้าที่พัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ประเมินและให้การรับรองสมรรถนะวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๓) สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แผนส่งเสริมและประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาและเรียนรู้ของประชาชน รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนการผลิต การวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และดำเนินการให้มีการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในรูปแบบที่ไม่หวังผลกำไร โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการจัดตั้งคือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๔) ปรับบทบาทสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต และให้ดำเนินการจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในทุกพื้นที่เพื่อเติมเต็มระบบการศึกษาให้รองรับการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

❖ มอบหมายให้หน่วยงานที่มีอยู่แล้วปฏิบัติภารกิจเพิ่มเติมหรือเร่งรัดดำเนินการ ดังนี้

๑) การประกันการเรียนรู้และรับรองมาตรฐานผู้เรียน โดยประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นให้เป็นการวัดผลระดับชาติ เพื่อให้สามารถใช้การวัดประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน สามารถเทียบเคียงกันได้ เป็นกลไกในการประกันการเรียนรู้และรับรองมาตรฐานผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นแทนมาตรฐานระดับสถานศึกษาที่อาจมีความลักลั่น หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) การขับเคลื่อนและการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยให้มีส่วนคณบดีบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ และแนวปฏิบัติในการสรรหาคณะกรรมการระดับท้องถิ่น รวมทั้งปรับปรุงอำนาจหน้าที่ให้มีระบบที่มีธรรมาภิบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๓) สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาทางเลือก โดยให้มีส่วนคณบดีบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทางเลือกให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักการและแนวทางจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ และแนวนโยบายรัฐบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีกลไกสนับสนุนที่ต้องพัฒนา ปรับปรุง คู่ขนานกัน ได้แก่

๕ การพัฒนาระบบการเงินการคลัง โดย

๑) ปรับระบบงบประมาณเป็นงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (performance-based budgeting) เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณสัมพันธ์กับผลผลิต

๒) ปรับระบบการจัดสรรงบประมาณจากที่เน้นอุปทานหรือสถานศึกษาเป็นหลัก (supply side) มาเป็นจัดสรรที่เน้นอุปสงค์หรือผู้เรียน (demand side)

มากขึ้น และมีระบบ เช่น คู่มือการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเลือกรับบริการตามความต้องการ

๓) ใช้มาตรการทางภาษีอากรเพื่อส่งเสริมและจูงใจการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา และระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและเรียนรู้

๔) ใช้เครื่องมือทางการเงินโดยผ่านการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นกลไกลดความแตกต่างและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และทุกองค์กรหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา โดย

๑) สนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนผลิตสื่อการเรียนการสอน หนังสือ ตำราเรียน รวมทั้งบทเรียนและเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสนับสนุนให้มีระบบการทดสอบผู้เรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒) สนับสนุนสื่อสารมวลชนทุกแขนงผลิตรายการและเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ในการศึกษาและเรียนรู้ของประชาชน

๓) ส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพิ่มโอกาส และพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู คณาจารย์อย่างจริงจัง โดยใช้เทคโนโลยีเครือข่ายไร้สายความเร็วสูง

๔) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาที่เข้าถึงง่าย ประหยัด และสะดวกต่อการใช้ โดยเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ รวมทั้งเครือข่ายวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเป็นเครือข่ายเพื่อการศึกษาแห่งชาติ เพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ทัวถึง

๕) กำหนดเป้าหมายสัดส่วนนักเรียนนักศึกษาต่อคอมพิวเตอร์ในทุกระดับ ประเภทการศึกษา

๖) เร่งส่งเสริมให้มีการศึกษาฝึกอบรม และพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถใช้และบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาได้อย่างทั่วถึง โดยเน้นการฝึกอบรมผู้ฝึกอบรม

๗) พัฒนาระบบบริหารจัดการและเร่งส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันทางการศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อการผลิต การใช้ และการบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนและให้บริการทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และทุกองค์กรหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

✎ การปรับปรุงแก้ไข บังคับใช้กฎหมายการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง โดย

๑) ให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน และทุกภาคส่วน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ใช้ระบบเลือกตั้ง ของ อกคศ. ครุสภา เป็นต้น ให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ กฎหมายเกี่ยวกับภาษีเพื่อส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นต้น

๒) ส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่ประกาศใช้แล้ว เช่น การถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

๓) ส่งเสริมให้มีกลไกขับเคลื่อนกฎหมายที่บังคับใช้แล้ว

๔) เร่งประกาศใช้กฎหมาย ได้แก่ พ.ร.บ. จัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่มา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.

๒๕๕๒-๒๕๖๑). กรุงเทพฯ : สกศ., ๒๕๕๒.

เรื่องร้อย ใจหาย

ครู ตีมิไข้อยู่ที่ครูสวย
ต้อง กอปรด้วยจรรยามั่นหมั่นศึกษา
รัก สั่งสอนอบรมป่มวิชา
เด็ก ถาพมาครูรู้ทันนั้นครูดี

ในวัดครู

ดอกเอ๋ยดอกสร้อย
 วันพฤหัสบดีศรีบรร
 ประเพณีสืบสานมานานช้า
 สื่อความหมายยึดมั่นกตัญญู
 คุณเอ๋ยคุณครู
 สอนสั่งอบรมป่มวิชา
 แนะนำแก้ไขในสิ่งผิด
 ศิษย์ได้ดีครูนี้ยอมภูมิใจ
 ไหวเอ๋ยไหว้ครู
 ปีการศึกษาใหม่ได้เวียนมา
 บ้างซื้อหาดอกไม้ใช้จัดพาน
 ข้าวตอกดอกมะเขือเพื่อแบ่งปัน
 ดอกเอ๋ยดอกเข็ม
 กลีบดอกเล็กแหลมคมสมชื่อกัน
 เรียนรู้ฝึกฝนเป็นคนฉลาด
 ปรีชาชาญขันดีมีความเพียร

เรียบเรียงถ้อยไหว้ครูผู้สั่งสอน
 ประนมกรวันทาบูชาครู
 สถานศึกษามีกิจกรรมประจำอยู่
 ขอเทิดบุญคุณครูทุกผู้เอ๋ย
 ให้ความรู้มุ่งจิตศิษย์ก้าวหน้า
 มิเลืกว่าศิษย์นั้นมาจากที่ใด
 ได้รู้คิดปรับตนเป็นคนใหม่
 เชิดชูชั้ววงศ์ตระกูลไพบูลย์เอ๋ย
 รำลึกรู้ประเพณีศรีสง่า
 ถึงเดือนมิถุนาตรเตรียมพลัน
 ตามความเชื่อแต่โบราณต่างคัดสรร
 สิ่งสำคัญขาดไม่ได้รู้ไว้เอ๋ย
 สีแดงเข้มสัญลักษณ์ตระหนักรู้
 เปรียบปัญญาเด็กนั้นเมื่อเข้าเรียน
 อีกสามารถเชี่ยวชาญทั้งอ่านเขียน
 ดุจแสงเทียนนำวิถีชีวิตเอ๋ย

หญ้าเอ๋ยหญ้าแพรก
ขึ้นได้ทุกทุกที่มีพสุธา
ใช้ในการไหว้ครูชูความหมาย
อุปสรรคเพียงใดไม่เปลี่ยนแปลง

ข้าวเอ๋ยข้าวตอก
คุณลักษณะเด็กดีมีสมา
ดุงข้าวเปลือกคั่วไปในกระทะ
คือเกียรติคุณเลื่องลือระบือไกล

ดอกเอ๋ยดอกมะเขือ
ดูอ่อนนุ่มค่อมไม่หึงสิ่งสำคัญ
เช่นเขวชนคนดีมีคารวะ
ดอกมะเขือคือมาลีนิยมใช้

หญ้าที่แตกแขนงได้ไร้ปัญหา
นับเป็นหญ้าพันธุ์ดีที่แข็งแรง
เด็กหญิงชายศึกษาปัญญาแกร่ง
เข้มแข็งเป็นเด็กดีศรีไทยเอ๋ย
โบราณบอกกล่าวเทียบเปรียบไว้ว่า
ครูดว่ากล่อมเกลาย่อมเข้าใจ
เม็ดข้าวจะแตกออกเป็นดอกใหญ่
ดั่งข้าวตอกที่ใช้ไหว้ครูเอ๋ย
นักปราชญ์เชื่อบุคคลมีประจำขมั้น
ไม่ชูชันว่าฉันเจ็ดเลิศกว่าใคร
ผู้ใหญ่จะเอ็นดูช่วยให้
อีกหนึ่งในของไหว้ครูควรรู้เอ๋ย

นางอัมพา พึ่งเกตุ ผู้เขียนคำประพันธ์

วารสารวิชาการเป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษแก่ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของ คณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการวารสารวิชาการ

เจ้าของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายสมเกียรติ ขอบผล)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายเสน่ห์ ขาวโต)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์)

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาส

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

คณะกรรมการ

บรรณาธิการ : นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :

นางสาวพจนิษฐ์ เจนพนัส

นางศกุนตลา สุขสมัญ

นางสาวพนิดา บัวมณี

นางสาวเจตนา พรหมประดิษฐ์

กองบรรณาธิการ :

นางสาวนภวรรณ ชัยบุคดา

นายธัญญา เรืองแก้ว

นางสาวจิระวรรณ ปักกัดตั้ง

นางบุษริน ประเสริฐรัตน์

พ.จ.อ.แดงรัตน์ชัย คงสม

นางประทุม หนูจ้อย

นางสาวอุทิน จิงวิเศษพงศ์

นางสาวขวัญฟ้า นิยมในธรรม

นางธนาภรณ์ กอวัฒนา

นางสุขเกษม เทพสิทธิ์

นางกรุณา ศิริฤกษ์อุดมพร

นางสาวอังคณา ผิวเกลี้ยง

นายศตวรรษ ประจักษ์

นางสาวพรทิพย์ ดินดี

นางสาวประนอม เพ็ญพันธ์

ฝ่ายศิลปกรรม :

นายพินิจ สุขะสันต์

นายไพฑูรย์ บุญภานนท์

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาร่วมส่งบทความวิชาการด้านการศึกษามาลงเผยแพร่ในวารสาร วิชาการ ความยาวไม่เกิน ๕ หน้ากระดาษ ขนาด A4 ขนาดตัวอักษร ๑๖ พอยท์ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับบทความเท่านั้น)

โดยส่งมาได้ที่กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ตึก สพฐ. ๓ ชั้น ๓ กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

สำนักงาน : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๕๗๓๐ โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๕๓๔๐ เว็บไซต์ <http://academic.obec.go.th>
พิมพ์ที่โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว ๒๒๔๙ ถนนลาดพร้าว เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยนำมาฝาก

สมมติว่าขณะนี้เป็นเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. และคุณกำลังขับรถกลับบ้านคนเดียว หลังจากเสร็จสิ้นวันทำงานอันเหน็ดเหนื่อยคุณรู้สึกเหนื่อยล้าและค่อนข้างใจเป็นอย่างมากรู้สึกเครียด กัดดันและโกรธจัด หนึ่งเดี๋ยวนั้นๆ คุณก็รู้สึกเจ็บที่หน้าอกอย่างรุนแรงและเจ็บพาลและความเจ็บนั้นเริ่มแพร่กระจายไปตามแขนและลามขึ้นมาถึงขากรรไกรของคุณ ถึงแม้ว่าคุณอยู่ห่างจากโรงพยาบาลใกล้บ้านเพียง ๘ กิโลเมตรกว่าๆ เท่านั้น แต่คุณก็ไม่รู้ว่า คุณจะขับไปถึงโรงพยาบาลไหวหรือไม่ แล้วจะทำอย่างไรดีล่ะ???

คุณอาจจะเคยได้รับการอบรมเรื่องการฉายปอดและนวดหัวใจให้กับผู้ป่วย แต่ผู้อบรมไม่ได้บอกวิธีการปฐมพยาบาลตนเองเวลาเกิดเหตุฉุกเฉินเช่นนี้กับคุณ คุณจะหาชีวิตรอดได้อย่างไรเมื่อเกิดหัวใจล้มเหลวกะทันหันขณะอยู่คนเดียว คนหลายๆ คนอาจเกิดภาวะหัวใจล้มเหลวเฉียบพลันขณะอยู่คนเดียวโดยไม่มีใครช่วยเหลือได้ และคนที่มีภาวะหัวใจเต้นผิดปกติเช่นนี้จะมีเวลาเพียง ๑๐ วินาทีเท่านั้น ก่อนที่จะหน้ามืดและหมดสติ

คำตอบ : อย่าตื่นตระหนก คุณสามารถช่วยเหลือตนเองได้ด้วยการไอบแรงๆ หลายๆ ครั้งติดต่อกัน สูดลมหายใจให้ลึกๆ ก่อนการไอบแรงๆ แต่ละครั้ง

การไอบแต่ละครั้งต้องไอบให้ยาวๆ ลึกๆ เหมือนตอนคุณพยายามขากเสมหะที่ติดอยู่ในลำคอลึกๆ ขอทมา การหายใจลึกๆ และไอบแรงๆ จะต้องกระทำต่อเนื่องทุก ๒ วินาที โดยไม่หยุด จนกว่าคุณ จะได้รับการช่วยเหลือจากแพทย์ หรือจนกว่าคุณ จะรู้สึกว่าหัวใจ กลับสู่การเต้นที่เป็นปกติอีกครั้ง การหายใจลึกๆ จะช่วยให้ปอดได้รับออกซิเจน ส่วนการไอบแรงๆ จะทำให้เกิดแรงกระเทือนที่ไปช่วยบีบหัวใจ และช่วยให้เลือดหมุนเวียนได้ และแรงบีบจากการไอบนี้จะช่วยให้หัวใจกลับสู่การเต้นปกติได้

อุดมจิต นวัตกรรม

...เป้าประสงค์ ๔ ใหม่ มีดังนี้

- ใหม่ข้อที่ ๑ การปฏิรูปการศึกษาจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ซึ่งนอกจากเก่ง ดี มีความสุขแล้ว ยังจะต้องเพิ่มเรื่องการดำรงรักษาความเป็นไทยหรือเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้ได้ และเท่าทันกับสถานการณ์ของโลกหรือสากล
- ใหม่ข้อที่ ๒ การพัฒนาครูยุคใหม่ จะต้องผสมผสานกับกระบวนการผลิตครู
- ใหม่ข้อที่ ๓ การพัฒนาสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยสถานศึกษาทั้งที่เป็นโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และศูนย์เรียนรู้สำหรับประชาชนโดยทั่วไป
- ใหม่ข้อที่ ๔ การพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นทั้งเรื่องการกระจายอำนาจ เพื่อที่จะให้การบริหารสถานศึกษานั้นมีความเป็นอิสระมากที่สุด ควบคู่ไปกับการเน้นธรรมาภิบาล หรือความรับผิดชอบที่มากับอำนาจที่มีการกระจายลงไป

ซึ่งเป้าประสงค์ที่ได้ประกาศนี้ แม้จะเรียกว่าเป็น ๔ ใหม่ แต่ไม่ได้ขัดกับสิ่งที่เป็นเป้าหมายที่ได้เคยตั้งไว้ใน การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษแรก แต่ได้มีการเพิ่ม มีการต่อยอดให้เหมาะสมกับสิ่งที่ท้าทายสังคมไทย และคนไทยในปัจจุบันและอนาคตด้วย..

ที่มา : ข้อความตอนหนึ่งจากปาฐกถาเปิดการประชุมของนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ประธานในพิธีเปิด “งานสมัชชาขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ ๒” เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๓ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ

ภาพจาก <http://www.moe.go.th/websm/2010/mar/078.html>

